

Jesús saosina cho'osi'ere khamu

Jesús Dios Rekocho raojachere khamu

¹ Chu'u Lucas mu'ure Teófiloni ie chu'o tocha saomu, Jesús pa'iche'te masia'ku chini. Aperumu chu'u mu'ure chekaphuro utija'ophuro tocha saosi'kua'mu, Jesucristo cho'osi'ena'me che'chosi'e kuara chini. ² Repau Jesús cheja pa'isi'ena'me cunamumu muisi'e kuara chini tocha saosi'kua'mu chu'u mu'ure. Dios Rekochoji cho'okaiuna Repau muipi'raramu Jesús Repau neenare soni chũ'u jo'kaasomu, repana cho'ojache.

³ Repau Jesús jūniso tācojñosi'kuta'ni jo'e vajurani pa'iana Repau neena ñaasome Repau'te. Jūni vajurani jo'e cuarentarepaumucujña cheja pa'iu te'eñoã ñoku paniasomu Repau, repanapi Repau jūni vajuraisi'ere masia'ju chini. Ñokuna, “Jesua'mu iku”, chini Repau'te ña masiasome repana. Ũcuachi'a cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chēa paache'te kuaku che'choasomu Jesús Repau neenare.

⁴ Vajurani Repau neenana'me pa'iu ija'che chũ'uasomu:

—Icheja Jerusalén vu'ejoopo saima'ñe pa'iju cha'ajũ'u. Saimu chu'u. Jā'ata'ni chu'u Ja'ku Dios musanukonare Repau Rekocho'te raopi'ramu, musanukona rekoñoäre ja'me paa chini. Repau aperumu cho'ora chiisi'e cho'opi'ramu Dios. Aperumu chu'u musanukonare Repau Dios Rekocho raojache kuasi'kua'mu. Chura Dios Rekocho'te cha'ajũ'u musanukona. ⁵ Aperumu Juan pāi jainukore re'oja'che okoro'veasomu. Chura Diopi musanukonare na'a re'oja'che cho'okaija'mu. Jeerumu pa'ima'tona musanukona rekoñoãna Dios

Rekocho raocojñojanaa'me musanukonani ja'me paau chini —chiniasomu Jesús repanare.

Jesús cunaumu muisi'ere kuamu

⁶ Repau Jesús neena Ūcuau ni ja'me pa'ijau ija'che sēniasaasome Repau'te:

—Asarepajũ'u, Chukuna'te Paaku. Maijana judíopāi chũ'uñechi'a chiime chukuna. Jā'ata'ni maire chura tīinapi chũ'ume, judío peonapi. Jā'aja'ñe kuheme chukuna. ¿Chura mu'u chukuna'te judío peona chũ'uñe ũsekaija'u? —chiniasome repana.

⁷ Chitena,

—Chu'u Ja'ku masiche'me jā'a. Repau'te ũseuarumu judío peona chũ'uñe ũsekaija'mu Repau. Chuta'a reparumu kuama'mu Repau. ⁸ Ie chu'u i'kache asa chēajũ'u: Musanukonare Dios Rekocho raipi'ramu. Rani ja'me pa'ieu Ūcuarekochoji cho'okaija'mu musanukonare, chu'u pa'iche'te chekunani masi kuaa'ju chini. Ūcuauji cho'okaiuna chu'u pa'iche masi kuajanaa'me musanukona ijoopo Jerusalén vu'ejoopo pa'inare peore, icheja Judea cheja pa'inare, ūcuachi'a Samaria cheja pa'inare. Musanukonapi kuajuna si'achejñaruā ruā so'ña pa'ina pāi peore asajanaa'me chu'u pa'iche —chiniasomu Repau.

⁹ I'ka pi'ni Repau neena ñaju'te cunaumuna munisoasomu Repau. Muina ñañu chiinaretani pikopi ñañejē'e peoche ta'pisouna ñama'ñe musoasome repana.

¹⁰ Chuta'a muñe ñaju pa'ijuna peosichejapi rani umupāi te'eka'chapana pojakña ju'inapi rani repana chenevu'te nukasome. ¹¹ Nukaju repanare Jesús neenare ija'che i'kaasome repana:

—Musanukona Galilea cheja raisina, ¿je'se pa'iana chuta'a muñe ñaju pa'iche? Repau Jesús cunaumuna munisocuhasi'kuam. Na'a pa'isirumu Ūcuau muisi'ēja'che jo'e cajeja'mu Repau —chiniasome repana ángeles cunaumu pa'ina.

Judas aperumu pa'isi'ēja'che pa'ijauni Matía'te jñaasi'ere kuamu

¹² Ūcuarumu repana te'ekilómetro Olivo aikūti caje Jerusalén v'ejoopona co'i tī'aasome. ¹³ V'ejoopo tī'a v'e muni repana pa'iruupuna kakaasome oncerepana, Pedro'mu, Santiago'mu, Juan'mu, Andre'mu, Felipe'mu, Tomaa'mu, Bartolome'mu, Mateo'mu, Santiago Alfeo mamaku'mu, Simón cananistapāi cho'okaisi'kuna'me Judas Santiago cho'jeu. ¹⁴ Repana oncerepana si'aumucujña chekunana'me chi'iju paniasome Repau Jesús cho'jechiina'me, puka'ko Maríana'me chekuna romi. Chi'i si'arumu Dioni sējeu paniasome repana.

¹⁵ Reparumu repana Jesucristo'te cuasanachi'a chi'iasome. Ciento veinterepana chi'isina pa'icosome. Chi'irena Pedro repana chenevujj v'uni nukaku ija'che i'kakū chu'vaasomu repanare:

¹⁶ —Asarepajū'u, chu'u majapāi. Aperumu Dios Rekochoji kuakuna David Judas cho'ojachere kuaku tocha jo'kasi'e ūcuarepa ti'jñesi'kuam. Dios Rekocho peoche i'kama'kuam. Jā'ajekuna aperumu Dios Rekocho i'ka jo'kasi'e pa'iku'mu Judas. Repau Judas Jesuni chēa sa vanisōa'ju chini chekunani Repau sani pa'ichejana sasi'kuam. ¹⁷ Chuta'a jā'aja'ñe cho'omarumu Repau Jesús Judare soni chēa paasi'kuam. Chēa paakuna chukunana'me pa'iu Diore re'oja'che ja'me cho'okaiu pa'isi'kuam repau.

¹⁸ Repau Judas aperumu re'oja'che pa'isi'kupi Jesuni cu'ache cho'ona repau'te ro'iasome p*ai*. Ro'isinareta'ni repa kuri suma'ñe cuasa co'choasomu repau. Co'chouna repa kuri chejare kooasome repana. Repau Judas cutapu'te tu*añi* che're cutatuopuji etauna j*u*nis*o*asomu.
¹⁹ Repau tu*añi* j*u*nis*o*si'e Jerusal*e*n pa'ina *u*cuanko asaa-some. J*á*'aja'ñe asa repana chu'o Ac*e*ldama ve'oasome repacheja. Repana chu'o “Ac*e*ldama” chini “Chiecheja” chiiuasomu.

²⁰ 'David mai aip*ai*u pa'isi'ku tocha jo'kasi'e ija'che kuam:

Repau vu'e p*ai* peovu'e jo'kas*o*sivu'e pau.

Repau cho'оче chekuni jo'kaj*u*'u,

chiimu. ²¹⁻²² J*á*'ajekuna Judas aperumu cho'osi'eja'che re'oja'che cho'okuni chekuni j*ñ*aa jo'kañu chiime mai. Jo'e te'eu'te j*ñ*aañu Jesús pa'iche'te maina'me kuajure, “Jesús j*u*nis*o* t*á*cojñosi'ku jo'e vajurani pa'iku'mu”, j*á*'aja'ñe chiiu kuaa'ku. Jesús maina'me ku'irumu, *u*cuaja'che Juan Repau'te okoros*e*'e ñasi'kuni si'ache maina'me ku'iu Repau cunaumu m*u*nis*o*ñe ñasi'kuni j*ñ*aañu chiime mai —chiniasomu repau Pedro repanare.

²³ Chikuna, repana te'eka'chapanare ve'oasome, repana chiinani. José Barsabana'me Matía'te ve'oasome repana. José Barsabás jo'e *u*cuate'euji Justo ve'easomu.

²⁴⁻²⁵ Repanani chini *u*cuanko Jesuni s*e*ñiasome repana, Repau chiikuni masiñu chini. Ija'che i'kaju s*e*ñiasome repana:

—Mu' u, Chukuna'te Paaku, p*ai* *u*cuanko rekoñ*o*ã cuasache masiku'mu. Chekuni te'eu'te j*ñ*aañu chiime chukuna Judas re'oja'che pa'irumu cho'osi'eja'che cho'oa'ku chini. Mu' u chiikuni kuaj*u*'u chukuna'te. J*u*ani j*ñ*aañana'ñe chukuna? Repau Judas re'oja'che cho'osi'e jo'kas*o*, cu'ache cho'osi'kujeku j*u*nis*o*

vati toare sani pa'iasomu, cu'ache cho'osi'e ro'i. Chura chukuna'te ja'me pa'ikuji karamu. ¿Jau*ni* jñaajanaa'ñe chukuna ja'me chu'vajaure? —Jã'aja'ñe i'kaju sēniasome repana.

²⁶ Sēni pi'ni repana chiinani te'eka'chapanare repana mami catapuãna tochaasome repana. Tocha pi'ni su'aasome Jesús chiikuni masiñu chini. Su'a ña Matíani chēasome repana ũcuanani ja'me pa'iu cho'okau chini. Chēarena ũcuanani Jesús saosinani oncerepanani jovoasomu Matías, ja'me chu'vara chini.

2

Dios Rekocho cajesi'ere kuamu

¹ Ũcuarumu fiesta Pentecostés pa'irumu ũcuatē'evu'e Jesucristo'te cuasanachi'a ũcuanuko chi'iasome.

² Repavu'ere chi'i pa'ijuna cunaumupi ruu asoche tutacheja'che asoasomu. Repavu'e pa'ina ũcuanuko asaasome. ³ Asuna ñato repanare ũcuanukore sijo sē'sevuã toñaruãja'ñe ñoasomu.

⁴ Dios Rekochoji raiu ũcuanukore jã'aja'ñe cho'oasomu. Repanare Repu Rekochoji rani ja'me pa'iu cho'okaiuna repanajē'e che'chēmanesi'ere tīipāi chu'o i'kaasome repana ũcuanuko.

⁵ Reparumu repacheja Jerusalén vu'ejoopo judiöpāi jainuko si'achejñaruã raisina paniasome Diore cuasana. ⁶⁻⁷ Ũmupi ruu asoche cho'okuna asa repana Jerusalén pa'ina jainuko vu'vu mua chi'iasome asañu chini. Vu'vu mua asato Jesucristo'te cuasanapi repanajē'e che'chēmanesi'ere tīipāi chu'ore i'kaasome. Jã'aja'ñe i'kajuna asa ruu cuasaju paniasome repana. Ruu si'achejñaruã raisina i'kachu'ore i'kajuna asa sãñechi'a ija'che i'kaasome repana:

—¿Je'se paaku ie? Ina tīpāi chu'o i'kana ūcuanuko Galilea cheja raisinaa'me. ⁸ ¿Je'se pa'ina ina mai so'ña pa'ina i'kache peore i'kamasiche? ⁹ Mai ruā si'achejñarūā raisinaa'me. Partia cheja, Media cheja, Elam cheja, Mesopotamia cheja, Judea cheja, Capadocia cheja, Ponto cheja pa'inana'me Asia cheja raisina pa'ime mai. ¹⁰ Ūcuachi'a Frigia cheja, Panfilia cheja, Egipto cheja, Africa cheja Cirene chekukā'ko pa'inana'me pa'ime mai. Ūcuachi'a Roma vū'ejoopo raisina judíopāina'me judío peonapi judío pa'iche che'chesinana'me pa'ime mai icheja. ¹¹ Ūcuachi'a Creta cheja pa'ina Arabia cheja pa'inana'me pa'ime mai icheja. Si'achejñarūā raisinaa'me mai. Jā'ata'ni mai ūcuanuko Dios re'oja'che cho'ochete kujūna asaju pa'ime. Peore mai chu'opi i'kajūna asame mai —chiniasome repana sāiñechi'a.

¹² Jā'aja'ñe i'kache'te asarena ruā cuasoasomu repanare. Jā'ajekuna sāiñechi'a ija'che i'kaju sēniasome repana: “¿Je'se pa'ina ina ija'che i'kache?”, chiiju. ¹³ Chekuna vū'vū mūasinata'ni asa pāisoju cu'ache cutuasome repanare Jesure cuasanare. “Cono jū'ime ina”, chiniasome repana sāiñechi'a.

Pedro chu'vasi'ere kuamu

¹⁴ Chitena Pedro oncerepanare ja'me pa'ikuji vūni nukaku pāi kuanupu vū'vū raisikuanupu'te ija'che chu'vaasomu:

—Asarepajū'u, musanukona judíopāi, Jerusalén pa'ina. ¹⁵ “Ina cono jū'ime”, chiime musanukona te'ena. Jā'ata'ni cono jū'ima'me chukuna. Chuta'a apeñatamu ie. Nueve'me. Mai judíopāi umucujña cono ūkumanaa'me. ¹⁶ Ija'che pa'imu: Apereparumu Dios chu'o kuasi'ku, Joel, irumu cho'ojachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

17 Cheja si'api'rarumũ pãĩ ũcuanũkore Repau Rekocho'te raoja'mũ Dios.

Raouna ũcuarekochoji cho'okaiuna mai chĩipi Repau chu'ore chu'vajanaa'me.

Cho'okaija'mũ põsupãipi Dios ñoñe'te tohare ñaa'ju chini.

Cho'okaija'mũ ainapi ukãni ñaa'ju chini.

18 ũcuachi'a reparumũ Repau'te cho'ochẽ cho'okainare umupãina'me romi

Repau Rekocho'te raoja'mũ Dios

repanapi ũcuau chu'ore chu'vaa'ju chini.

19 Repau Dios cunauuna'me cheja ũcuauchi'a cho'omasiche'te pãĩ rua cuasaju'te cho'o ñoja'mũ.

Chiena'me toana'me piko cho'o ñoja'mũ Dios.

20 ũsuũ miañe ũseja'mũ.

ũcuaja'che pãimiaũ chieja'che ñoja'mũ.

Repau jo'e cajepi'rarumũ jã'aja'ñe cho'oja'mũ Maire Paaku.

Reparumũ Dios pãĩ ũcuanũko pa'iju cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mũ.

21 ũcuachi'a reparumũ pãipi Maire Paakuni s̃eju, "Chu'ure oijũ'ũ; mu'ure cuasaku'mũ chu'ũ", chiito repañare Chẽa Paaku re'oja'che cho'okaija'mũ, chiimũ Joel tocha jo'kasi'e.

22 'Israelpãĩ, asa chẽajũ'ũ. Diopi raouna pa'isi'kuuamũ Jesús. ũcuauji cho'okaiuna rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te, pãĩ rua cuasaju'te cho'osi'kuuamũ Repau. Icheja jã'aja'ñe cho'osi'kuuamũ. Masime musanũkona jã'a. 23 Jã'ata'ni musanũkonapi Repauni vanisõa'ju chini cu'apãire chũ'urena vanisõsinaa'me Repau'te. Musanũkonapi chũ'urena kurususẽ'vero cho'o ũcuasẽ'verona jẽ'jo nukorena jũnisõsi'kuuamũ

Repau. Jã'ata'ni Dios maini re'oja'che cho'okasa chini ñsemanesi'kuu'mu jā'a. Chuta'a cheja cho'omarumu masiasomu Dios musanukona cho'ojache. Masikuta'ni ñsemanesi'kuu'mu Repau, maini re'oja'che cho'okasa chini. “Jã'aja'ñe cho'oja'mu chu'u”, chiniasomu Dios aperumu. ²⁴ Jã'ajekuna Repau Jesucristo chuenisõ tãcojñosi'kuu'mu. Jã'ata'ni jmamakarumu pani Diopi vasõna jo'e vajurani etasi'kuu'mu Jesús. Jūnisõsina pa'icheja pa'ikuni etosi'kuu'mu Dios. Jūnisõsiva'na pa'icheja ai pa'icu'aasomu Repau'te. Chuenisõsi'ku vajurani jo'e chejare pa'isi'kuu'mu Repau. ²⁵ Aperumu pa'isi'ku David Repau Jesús pa'ijachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Chu'ure Paakuji chu'ure ja'me pa'iku'mu.

Ñato si'arumu pa'iku'mu Repau.

Chu'ure cho'okaiku'mu Repau, vajuchumanea'ku chini.

²⁶ Jã'ajekuna chu'u rekocho ruu pojomu.

Pojokumu ija'che i'kamumu chu'u:

Chu'u jūnisõsirumu re'oja'che pa'ija'mu chu'ure.

Jã'are masimumu chu'u.

²⁷ Ja'ku, mu'u chu'ure jūnisõsina pa'icheja ai saomaneja'mu.

Chu'ure saoja'mu mu'u.

Jã'ata'ni ruu jeerumu jo'kamaneja'mu mu'u chu'ure repacheja.

Mu'upi ñsekuna chu'u ca'nivumu jã'jumaneja'mu chu'ure.

²⁸ Mu'upi chu'ure re'oja'che pa'iche che'chõna re'oja'che pa'imasiku'mu chu'u.

Mu'upi chu'uni ja'me pa'iana ruu pojokumu chu'u, chiimumu repau David tocha jo'kasi'e.

²⁹ 'Asarepajũ'u, chu'u majapãi, chu'u ũcuarepa i'kache. Mai aipãiu pa'isi'kure Davire jūnisõna

tāsōasome pāi. Repau'te tāsicheja chuta'a pa'imu. Kueña'me repacheja. Jā'ajekuna ie masime mai: “Chu'u ca'nivū jā'jumanaja'mu”, chiisi'e David ca'nivū pa'iche kuama'ñe cheku ca'nivū pa'iche'te kuamu jā'a. ³⁰ Repau David cheja pa'irumu Dios chu'o asa kuakaiu paniasomu. Repau'te ija'che i'kaasomu Dios:

Mu'u jojosinare na'a pa'isirumu jainukore paaja'mu mu'u.

Ūcuana Mamakuji Israelpaire re'oja'che chu'uja'mu.

Mu'u chu'ñañeja'ñe re'oja'che chu'uku pa'ija'mu Repau.

Chu'o ūcuarepare i'kamū chu'u,

chinasomu Dios repau'te Davire. ³¹ Repau Dios cho'ojache asaasomu David. Asasi'kujeku Dios Raojau Cristo jūnisō jo'e vajurajache tocha jo'kaasomu repau. Ija'che chiimū repa:

Repauji jūnisōru jūnisōsina pa'icheja ai jo'kamaneja'mu Dios.

Repau ca'nivujē'e jā'jumanaja'mu,

chiimū. ³² Repau cho'oja'mu chiisi'e cho'ocuhasi'kuamū Dios. Jesús chuenisō tācojñosi'ku Diopi vasōna vajurani jo'e ku'isi'kuamū cheja. Ku'ina Repau'te peore ūcuanuko ñasinaa'me chukuna. ³³ Vajurakuna Dios Repau'te cunamuna muu, “Chu'ure kueñe ujjūtu cakā'kore puu ñu'iu chu'una'me chu'ujū'u”, chinasomu. Aperumu Repau Puka'ku, Dios, “Chu'u Rekocho'te īsija'mu chu'u mu'ure”, chinasomu Mamaku'te. Churata'ni īsichuasi'kuamū Repau. Puka'kupi īsiuna Repau Rekocho Jesús Ūcuarekocho'te jo'e chukunani īsichuasi'kuamū ja'me paau chini. Ūcuarekochoji re'oja'che cho'okaimū chukuna'te. Musanukona ñasi'ena'me asasi'e cho'okaimū Dios Rekocho chukuna'te. ³⁴⁻³⁵ Repau

David **cunaum** **muimaneasom**. Cheke **repa** tocha jo'kasi'e ija'che **chiim**:

Chu'**ure** Paak**u**'te Dios ija'che i'kaasom**u**:

“**Chu**'**uni** kueñe **pujũ**'**u** **ujajũ**'**u** cakã'kona.

Chu'**upi** cho'okai**una** **mu**'**ure** cuhena **ũcuanu**ko **mu**'**u**
chũ'**u**ñe cho'ojanaa'me”, **chinasom** Dios
Repa'te,

chiim **repa** tocha jo'kasi'e. ³⁶ **Israelpãi** **ũcuanu**ko, asa **chẽajũ**'**u** ie **chu**'o: **Musanu**konapi **vanisõ**'ne'te **chũ**'**urena** **Jesure** **kurususẽ**'verona **jẽ**'josinaa'me **pãi**. **Jã**'ata'ni Dios **Jesure** **pãi** **chũ**'**u**ñe jo'kasi'ku'a'm**u**. **Maire** **Chẽa** **Paaja**'**ure** **Jesuni** **jñaasi**'ku'a'm**u** Dios. **Repa**'te **pãi** **ũcuanu**core **chũ**'**u**a'ku **chini** **raosi**'ku'a'm**u** — **chinasom** **repa** **Pedro**.

³⁷ **Repa** i'kasi'ere asarena **rua** **sũmaneasom** **repanare**. **Sũma**'ñe asa **repa**'te ija'che i'kaju **sẽniasaasome** **repana** **chekunare** **oncerepanare** **ũcuachi'a**:

—**Chukuna** **majapãi**, **jã**'a **pa**'ito, **¿**je'se cho'ojanaa'ñe **chukuna**? —**chinasome** **repana**.

³⁸ **Chitena**, **repa** **Pedro** jo'e i'kaasom**u**.

—**Musanu**kona cu'ache cho'oche'te **ũcuanu**ko jo'kasõ Dios **chũ**'**u**ñe'te cho'oju **pa**'ijũ'**u**. Cu'are jo'kasõ **re**'oja'che **pa**'ijũ okoro'vecojñojũ'**u**, “**Jesucristo**'te **cuasanaa**'me **chukuna**”, **chijũ**. **Jã**'aja'ñe cho'oru Dios **musanu**konare cu'ache cho'osi'e **tu**'nesõkaija'm**u**. **Tu**'nesõ **ũcuau** **Rekocho**'te **ĩsija**'m**u** **Repa** **musanu**konare, ai ja'me **paa** **chini**. ³⁹ **Jã**'aja'ñe cho'okasa **chiim** Dios **musanu**konare, **musanu**kona **chĩina**'me so'ña **pa**'inare peore. **Maire** **Paaku** **Jesucristo** **chẽa** **paajanarechi**'a cho'okasa **chiim** Dios —**chinasom** **Pedro**.

⁴⁰ Chini repanare **rua chu'vaasomu repau**, ija'che chiiu:

—Ina pãicheja pa'ina Jesucristo'te cuhena peore cho'osõjanaa'me. **Rua cu'ache pa'ija'mu repanare. Musanukonata'ni cho'osõmanejũu** —chiniasomu repau.

⁴¹ I'ka pi'niuna repau chu'vache asa chẽasinachi'a Jesucristoni cuasaju jovo okoro'vecojñoasome. Repaumucuse pãichekuruumu tres milrepana chekunani Jesucristo'te cuasanani jovoasome. ⁴² Repana Jesucristo'te cuasana ũcuanuko si'arumu chi'iju paniasome. Jesucristo'te ja'me ku'isinapi Dios chu'ore che'chojuna chi'iche'cheju paniasome repana. Jainuko chi'i ãu ãiju ũcuachi'a chi'i Diore s̃ejju paniasome. Jã'aja'ñe cho'oju ũcuanuko sãinechi'a pojojju paniasome repana.

Jesucristo'te cuasana pa'iche'te kuamu

⁴³ Ūcuarumu pãiche ũcuanuko Jesús saosina docerepanapi Ūcuajji cho'okaiuna **rua re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'ojuña ñaju rua** cuasaasome. Ña jña'nejju paniasome repana. ⁴⁴⁻⁴⁵ Repana Jesucristo'te cuasana sãinechi'a pojojju si'arumu chi'iju paniasome. Re'oja'chechi'a pa'iju sãinechi'a kuiraju paniasome repana. Chekunare pōsena'me ãu karato chekunapi pōse paanapi pōsere ĩsiso, kuri koo, ĩsiasome repanare kuri peova'nare. Ūcuaja'che chejña paanapi chejñare ĩsiso, kuri koo, ĩsiasome chuova'na pa'iva'nare. Na'a **rua chuova'na pa'iva'nare** kuri na'a **rua** ĩsiasome repana.

⁴⁶ Dios vu'ena repaumucujña pa'iche chi'iju paniasome repana. Ūcuachi'a repana vu'ñana chi'i pojojju ãu ãiju paniasome. Sãinechi'a soni ãu ãuju pojorepache pojojju paniasome repana. ⁴⁷ Si'arumu chi'i, “Dios **rua re'oku'mu**”, chiiju paniasome repana. Chekuna pãiche

tijñani re'oja'che cutuasome repanare. Repau Jesucristoji cho'okaiuna Dios chu'ore asa chëa repaumucujña pa'iche na'a rna jainuko cuasaju jovoju paniasome pãi Repau'te Jesure.

3

Nuka ku'ima'kure vasosi'ere kumau

¹ Ūcuarumu Juanna'me Pedro Dios vu'ena mujau paniasome. Judipãi Diore sërumuuna tres pa'itona na'ito muaasome repana.

² Repana mujau ñato ũcuavu'ere pãiu nuka ku'imava'u ñuniasomu. Vijachĩirumuuna cu'acũ'a paava'u paniasomu repau. Nuka ku'imava'ujeku ñu'iu Dios vu'e kakanani kurire sëeu paniasomu repau. Kurire sëau chini si'aumucujña cajo ra ñoocojñokujeku Dios vu'e kakasa'aro'te, pãi “Re'ojasa'aro” chiisa'aro'te ñu'iu paniasomu repau.

³ Ūcuarumu repana, Pedrona'me Juan, Dios vu'ena mua tĩ'a kakapi'rajuna ña kurire sëniasomu repau.

⁴ Sëeuuna repau'te rna rorepa ñaasome repana. Rorepa ñaju repau'te Pedroji i'kaasomu.

—Chukunani ñajũ'u —chiniasomu repau.

⁵ Chiuuna ũcuanani pojoku ñaasomu. Pojoku cha'aasomu repau, “Chu'uni ina kuri ĩsipi'rame”, chini.

⁶ Cha'akuna Pedro jo'e i'kaasomu repau'te.

—Kurijë'e peomu chu'u. Jã'ata'ni chekere na'a re'oja'chere cho'okaija'mu chu'u mu'ure. Jesucristo Nazaret raisi'kupi chũ'ukuna, vuni nuka ku'ijũ'u mu'u. Vajujũ'u chiimu chu'u mu'ure —chiniasomu Pedro repau'te, nuka ku'imava'ure.

⁷ Chini repau'te ujajũtuna chëa juha vu'oasomu repau. Juha vuokuna ku'icu'asicũ'a teana care'oso nuka ku'ire'oasomu repau'te. Koka paniasomu repau cũ'a.

⁸ Teana vuni su'a nuka kuniasomu repau. Pojoku nuka ku'iu, chã'saku, Dios vu'ena ja'me kakaasomu repau, “Dios rua re'okum”, chiiu.

⁹ Ūcuauji nuka ku'iu, “Dios rua re'okum”, chiiuna, pãi kuanupu repavue pa'ina rorepa ñaasome repau'te.

¹⁰ Repau'te ña masiasome repana ija'che chiiu:

—Áa, jiku Re'ojasa'aro ñu'iu kuri sãesi'kuau! Ūcuau'mu iku —chiniasome repana. Repau cho'ocojñosi'ere rua ña jñanoasome pãi.

Dios vu'e ve'koro pa'ikachapa'te pa'iu Pedro chu'vasi'ere kuumu

¹¹ Diore sãni pi'ni ve'sena etaasome repana nuka ku'imatesi'kuna'me Juanna'me Pedro. Dios vu'e eta ve'se pa'ikachapa'te paniasome repana. Repakachapa mami Portal de Salomón ve'easomu. Nuka ku'imatesi'kuni vasorena vajuu pa'iu pojoku repanare jñu'ima'ñe chã su'iu paniasomu repau. Jñu'ima'ñe ve'sere ja'me pa'iu pãi kuanupu ña jñano ūcuachejana vu'vu sani chi'iasome. ¹² Chi'irena, ña Pedro ija'che chu'vaasomu repanare:

—Chukuna majapãi, ¿je'se pa'iu ña jñanoñe musanukona? Chukuna'te rua pãiñame musanukona. Chekurumu ija'che cuasacosome musanukona: “Áa, ina rua re'onajeju, masiju ikure vasome”, chini cuasaju ñacosome. Iku nuka ku'imu chura. Jã'ata'ni chukuna cho'osi'ema'mu ie. ¹³ Dios cho'osi'ea'me. Mai aipãi, aperumu pa'isina, Abraham, Isaac, Jacob Repau'te Diore cuasaju Ūcuate'uni Diore pojoasome. Ija'che chiimu Dios maire: “Jesús chu'ũ chi'ia'mu. Chu'ũre cho'oche cho'okaiku'mu Repau, pãi chu'vachena'me pãi vasoche. Rua Masiuji rua re'okum Repau”, chiimu Dios maire. Jã'ata'ni musanukona Repau'te

Jesure jachasinaa'me. Repau'te chëa pã chũ'unani jo'kasinaa'me musanukona, Repauni cu'ache cho'oa'ju chini. Pã chũ'uku'te Pilato'te, "Ikure etora chu'u", chiiku'teta'ni, "Vanisõjũ'u já'ure Jesure", chiisinaa'me musanukona. ¹⁴ Dios chũ'uñe re'oja'chechi'a cho'oku'te Jesure cuhesinaa'me musanukona. Repauni cuheju, chekuni pã vanisõsi'kuni, "Barrabani etojũ'u", chiisinaa'me musanukona. ¹⁵ Já'ata'ni Jesure pã re'oja'che pa'iche isiku'te vanisõñe'te chũ'usinaa'me musanukona. Vanisõ tãcojñosi'kureta'ni Diopi vaso etosi'ku'a'mu repau'te. Vajurani pa'iana repau'te ñasinaa'me chukuna. ¹⁶ Ūcuauji vasuuna nuka ku'imu iku chura, musanukona si'arumu ñava'u. Repau vasosi'e ñasinaa'me musanukona. Jesús ikure vasocuhasi'ku'a'mu chukunapi Repauni cuasajuna.

¹⁷ Já'ata'ni, musanukona, chukuna majapã, repau pa'iche'te vesuju cu'ache cho'osinaa'me Jesure. Masimu chu'u já'a. Musanukonare chũ'una ũcuaja'che repau pa'iche'te vesuju vanisõñe chũ'usinaa'me repau'te. ¹⁸ Já'ata'ni Dios repau'te cu'ache cho'ojache peore masisi'ku'a'mu. Masikuta'ni Repau'te Jesure cu'ache cho'oche ũsekaimanesi'ku'a'mu Repau. Ūsemauna Repau apereparumu kuasi'e cho'ocuhasinaa'me Repau'te. Aperumu Repau chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Na'a pa'isirumu Dios Repau Neekure pã ũcuanukore
Chũ'ujare chejana raoja'mu.

Raona pã cu'ache cho'ojanaa'me Repau'te,
chiimu Repau chu'o kuasina ũcuanuko tocha jo'kasi'e.
¹⁹ Já'ajekuna musanukona cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che pa'iju Dioni cuasaju jovoju'u, Repauji musanukona cu'ache cho'oche'te cuasamanea'ku. Musanukonapi já'aja'ne cho'oto rekoñoana re'oja'che

pa'iche ñisija'mu Dios. ²⁰ Dios aperumu, “ikure chu'u Neekure pãi ũcuanuko cheũ'ua'ku chini chejana saoja'mu chu'u”, chiniasomu. Jã'ajekuna musanukonapi Dioni jovoto Ūcuani raoja'mu Repa, musanukona rekoñoãre ja'me paau chini. ²¹ Repa Jesús cnaumure pa'imu chura. Diopi chũ'umauna chuta'a cajema'ñe pa'imu Repa. Na'a pa'isirumuna chũ'uuna jo'e cajeja'mu Repa. Reparumu, Dios peore re'oja'che care'vaja'mu. Aperumu Diopi chũ'ukuna Repa chu'o kuasina Repa Jesucristo jo'e rajachere kujaju tocha jo'kaasome. Repana kuasi'e cho'oja'mu Dios reparumu, Jesucristo jo'e cajerumu. ²² Te'eu, aperumu Dios chu'o kuasi'ku Moisés, chekunare mai aipãi pa'isinare ija'che i'kaasomu:

Na'a pa'isirumu Maire Paaku Dios chekure Repa chu'o
 Kujajure chejana raoja'mu,
 chu'u kucheja'che Kujajure.
 Mai majapãi pa'ija'mu repa.
 Repa rani chu'vato ũcuanuko asa jachama'ñe cho'ojũ'u
 musanukona.

²³ Pãi repa'te jachana cho'osõjanaa'me.

Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

Jã'ajekuna Repa neenare ja'me pa'imanejanaa'me
 repa,
 chiniasomu Moisés.

²⁴ 'Aperumu Dios chu'o kuasina ũcuanuko, irumu cho'ojachere kuasome, ũcuachi'a Samuel, cho'je pa'isina. ²⁵ Repana Dios chu'o kuasina mai aipãi paniasome. Maipi ñaju che'chea'ju chini Dios chu'o tocha jo'kaasome repa. Cheku, Abraham, mai aipãiu na'a charo paniasomu. Repa'te ija'che i'kaasomu Dios:
 Na'a pa'isirumu mu'u Jojosi'kure chejana raoja'mu
 chu'u,

pāi ũcuanukore re'oja'che cho'okaaŋ chini,
 chiniasomŋ Dios. Repaŋ i'kasi'e
 cho'okanicuhasi'kua'mŋ Dios maire. ²⁶ Chareparo maini
 judfopāire re'oja'che cho'okasa chini, Repaŋ Mamaku'te,
 Jesure, vaso raocuhasi'kua'mŋ Dios maipi peore cu'are
 ũhasōa'jŋ chini —chiniasomŋ Pedro repanare pāi.

4

*Pedrona'me Juan Jesús pa'iche'te chu'vaju*na judío aina
 ũsesi'ere kŋamŋ

¹ Repaŋ Pedro chuta'a Juanna'me pāire cututona
 judío phairipāi Dios vŋ'e pē'jekainare chŋ'ukuna'me
 saduceopāi rani tī'aasome. ² Tī'a Pedrona'me Juanre
 rŋa pe'ruasome repana pāire ija'che chu'vaju'na: “Jesús
 jūnisō tācojñosi'kŋ jo'e vajurani pa'iku'mŋ. Jā'ajekuna
 na'a pa'isirumŋna pāi jūnisōsina jo'e vajurajanaa'me
 ũcuachi'a”, chiniasome repana. Jā'aja'ñe che'choju'na
 pāi jo'e vajuraiche jachanajejŋ pe'ruasome repana
 saduceopāi. ³ Pe'rujŋ Pedrona'me Juanre chēa sa
 na'itojekuna pāi chēavŋ'ena cuaoasome repana,
 chekumucusejatŋ'ka paapŋ chini.

⁴ Jā'ata'ni pāi jainuko repana chu'vasi'e asa chēasina
 Jesucristoni cuasajŋ jovoasome. Jā'aja'ñe jovorena chura
 Jesucristo'te cuasana umŋpāichi'a kuĕkue ñato peore
 chekurumŋ cinco milrepana pa'icosome.

⁵ Jo'e apeñatato judío phairipāi chŋ'una, judío
 ainana'me judfopāi che'chona chu'ore cutuñu chini
 Jerusalén vŋ'ejoopona chi'iasome. ⁶ Reparumŋ judío
 phairi ai, Anás, repaŋ majapāina'me rani paniasomŋ.
 Repaŋ majapāi mamia'me ie: Caifaa'mŋ, Juan'mŋ,
 Alejandro'mŋ jo'e chekuna. ⁷ Chi'i repanare pāi
 chēavŋ'e pa'isinare Pedrona'me Juanre etua raa'jŋ

chini chũ'uasome repana. Rarena ũcuana chenevuna nũko repanare sēniasasome repana judío phairipāi.

—¿Neepi chũ'ujuna musanũkona jā'aja'ñe si'ache cho'oju pāi vasomasiche? —chiniasome.

⁸ Chitena Pedro Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiuna ija'che i'kaasomu repanare:

—Chũkuna'te paana, aina asarepajũ'u. ⁹ Musanũkona chũkuna'te jũ'iva'ure re'oja'che cho'okaisi'ere sēeme, “¿Je'se cho'oju vasoche ina?”, chini. ¹⁰ Asarepajũ'u. Chũ'upi kuara musanũkonare, icheja pa'inapi Israelpāipi ũcuanũko asamasia'ju. Ñajũ'u; iva'u, musanũkonare ti'lñeñe nukava'u aperumu nũka ku'ima'ñe pa'isiva'u chura nũka ku'imũ, Jesucristo Nazaret raisi'kupi vasouna. Repau Jesucristo re'oja'chechi'a cho'oku'mũ. Jā'ata'ni musanũkona Repau'te kurususē'verona jē'jo nũko vanisōsinaa'me. Vanisō tācojñosi'kureta'ni Diopi vaso etosi'kuamũ Repau'te tāsichejapi. ¹¹ Apereparumu Dios chũ'o kuasina musanũkona Repau'te cu'ache cho'ojache kujũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Pāi vu'e cho'ona vu'ña tuu re'ojatuure ku'eju, te'etuupu jñaani cuheasome.

Cuheju samaneasome repatuupu.

Chekunata'ni, na'a ruu masinajeju, rani repatuupu mini kuãa sa

repana vũ'echakavuna nũkoasome repana vũ'epi na'a ruu jujaa'ku chini,

chiimũ. Repana vesuna cho'ocheja'che cho'osinaa'me musanũkona. Re'okuni Dios Raosi'kure Jesure kuh-esinaa'me musanũkona. ¹² Cheku pāiu te'eujē'e cho'okaiku peomu maire. Jesucristochi'aa'mũ maire vati toa saiche Ũsekaimasiku. Ũcuauji cho'okaiuna Dios pa'icheja saire'omu maire. Jesucristo'te masi

cuasanachi'a Dios pa'icheja saijanaa'me —chiniasomu repau Pedro.

¹³ Chikuna judío aina Pedrona'me Juan vajuchuma'ñe jā'aja'ñe i'kasi'ere asa rua cuasaasome. “Ina utija'ovuejẽ'e che'chemanesinaa'me. Masinama'me ina. Jā'ata'ni re'oja'che i'kame ina.” Jā'aja'ñe i'kajuu cuasa, “Āa, ina Jesuna'me ku'ijuu pa'isinaa'me”, chiniasome repana. ¹⁴ Re'oja'che cho'osi'e jachacu'aasomu repanare, nuka ku'ima'ñe pa'isiva'upi ũcuanana'me nukakuna. ¹⁵ Jā'ajekuna i'kavesuju repana chi'i pa'iruupu nukananare etoche'te chuũ'uasome repana aina. Etoso ainachi'a cutuasome repana.

¹⁶ —¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai jā'anare Pedrona'me Juanre? Diochi'a cho'omasiche'te cho'ome repana, pāi vasoche. Repana cho'osi'e ijoopo Jerusalén pa'ina jainuko masime. Jachacu'amu maire jā'a. ¹⁷ Jā'ata'ni chura repanare Jesús pa'iche'te che'choche'te ũseñu mai, pāipi chekunapi na'a jainuko asajuu pa'imanea'juu. Jesús pa'iche pāire te'eu'terejẽ'e jo'e kuamanejũ'uu chiñu repanare — chiniasome repana aina. ¹⁸ Chini repanare jo'e soni rao ija'che i'kajuu jo'e che'choche'te rua ũseasome repana:

—Jesús pa'iche che'chomanejũ'uu musanukona. Jma-makarujẽ'e repau pa'iche jo'e i'kamanejũ'uu —Jā'aja'ñe i'kajuu ũseasome repana.

¹⁹ Jā'ata'ni Pedrona'me Juan ija'che i'kaasome repanare:

—Cuasa ñajũ'uu aperumuu musanukonachi'a. ¿Jeepi na'a re'okuu chukanapi re'oja'chere cho'ojuna ñakuu Diopi na'a rua pojoa'kuu chini? ¿Musanukona chuũ'uuñe'te jachama'ñe cho'oju Dios chuũ'uuñe'te cho'omanejanaa'ñe chukana, Repau chuũ'uuñe'te jachama'ñe cho'oruja'chere? Re'oja'ima'mu jā'a.

²⁰ Chukana asasi'ena'me ñasi'e kuache jo'kacu'amu

chukuna'te. Jo'kasõma'ñe ùcua Jesucristo pa'iche'te kuaju pa'ijanaa'me chukuna. Cheke peomu — chiniasome repana.

²¹ Chitena repanare,

—Musanukonapi Jesús pa'iche jo'e kuato cu'ache cho'ojanaa'me chukuna musanukonare —chijju aina jo'e i'kaasome repanare. Já'ata'ni Pedrona'me Juanre cu'ache cho'omanesinajeju na pãi chëavũ'e jo'e cuaoma'ñe eto saosome repanare. Vũ'ejoopo pa'ina pãi ùcuanuko jũ'iku'te vasosi'ere asa, “Ruã re'oku'mu Dios”, chijju paniasome. Já'ajekuna aina repanare Pedrona'me Juanre cu'ache cho'ovajuchuasome.

²² Diochi'a cho'omasiche'te cho'ocojñoasomu repau nuka ku'imairo pa'isi'ku. Repau vasocojñoosi'ku aiva'u paniasomu. Cuarentarepaũsurumu na'a cajejaiche paaasomu. Aiva'upi vuni nuka kuniasomu repau.

Jesucristo'te cuasana Dioni sēeme vajuchuma'ñe Jesús pa'iche'te chu'vañu chini

²³ Etorena sani Pedrona'me Juan vũ'ena co'i chekunani Jesucristo'te cuasanani repanare judío ainana'me judío phairipãi chũ'una i'kasi'ere peore kuaasome repana.

²⁴ Kuarena asa pi'ni ùcuanuko ija'che i'kaju Dioni ja'me sēniasome repana:

“Dios, Chukuna'te Paaku, Peore Cho'osi'ku, cunaumu, cheja, chiañaã, cu'amajñarua, pãi, cu'ava'nare, peore cho'osi'kuamũ mu'u. ²⁵ Aperumu chukuna aipãiu'te Davire mu'upi mu'u Rekocho'te ïsiuna Ûcuarekochoji cho'okaiuna mu'u neeku David ie chu'o tocha jo'kaasomu:

Judío peona ruarepa pe'rume.

Diore cu'ache cho'oñu chini cho'ote'eme repana.

¿Je'se pa'iana peoche cho'oche repana?

²⁶ Pāi chũ'una Dioni jachaju Repau'te cavajachere cuture.

Diopi Repau Neekuni raouna repau cho'ochete' ũseñu chini chi'ite'eme repana.

Jā'aja'ñe chiimu repau David tocha jo'kasi'e. ²⁷ Ja'ku, ijoopo vu'ejoopo pa'ina pāi chũ'una Herodena'me Poncio Pilato, irumu jā'aja'ñe cho'ocuhasinaa'me. Ichejana judío peonana'me judíopāi chi'i cutusinaa'me repana mu'u Chēa Raosi'kuni, Jesuni, Re'okuni cu'ache cho'oñu chini. ²⁸ Jā'aja'ñe cho'ojū mu'u aperumu i'kasi'e, 'Jā'aja'ñe cho'ojanaa'me', chiisi'e cho'ocuhasinaa'me repana. Mu'u peore Masikuta'ni, repanani ũsemauna jā'aja'ñe cho'ocuhasinaa'me repana. ²⁹ Ja'ku, repana judío aina ruu cu'ache i'kasinaa'me chukuna'te, mu'u chu'ore chu'vamanea'ju chini. Jā'ata'ni chukuna'te mu'u neenare cho'okaijũ'u, mu'u chu'ore re'oja'chere vajuchuma'ñe chu'vañu. ³⁰ Ũcuachi'a mu'u masiche chekunare pāi cho'o ñoku jū'inare vasojuñ'u ñaa'ju. Mu'uchi'a cho'omasiche'te re'oja'chere cho'o ñoto Mu'u Neeku Jesús pa'iche'te ña masijanaa'me repana pāi", chiiju sēniasome repana Diore.

³¹ Repana sēni pi'nisirumu Dios repana chi'i pa'ivu'e pi'ruche cho'oasomu. Jā'aja'ñe pi'rukū Dios Rekocho ũcuanukore rani ja'me pa'iu re'oja'che cho'okaiuna vajuchuma'ñe Dios chu'ore kuaju paniasome repana.

Cu'amajñarũ peonani cu'amajñarũare ĩsisi'ere kuumu

³² Ũcuarumu pāi ũcuanuko Jesucristo'te cuasana jainuko ũcuatē'e cuasaasome. Cavama'ñe ke'rema'ñe sãñechi'a pojoju paniasome repana. Repana paache cu'amajñarũ, peova'nani rupū ĩsiju paniasome repana Jesucristo'te cuasanarechi'a. Te'eujẽ'e repana paache, "Chu'u neechi'aa'me ie", chiima'ñe, "Chu'u paache

mai ũcuanũko neea'me”, chiiju, te'eu'te cu'amajñaruã karato, “Iere paajũ'u”, chiiju paniasome repana. ³³ Repana Jesús saosinapi Jesús Maire Paaku jūni vajuraishi'ere masi kuajuna pāi jainũko asa chēaasome repana chu'vache. Dios repanare Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore ruu re'oja'che cho'okaniasomu. ³⁴⁻³⁵ Diopi re'oja'che cho'okaiuna sãĩnechi'a kuirajuna, karamaneasomu repanare. Chekunapi chejña na'a ruu paani te'echejña ĩsiso, ũcuachi'a vu'ña na'a ruu paana ĩsiso kuri koo Jesús saosinani ĩsiasome repana, kuri peova'nani ĩsia'ju chini.

³⁶ Jã'aja'ñe cho'oasomu José, Dios vu'e cho'oche cho'okaiku, Chipre raisi'ku. Jesús saosina jo'e cheke mami, Bernabere, ve'oasome repau'te Josere. (Repana chu'o Bernabé “Re'oja'che chu'vaku” chiimu.) ³⁷ Repau Bernabé cheja ĩsiso kuri koo Jesús saosinani peore jo'kaasomu, chũova'na pa'iva'nani ĩsia'ju chini.

5

Ananíana'me Safira cu'ache cho'osi'ere kuamu

¹ Ūcuarumu te'eu Ananías ruu tĩñe cho'oasomu. Repau rũjo Safirana'me cheja te'echeja ĩsisoasome.

² ĩsiso, kuri koo, joopo mini care'vaasomu repau. Jã'aja'ñe cho'oku'te ñakota'ni rũjo, Safira, i'kamaneasomo repau'te. Repakuri care'va jo'ka joopo miisi'ere sa ĩsiasomu repau Jesús saosinani. Sa ĩsiku, “Chu'u chejare ĩsiso inũkorũchi'a kuri koosi'kuu'mu”, chiiu joreasomu repau repanare.

³ Jã'aja'ñe chiiu ĩsiuna Pedro repau'te ija'che i'kaasomu:

—Ananías, ¿je'se pa'iuuna mu'u vati ai chũ'uñe'te cu'ache cho'oku? Mu'u cheja ĩsisõ koosi'e kuri joopo miisi'ere jo'kasi'kuu'mu mu'u chũkuna'te,

“Ūcuanukoru'me ie”, chiiu. Jā'aja'ñe cho'oku, Dios Rekocho'te joresi'kuu'mu mu'u. ⁴ ¿Je'se pa'iana jā'aja'ñe joreu mu'u? Cheja mu'u cheja pa'isi'kuu'mu. Mu'ure uache cho'ore'osi'kuu'mu repacheja. Īsisō kuri koosi'kuu'mu mu'u. Mu'ure uache cho'ore'osi'kuu'mu repakuri. Jā'ata'ni repakuri Dioni joopo ĩsiku, “Ūcuanukoru'me ie”, chiiu Dioni joresi'kuu'mu mu'u. Pāijē'e joreku, Diorejē'e ūcuachi'a joresi'kuu'mu mu'u —chiniasomu Pedro.

⁵ Repau i'kache'te asa repau Ananías teana jūnisosi'kupi tāniasomu. Repau jūnisosi'ere asa pāi ūcuanuko ruu kukuasoame. ⁶ Jūnisouna pōsupāipi kaka repau'te kāapi rea etua tāasome.

⁷ Chotehora pa'isirumuuna repau rūjo ūcuav'ena kakaasomo. Ūju cho'ocojñosi'e chuta'a asamaneasomo repao. ⁸ Kakaona Pedro repao'te sēniasaasomu.

—Mu'u, mu'ūjuna'me cheja te'echeja ĩsiasomo. Ie kuri musanukona koosi'e, ¿ūcuanukoru'che? —chiniasomu Pedro repao'te.

Chikuna,

—Jūju. Ūcuanukoru'me jā'a —chiniasomo repao. Joreasomo. ⁹ Chikona Pedro repao'te i'kaasomu.

—¿Je'se cuasa musanukona Dios Rekocho'te joreñu chini jā'aja'ñe cho'ore? “¿Dios Rekocho mai cho'оче ñamanesi'kujeku cu'ache cho'omaneja'mu maire”, chiiju cuasare musanukona? Jā'aja'ñe cho'osi'kojekona mu'ūju pa'isi'kure tāsina jatisa'aro'te mu'uni cha'aju nukame, ūcuaja'che tāñu chini —chiniasomu Pedro repao'te.

¹⁰ Chikuna Pedro ti'jñeñena teana jūnisosi'kopi tāniasomo repao. Tākona pōsupāi kaka ñato jūnisosiva'o ūniasomo repao. Ūcuarumu repao'te mini etua sa ūjare tāsicheja rū'ñe tāasome repaña.

¹¹ Jā'aja'ñe cho'osi'ere asa pāi Jesucristo'te cuasakuanupu ũcuanuko rua kukusoasome. Chekuna ũcuachi'a peore asa kukusoasome.

Jesús saosina jū'iva'nare jainu kore vasosi'ere kuamu

¹² Reparuu repaña Jesús saosina pāi ñaju'te rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoju pa-niasome. Jesure cuasana ũcuanuko si'aruu chi'iju paniasome, Dios vu'e ve'se pa'ikachapa, Portal de Salomón chiikachapana. ¹³ Repanare chi'i pa'inare chekuna pāi ja'me nukavajuchunata'ni rua re'oja'che cutuasome repañare. ¹⁴ Jā'ata'ni chekuna Jesucristo'te cuasanani jovo na'a jainuko Jesucristo'te cuasaasome, romina'me uupāi.

¹⁵ Jesús saosinapi rua re'oja'che vasojua Pedro caraijachejana callejoovuna jū'iva'nare ũhikāñapi kuāa ra ũhaasome pāi. Pedro chuvosi'epi repañani chuvo vaso'a'ku chini jū'iva'nare ve'sena ũhaasome pāi. ¹⁶ ũcuachi'a chekuna pāi Jerusalén vu'ejuoona si'aruu raiju paniasome repajoopo kueñe pa'ijooōa pa'ina. Ravu jū'inana'me vatire paaju jū'inare raju raniasome repaña. Rarena repaña ũcuanuko vajuasome.

Jesús saosinare jo'e chēasi'ere kuamu

¹⁷ Jesús saosinapi jā'aja'ñe cho'ojua judío phairi aina'me repau neena, saduceopāi pe'ruasome. Pe'ruju repañare cu'ache cho'oñu chiniasome repaña. ¹⁸ Repañani cu'ache cho'oñu chini chu'urena, repaña neena pāi chēavu'ena chēa cuaaasome repañare.

¹⁹ Pāi chēavu'ere pa'ijuna, ángel, Dios raosi'ku, ñamina rani, jatisa'aro vatakani repañare eto ija'che i'kaasomu repau:

²⁰ —Dios vu'ena mua, Dios chu'ore pāire che'chojū'u asa re'oja'che paapu. Mama cuasaju pa'iche'te re'oja'che

kuajũ'u repanare, re'oja'che paapu —chiniasomu ángel repanare.

²¹ Chikuna repana Jesús saosina asa ruu apeñatatoná Dios vu'ena muu tí'aasome. Tí'a kaka páire che'choasome repana.

Na'a umucuse repau judío phairi ai repau neenana'me judío ainare ũcuanukore soniasomu. Sokuna chi'i, Jesús saosinare pái chēavu'epi etua rache'te chũ'uasome repana.

²² Chũ'uarena sōtaopāi pái chēavu'ena muu'asome. Muu tí'a kaka ñato Jesús neena peoasome. Peojuna sōtaopāi co'i kuasome repanare.

²³ —Chukuna pái chēavu'e muu tí'ato masi tachosivu'e pa'isi'kuu'mu repavu'e. Repanare pē'jena kakasa'aro cachejare ve'sere nukaju pa'isinaa'me. Jā'ata'ni vata ñato repana Jesure cuasana peosinaa'me —chiniasome sōtaopāi.

²⁴ Chitena repanare chũ'uku judío phairipāi chũ'unana'me asa ruu kukuasome repana. Repanani ruu cuasokuna,

—¿Je'se paaku ie? —chini cuasaasome repana.

²⁵ Jā'aja'ñe i'katona cheku tí'a ija'che kuasomu:

—Asarepajũ'u. Musanukona pái chēavu'e cuaosina Dios vu'ere páire che'choju pa'ime —chiniasomu.

²⁶ Chikuna repau sōtao chũ'uku repau neenana'me eta, Dios vu'ena muu Jesús saosinare chēa jo'e mutuaasome. Jā'ata'ni repanare asi cho'oma'ñe mutuaasome repana, páire vajuchuju, “Cata su'aju”, chini repanani. ²⁷ Repanare chēajani ra judío aina tí'jñeñena nukoasome repana. Nukorena judío phairi ai Jesús saosinare ija'che i'kaasomu:

²⁸ —Chukuna musanukonare ruu ũseju, “Jesús pa'iche jo'e che'chomanejũ'u”, chiisinaa'me. Jā'ata'ni ũcua che'choju pa'ime musanukona. Ũcuachi'a

chukuna'te, “Jesure vanisōsinaa'me jā'ana”, chiiju pa'ime musanukona —chinasomu judío phairi ai repanare.

²⁹ Chikuna Pedro chekuna Jesús saosinana'me ija'che i'kaasomu:

—Musanukona pāi ruu chũ'ume chukuna'te. Jā'ata'ni chukunapi Dios chũ'uñe'te jachama'ñe cho'oto na'a re'omu. Musanukona chũ'uñe cho'oni Dios chũ'uñe'te cho'omanejanaa'me chukuna. ³⁰ Musanukona

Jesure kurususē'verona jē'jo vēasōsinaa'me. Jūnisō tācojñosi'kureta'ni Diopi, mai aipāi Paakuji, vasosi'kuamū Repau'te, jo'e vajurani paaū chini.

³¹ Repau'te Jesure vaso Dios Repau ujjajūtu cakā'kore kueñe ñu'iu chũ'ua'ku chini jo'kaasomu. Ūcuachi'a pāi rekoñoāre care'vakaau chini, jo'kaasomu Dios Repau'te. Jā'aja'ñe cho'oasomu Dios maipi Israelpāipi cu'ache cho'oche'te ūhasōrena mai cu'ache cho'osi'ere tu'nesōkasa chini. ³² Repa Jesús cho'ocojñosi'e peore ñasinajeju ūcuare kuaju pa'ime chukuna. Dios Rekocho ūcuachi'a jā'are kuamu. Repau chũ'uñe asa jachama'ñe cho'onare Dios Ūcuau Rekocho'te ĩsimu —chinasomu Pedro repanare.

³³ Chikuna repana judío aina asa ruu pe'ruasome. Pe'ruju Jesús saosinare vanisoñu chiniasome repana.

³⁴ Jā'ata'ni te'eū repanare ja'me pa'iku judío ai fariseopāi i'kara chini vūni nukasomu. Repau mami Gamalielasomu. Ruu masikujeku, Dios chũ'uñe che'choku paniasomu repau. Pāi ūcuanuko ruu chiniasome Repau'te. Vūni nukaku, Jesús saosinare ve'sena etuaajū chini chũ'uasomu repau. ³⁵ Etuasorena repau Gamaliel judío ainare ija'che i'kaasomu:

—Chu'u majapāi, Israelpāi, asarepajū'u. Inare, Jesure cuasanare, vanisoñu chiime musanukona.

Jā'ata'ni pe'ruma'ñe masi cuasajũ'u aperumũ, chiimũ chu'u musanũkonare. ³⁶ Aperumũ Teudas rani pa'iu cho'osi'ere cuasajũ'u. Rani pa'iu, ija'che i'kasi'kua'mũ repau: “Rua masiũjeku pãire chũ'ura chiimũ chu'u”, chiisi'kua'mũ repau. Chikuna pãĩ jainũko, repau'te jovosinaa'me, chekurumũ cuatrocientorepana. Jā'ata'ni chuenisosi'kua'mũ repau. Repau'ji chuenisuna repau'te ja'me pa'isina ũcuachejña te'enachi'a vu'vusosinaa'me. Jā'ajekuna repau cho'osi'e si'asosi'kua'mũ. ³⁷ Na'a pa'isirumũ pãĩ kuẽkuerumũ cheku, Judas, Galilea cakũ ũcuaja'che rani pa'isi'kua'mũ. Rani pa'iu repau'ji pãĩ chũ'unani etosora chiiuna pãĩ jainũko jovosinaa'me repau'te. Jā'ata'ni chuenisosi'kua'mũ repau. Chuenisuna repau'te ja'me pa'isina te'enachi'a vu'vusosinaa'me. ³⁸ Jā'ajekuna chura ija'che chu'vamũ chu'u musanũkonare: Jā'anare Jesús neenare asi cho'oma'ñe eto saojũ'u. Repana cho'oche rupũ pãipi cuasaju chũ'uñe pa'ito si'asoja'mũ. ³⁹ Jā'ata'ni Dios chũ'uñe pa'ito ũsecu'amũ musanũkonare. Si'asomaneja'mũ. Cuasajũ'u aperumũ. Dios chũ'uñe ũsena pa'imanejũ'u musanũkona —chiiũ chu'vaasomũ repau Gamaliel.

⁴⁰ Repau'ji chu'vauna asa chẽa repana judío aina Jesús saosinare soni rao suĩ'sueche'te chũ'uasome Jesús neenare. Suĩ'sue pi'nirena Jesús saosinare jo'e ũseasome repana aina. “Jesús pa'iche jo'e che'choma'ñe pa'ijũ'u”, chiniasome. I'ka pi'ni Jesús saosinare eto saosome repana.

⁴¹ Etojuuna Jesús saosina judío aina chi'ivũ'epi pojoju etaasome. “Dios chũkuna'te pojoku Jesús pa'iche'te kuaa'ju chini jo'kasi'e rua re'omũ. Jā'ajekuna suĩ'suecojñosinata'ni rua pojoju eta saime chũkuna”, chini cuasaasome. ⁴² Eta saisirumũ suĩ'suecojñosinata'ni

jo'kasoma'ñe Jesucristo Dios Raosi'ku pa'iche'te che'choju paniasome repana. Si'aumucujña Dios vu'ena ma ch'u'vaju paniasome repana, pã vu'ña ũcuachi'a.

6

Ja'me cho'okaijanani sieterepanare ve'osi'ere kuamu

¹ Reparumu si'arumu na'a ruu jainuko pã Jesucristo'te cuasana jovoju paniasome. Ũcuarumu repana Jesucristo'te cuasana griego chu'o i'kanapi judíopã chu'o i'kanani ke'reju ija'che i'kaasome:

—Umucujña pa'iche musanukona mai ũcuauko koosi'epi ãu va'jeva'nare kuiraju pa'ime. Jã'ata'ni chukuna majapã va'jeva'na na'a ka'charu kooju pa'ime ãu rupu ïsiche —chiniasome repana.

² Chitena repana Jesús saosina docerepana Repau'te cuasanani ũcuaukore soniasome. Soni rao repanare ija'che i'kaasome repana:

—Chukunapi Dios chu'o chu'vanapi si'arumu ãure ïsiju pa'ito Dios chu'o chu'vana peome. ³Jã'ajekuna musanukonapi icheja pa'inani ruu masinani sieterepanare jña chëajũ'u ãu ãuñe'te chũ'ua'ju. “Jã'anaa'me ruu re'ona”, chiicojñonani, Dios Rekocho chũ'ũne cho'onani jñaajũ'u. ⁴Jã'aja'ñe cho'oru chukunapi Diore sëejju Repau chu'ojë'e chu'vaju pa'ijanaa'me —chiniasome repana.

⁵ Chitena repana chi'isina asa,

—Jã'aja'ñe cho'oto re'omu —chiniasome ũcuauko.

Chini, umupã sieterepanare jña chëasome repana. Esteban'te chëasome repana. Repau Esteban Jesucristo'te ruu cuasaku pa'iu, Dios Rekocho chũ'ũne re'oja'che cho'oku paniasomu. ũcuachi'a chekuna repana chëasina mamia'me ie: Felipe'mu, Prócoro'mu,

Nicano'mu, Timon'mu, Parmenaa'mu, Nicolaa'mu. Repau Nicolás Antioquía vu'ejoopo raisi'kupi judíopāi pa'iche'te che'cheasomu tīipāi'ji.

⁶ Repanare jāa Jesús saosinani raasome repana. Rarena Jesús saosina repanani āu āuñe'te jo'kañu chini Dioni sēeju jūjñapi jajū ija'che i'kaasome: “Diopi re'oja'che cho'okaaū musanūkonare cho'oche'te re'oja'che masi cho'oa'ju chini”, chiniasome repana.

⁷ Reparūmū pāi na'a jainūko Dios chu'o asaneena paniasome. Si'arūmū na'a rūa jainūko Jerusalén pa'ina pāi Jesucristoni cuasaju jovoju paniasome. Ūcuachi'a judío phairipāi jainūko Jesucristoni cuasaju jovoasome.

Esteban'te chēasi'ere kuamū

⁸ Reparūmū Esteban, Jesucristoni rūa cuasaku, Diopi cho'okaiūna pāi ñaju'te Diochi'a cho'omasiche'te cho'oku paniasomū.

⁹ Repau i'kache'te jachaju, repau'te cu'ache i'kaju paniasome pāi, “Joremū mu'u”, chiiju. Repana cu'ache i'kana Cirene cheja, Alejandría cheja, Cilicia cheja, Asia cheja raisinapi cu'ache i'kaasome repau'te. Chekūna ūcuachi'a repau'te ke'reasome judíopāi chi'ivū'e Liberdos neevū'e chi'ina.

¹⁰ Repana cu'ache i'kato Dios Rekochoji cho'okaiūna rūa masi i'kaasomū repau. Jā'aja'ñe i'kakūna asa jachanata'ni sāiñe i'kavesūasome repana. ¹¹ I'kavesūju chekūnani soni rao ro'iasome repana jorea'ju chini. “Iku Esteban Diore cu'ache i'kasi'kuamū. Ūcuachi'a Moiserere cu'ache i'kasi'kuamū iku”, chiiju jorea'ju chini soni rao ro'iasome repana.

¹² Jā'aja'ñe cutuju'na asa vu'ejoopo pa'ina pāi rūa pe'ruasome repau'te Esteban'te, judío ainana'me judíopāi che'chona ūcuachi'a. Jā'ajekūna repau'te chēa sa judío phairi aina'me chekūna judío ainana'me chi'i

repana ti'jñeñena nukoasome repau'te. ¹³ Nuko joreju repauni cu'ache i'kaa'ju chini jorenare raasome repana. Rarena ija'che i'kaasome jorena:

—Iku Esteban si'arumu cuhama'ñe cu'ache i'kaku'mu. “Dios vu'e cu'amu. Moisés chu'usi'e ũcuachi'a cu'amu”, chiiku'mu iku. ¹⁴ Ija'che i'kakuna asasinaa'me chukuna: “Jesús Nazaret raisi'ku Dios vu'e ñañosoja'mu.” Ūcuachi'a, “ ‘Moisés chu'u jo'kasi'e judiõpã pa'iche'te ũcuanuko peore ũhasõjũ'u’, chiimu Jesús”, chiiku'mu iku Esteban —chiniasome repana jorena.

¹⁵ Chitena repana repacheja ñu'ina ũcuanuko ruu pãĩñaasome repau'te. Ñajuna Esteban chia ángel chija'che ñoasomu repanare.

7

Phairi ai sēñe'te kuamu Esteban

¹ Jã'aja'ñe i'karena asa judío phairi ai Esteban'te ija'che sēñiasomu:

—¿Ina mu'ure ũcuarepare chu'o i'kache? — chiniasomu.

² Chikuna Esteban i'kaasomu.

—Chu'u majapãi, asarepajũ'u. Apereparumu mai aipãiu'te Abrahamre repau chuta'a Mesopotamia cheja pa'iu, Harán vu'ejoopo sani pa'imarumuna, Maire Paaku, Dios, Peore Masiu rani pa'iu ija'che i'kaasomu repau'te: ³ “Icheja mu'u pa'icheja eta majapãi jo'ka tĩichejana sanisõjũ'u mu'u. Chu'u kujachejare sani pa'ijũ'u”, chiniasomu Dios repau'te.

⁴ Chikuna repau Abraham puka'ku aiva'una'me Caldea chejapi eta Harán vu'ejoopo'te sani paniasomu. Puka'ku aireko jūnisosirumu repau Abraham Diopi chu'una repajoopo eta ichejare mai pa'ichejare rani paniasomu. ⁵ Icheja pa'iku'teta'ni Dios icheja ai

ĩsimaneasomu repau'te. Jã'ata'ni Dios ija'che i'kaasomu repau'te mai aipãiu'te: “Na'a pa'isirumu ichejare ĩsija'mu chu'u mu'ure, mu'u jojosiñapi paapu chini”, chiniasomu chuta'a chĩirejê'e peoku'teta'ni. ⁶ Cheke ija'che chiimu repau'te Dios i'kasi'e: “Mu'u jojosiñapi pa'ichejare sani pa'iju chẽa paacojñoju kuri kooma'ñe cho'ocherupu cho'okaiju pa'ijanaa'me repacheja chũ'unare. Pãi ruu cu'ache cho'ojanaa'me repañare. Repacheja cuatrocientorepaũsurumu pa'ijanaa'me repaña. ⁷ Jã'ata'ni repacheja canare cu'ache cho'oja'mu chu'u, mu'u jojosiñani cu'ache cho'ojuna. Chu'upi jã'aja'ñe cho'ouna mu'u jojosiñapi eta rani jo'e ichejare Canaán chejare pa'iju chu'uni pojoju pa'ijanaa'me”, chiniasomu Dios repau'te. ⁸ Repau i'kache'te Abrahampi jachama'ñe cuasaku, “Jau”, chikuna, jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tuache'te jo'kaasomu Dios. Jã'aja'ñe circuncisión cho'ocherupu chĩiva'nare umupãiva'narechi'a chũ'u jo'kaasomu Dios repau'te, repau chĩ pa'ijanani cho'opaa'ku chini. Jã'ajekuna Abraham mamaku'te Isaare jñaa repau ochorepaumucujña pa'itona jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tuasomu, Dios i'kasi'ere jachama'ñe cho'oku. Repau Isaac ainesirumu chĩ paa mamaku'te Jacobre vijachĩirumu ũcuaja'che jikochã'tiru chuto tuasomu. Jacob ũcuaja'che repau ainesirumu chĩ paa mamachĩ umupã docerepañare ũcuaja'che cho'oasomu, repaña vijachĩiva'na pa'irumu. Repaña Jacob chĩ docerepañana ainee pi'nisirumu maire Israelpãire jojoasome.

⁹ Repaña mai aipãiu Jacob chĩ repaña cho'jeu'te Josere puka'ku ruu oi paaku'te ruu cuheasome. Cuheju repau'te chẽa Egipto cheja sainani kuripi ĩsisoasome repaña, repauni sasoa'ju chini. Jã'ata'ni Dios Josere

kuiraku paniasomu. ¹⁰ Josere cu'ache ti'jñeto Diopi re'oja'che cho'okaniasomu. Diopi cho'okaiuna Josepi ruu masakuna ña Faraón, Egipto cheja chũ'uku ruu pojoasomu repau'te. Já'ajekuna Josere päire chũ'ua'ku chini chũ'u jo'kaasomu Faraón. Chũ'u jo'kauna José Egipto cheja pa'inare, Faraón neenare peore chũ'uku paniasomu.

¹¹ 'Repau José chũ'urumu chiño peore ãu kũimaneasomu, Egipto cheja, ũcuachi'a icheja Canaán cheja peore. Ruu cu'aasomu päi ũcuanukore. Reparumu mai aipäi ãu koochejñajě'e peoasome. ¹² Icheja Canaán cheja ãu isiche peoasomu. Egipto chejata'ni ãu care'vasi'e isiche paniasomu. Já'are asa Jacob repau mamachiire, mai aipäire, ũcuachejana saoasomu, ãure koojaapu chini. Aperumu charo saisi'easomu já'a. ¹³ Repana sani co'i, jo'e saisirumuna Josepi kua jñauuna majaa'chupäi ñamasiasome repau'te. Repanare majaa'chupäi kua jñau repana raisi'e Faraonni kuaasomu repau. Kuauna asa repau Faraón José majapäi masiasomu. ¹⁴ Repau'te chũ'uku'te Faraonre kua jñausirumu José repau puka'kuna'me majapäi ũcuanukore soni raoasomu. Setenta y cincorepana paniasome repana José majapäi. ¹⁵ Mamaku Josepi sokuna Jacob repau mamachiina'me Egipto chejare sani pa'iu ũcuachejana aireko jünisoasomu. Repau mamachi ũcuaja'che mai aipäi pa'isina ũcuachejana aireko jünisoasome. ¹⁶ Repana jünisisirumu repana majapäi Siquem vu'ejoopona sa tãasome repanare. Aperumu Abraham Hamor mamachiire repacheja jmachejaru kuripi kooasomu repau majapäire tãra chini.

¹⁷ 'Na'a pa'isirumu Abrahamre aperumu Dios cho'okasa chiisi'ere ũcuarepa cho'opi'rarumu Jacob jojosina mai aipäi ruu jainuko paniasome Egipto

cheja, churata'ni. ¹⁸ Reparumũ Egipto cheja chekupi pãĩ chũ'ukũ paniasomũ. Repau pãĩ chũ'ukũ Josere vesuasomũ. ¹⁹ Jã'ajekũna mai aipãiva'nare ruã cu'ache cho'oasomũ repau. Repanare mai aipãĩ mamachĩiva'nani umũpãiva'narechi'a vījachĩire sējosoajũ chini chũ'uasomũ repau. ²⁰ Ūcuarumũna Moisés jñaacojñoasomũ. Ruã re'ojava'ũ paniasomũ repau. Reparumũ pũka'kupãĩ chotepãimia vũ'ere chave paaasome repava'ũre. ²¹ Chotepãimia pa'isirumũna jũ'ena maña chiachana vavorena pãĩ chũ'ukũ mamakoji ña mini repao vũ'ena sa paaasomo repava'ũre. Sa repao chĩire jojacheja'che jojaasomo repao repau'te. ²² Pãĩ chũ'ukũ mamako vũ'ere pa'iu peore Egiptopãĩ pa'iche che'chekũ aineeasomũ repau. Utija'o pa'iche ũcuachi'a peore che'chekũ ainee ruã i'kamasikũji ruã cho'omasiasomũ repau.

²³ Ūcuarumũ Moisés cuarentarepaũsurumũ paakũji repau majapãire cuasa, Israel jojosinare, eta ñaasomũ. ²⁴ Eta ñato Egiptopãiu Israel jojosi'kũni vaiũ paniasomũ. Vaiũna ña Moisés Israelpãiu ni ũseku, Egiptopãiu'te vanisoasomũ. ²⁵ Jã'aja'ñe cho'o ija'che cuasaasomũ Moisés: “Churata'ni ina chu'ũ majapãĩ chu'ũ pa'iche masijanaa'me. Chu'ũni Diopi chũ'ukũna re'oja'che cho'okaija'mũ chu'ũ inare. Dios inare etoja'mũ icheja”, chiuũ cuasaasomũ repau. Jã'ata'ni repau pa'iche'te vesũju ña chẽamaneasome repa. ²⁶ Jo'e apeñatato repau ñato Israel jojosinachi'a te'eka'chapana cavajũ paniasome. Jã'aja'ñe cho'ojũna ña vũ'vũ rani ija'che i'kaasomũ Moisés repanapi cavamanea'jũ chini: “¡Ñañe! ¿Je'se pa'iu na musanũkona majapãichi'ata'ni sãĩnechi'a cu'ache cho'oche?”, chiniasomũ repanare. ²⁷ Chikũna te'eũ chekũre vaikũji Moiserere jujo saokũ ija'che i'kaasomũ: “¿Neepe chũ'ũ jo'karena chũ'ukũ

mu'u chukuna'te? ¿Neepi chũ'u'rena chukuna cu'ache cho'оче ñaku ke'reku mu'u? ²⁸ Neato Egiptopãiu'te vanisoasomu mu'u. ¿Irumu ũcuaja'che chu'uni vanisora chiiku mu'u?”, chiniasomu. ²⁹ Chikuna Moisés, “Chu'u cho'osi'e pã masime”, chini vajuchuku so'ona vu'vuso sani tĩipã pa'ichejare Madián chejare tĩ'a paniasomu. Pa'iu romi veja chĩi te'eka'chapanare umupãichi'a paaasomu repau.

³⁰ 'Repau cuarentarepaũsurumu pã peochejare Sinai aikũti kueñe pa'isirumu Moisés miu sũkiñu uuku pa'iñu'te ñaasomu. Uukuna toa joopo ñato ángelpi ñoasomu repau'te. ³¹ Angelpi ñokuna ña ru'a cuasoasomu repau'te. Na'a kueñepi ñara chini na'a sai Dios i'kache'te asaasomu repau, ija'che chiiche'te: ³² “Dio'mu chu'u. Mu'u aipã chu'ure cuasanare paaku'mu chu'u. Abrahamre, Isaare, Jacobre paaku'mu chu'u”, chiniasomu Dios repau'te. Chikuna kurukuru asa kukusoasomu repau. Vajuchuku jo'e repacheja ña-maneeasomu repau. ³³ Vajuchuku'teta'ni Dios jo'e ija'che i'kaasomu repau'te: “Chu'uni vajuchuku, kuku, mu'u cũ'akorophe're tĩ'tejũ'u, chu'u mu'ure i'kachejajekuna. ³⁴ Irumu Egipto cheja pa'inare chu'u neenare ru'a cu'ache ti'jñemu. Repana cu'ache cho'ocojñoju oiche peore ñaku pa'imu chu'u. Jã'ajekuna repanani oiu re'oja'che cho'okasa chini cajecuhamu chu'u. ũcuachejapi etoja'mu chu'u repanare. Asarepajũ'u mu'u. Mu'uni jo'e Egiptona saora chiimu chu'u”, chiniasomu Dios Moiserere.

³⁵ 'Chini Dios Moiserere, ángel miu sũkiñu ñosi'kuna'me, saoasomu repau'te, repanani etua ra re'oja'che chũ'uku paau chini. Aperumu repana cu'ache i'kaasome repau'te, ija'che chiiju: “¿Neepi chũ'ujũ'u chitena chũ'uku mu'u chukuna'te?”, chiniasome repana.

Jā'aja'ñe repana cuhesi'kuni Moiserere repanani cho'okaanu chini saosomu Dios. ³⁶ Diopi chu'u saouna sani Egipto cheja pa'inare Israelpai ucuachejapi etua raasomu repau Moisés. Repanare etua ra pai peochejare cuarentarepausurumu kuhaku paniasomu repau. Diopi cho'okaiuna repau Moisés Diochi'a cho'omasiche'te ruu cho'o ñoasomu Egipto cheja sani pa'irumu, Mar Rojo chiara rani pa'irumu ucuaja'che, pai peocheja rani pa'irumu peore. ³⁷ Reparumu ucuaju Moisés ija'che i'kaasomu chekunare Israel jocosinare: “Na'a pa'isirumu Dios chekure Repau chu'o kuajure chejana raoja'mu. Mai majapai pa'ija'mu repau. Chu'u kucheja'che Dios chu'o kuaja'mu repau. Repau rani chu'vache peore asa cheaj'u musanukona”, chiniasomu repau. ³⁸ Moisés Israelpaina'me pai peochejana chi'iasomu. Repau Sinai aikuti muisirumu ángel ja'me paniasomu repau'te. Ucuachi'a ucuakutire muni pa'iu Dios chu'o, “Ija'che pa'ij'u”, chiichu'o asa tocha jo'kaasomu Moisés maire.

³⁹ Jā'ata'ni repau'te mai aipai repanare re'oja'che cho'okaikuni ruu cuheju jachaju Egiptona jo'e co'iñu chiniasome. ⁴⁰ Chini, repauji aikutire pa'iuuna, repau majaa'chuni, Aaronni, ija'che i'kaasome repana: “Maire Egipto cheja rasi'ku Moiserere ti'jñeñe vesume mai. Cho'osōcuhasi'kuam'u repau. Jā'ajekuna chekuvani diojava'nani tūoj'u, repava'napi ñaju co'chaa'ju maire”, chiniasome. ⁴¹ Chitena repanare vacachija'iu'te tūokaniasomu repau. Tūokakuna pojoku jo'cha va'iva'nare vani uosoasome repana tūosiva'uni pojoku.

⁴² Jā'ajekuna Dios repanare cuhek'u jo'kaso cu'ache cho'oche ũsemaneasomu repanare. Repanapi cunamumu pa'inani, ũsunu, paimiauni, ma'jñoko'te pojouñu chiito ũsemaneasomu repau. Na'a pa'isirumu Dios chu'o kuaku Amós repana pa'isi'ere kuaku ija'che tocha

jo'kaasomɯ:

Mɯsanɯkɔna, Israelpāi cuarentarepaũsɯrɯmɯ pāi
peocheja pa'irɯmɯ,
chɯ'ɯre Diore jo'cha va'iva'nare vani
ɯokaimanesinaa'me.

Chekɯnare diomanareta'ni, “Dioa'me ina”, chini pojojɯ
jo'cha va'iva'nare vani ɯosinaa'me mɯsanɯkɔna.

⁴³ Reparɯmɯ mɯsanɯkɔna Molo'te, “Dioa'mɯ ikɯ”, chini
repaɯ vɯ'e va'i ca'ni cho'osivɯ'ere kuāijɯ kuhajɯ
pa'isinaa'me.

Ūcuaja'che rupɯ tũosiva'ɯni Renfán ma'jñokova'ɯni
kuāijɯ kuhajɯ pa'isinaa'me mɯsanɯkɔna.

Rupɯ tũosiva'nani pojojɯ pa'isinaa'me mɯsanɯkɔna.

Jā'ajekɯna chɯ'ɯ, Dios, mɯsanɯkonare tĩichejana chĕa
sache chũ'ɯja'mɯ,

Babilonia na'a jeecho'jena,
chiimɯ Amós tocha jo'kasi'e.

⁴⁴ 'Mai aipāi pa'isina repaɯna pāi peocheja pa'irɯmɯ,
Dios vɯ'e ɯjavɯ'e rupɯ va'i ca'ni cho'osivɯ'ere
paaasome. Repavɯ'e cho'ojache Moiseni, “Chɯ'ɯ vɯ'e
ijavɯ'e cho'ojũ'ɯ”, chiiɯ chũ'ɯasomɯ Dios. Jā'ajekɯna
Moisepi kuakɯna Dios ñosivɯ'ejavɯ'e cho'oasome
repaɯna. ⁴⁵ Repaɯna aireko jūnisosirɯmɯ mamachĩipi
repavɯ'e paajɯ, mai aipāi ichejana raasome repavɯ'e.
Repaɯna icheja rani tĩ'arɯmɯ tĩipāi, cu'ana paniasome.
Jā'ata'ni Dios mai aipāipi paapɯ chini repanare cu'anare
eto saosokaniasomɯ. Eto saosɯna mai aipāi, Josuena'me
kakajɯ, Dios vɯ'e ichejana raasome. Rasivɯ'e David
chũ'ɯrɯmɯjatɯ'ka paniasomɯ repavɯ'e. ⁴⁶ Repaɯ'te
Davire, re'oja'che pa'iɯna rɯa pojoasomɯ Dios.
Jā'ajekɯna David Diore ija'che sēniasomɯ: “Ja'kɯ,
mɯ'ɯre, Jacobre Paakɯ'te, vɯ'erepare cho'okasa
chiimɯ chɯ'ɯ”, chiniasomɯ. ⁴⁷ Jā'ata'ni repaɯ David

mamakuji, Salomonpi, cho'oasomu repavue. ⁴⁸ Jã'ata'ni Dios, Cunaumu Pa'iku si'achejña pa'ikumu. Pãi cho'osivunñachi'a pa'ima'kua'mu Repau. Aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías ija'che tocha jo'kaasomu:

⁴⁹ Diojeku cunamure pa'iu peore chũ'uku'mu chu'u. Ûcuachi'a cheja si'achejña pa'ikumu chu'u.

Jã'aja'ñe pa'iu peore masikumu chu'u.

Chu'u vñ'e, ¿jeejavue cho'okaijanaa'ñe musanukona chu'ure, si'achejña pa'iku'te?

⁵⁰ Cunaumuna'me cheja peore cho'osi'kua'mu chu'u, Diopi i'kakuna asaku jã'aja'ñe tocha jo'kaasomu repau Isaías.

⁵¹ Chu'u, Esteban, musanukonare ainare, iere i'kam: Musanukona pãi Dioni ruu jachaju rekoñoã Diore vesuna rekoñoãja'ñe paame. Jã'ajekuna Dios chu'o asacuheme. Musanukona aipãi pa'isina pa'icheja'che pa'iju Dios Rekocho cho'okaiche cuhenaame musanukona.

⁵² Musanukona aipãi pa'isina Dios chu'o kuanare ùcuanukore cu'ache cho'oasome. Pãiu Re'oja'chechi'a Cho'oku rajache kuava'nare vanisoasome repa. Chura musanukona ùcuaja'che Repau Re'oja'che Cho'oku raisirumu pãi chũ'unare, “Jã'ure vanisoche chũ'ujũ'u”, chiiju jo'kasinaa'me.

⁵³ Dios chũ'usi'e ángelipi kuasome musanukonare. Jã'ata'ni musanukona ruarepa jachaju cho'omanaa'me repa —chiniasomu Esteban repanare.

Esteban'te vanisosi'ere kuumu

⁵⁴ Jã'aja'ñe i'kauna asa judío aina ruu pe'ruche pe'ruju tea ñaasome repau'te. ⁵⁵ Repauta'ni, Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiuna Dios miañe'te re'oja'chere umure ñaasomu. Ñato Jesús Diore kueñe, ujajũtu cakã'kore nukasomu. ⁵⁶ Jã'aja'ñere ñaku repau Esteban ija'che i'kaasomu:

—¡Ñañe! Cunaumu pa'iche rua re'oja'che ñomu. Jesús, Dios Raosi'kupi ñomu. Diore kueñe Repau ujjáutu caká'kore nukamu Repau —chiniasomu Esteban.

⁵⁷ Chikuna asacuheju jǎjǎnapi cǎjo ta'pi rua cuiche cuiasome repana. Cuiju, ũcuanuko repau nukachejana vu'vu saniasome repana. ⁵⁸ Vu'vu sani repau'te chĕa vu'ejoopoji etua saasome repana catapi su'a vĕasoñu chini. Repau'te joreju cu'ache i'kasina repana sĕ'sevu ju'ikǎña tĭ'te pōsumu nukacheja rŭ'ũñena ũhaasome, ũcuauji repana kǎñare kuirakau chini. Repau pōsumu Saulo'mu repau mami. ⁵⁹ Ũcuarumu repana catapi sia rua su'ache su'aasome repau'te. Su'ajuna chueeu ija'che sĕniasomu Esteban:

—Jesús, Chu'ure Paaku, chu'u rekocho mu'uni tĭ'api'ramu —chiniasomu. ⁶⁰ Chini tǎni ro're ñu'iu, ujjachu'opi cuiku, Dioni jo'e ija'che sĕniasomu repau.— Ja'ku, ina chu'ure cu'ache cho'оче cuasamanejŭ'u — chini jŭnisoasomu repau.

8

Jesucristo'te cuasanare Saulo cu'ache cho'osi'ere kuumu

¹ Repau Saulo Esteban'te vanisoche rua chiniasomu. Reparumu Jesucristo'te cuasana Jerusalén vu'ejoopo pa'ikuanupu rua cu'ache cho'ocojñoasome. Já'ajekuna repajooopo pa'isina eta vu'vuso Judea chejana'me Samaria cheja po'ore sani paniasome repana. Já'ata'ni repajooopo Jesucristo saosinachi'a canuka paniasome. ² Repau Esteban chuenisosi'kure chekunapi Diore cuasanapi ota oiju tǎasome. ³ Reparumu repau Saulo Jesucristo'te cuasanare si'asoa'ju chini rua cu'ache cho'okū paniasomu. Vu'ña kaka umupaina'me romi chĕa jñajñu sa pǎi chĕavu'ena cuaoku paniasomu repau.

Dios chu'ore Samaria cheja pa'inani chu'vasi'ere kuamu

⁴ Ūcuarumu Jerusalén vu'ejoopo eta vu'vusosina ku'ijū Dios chu'ore chu'vajū paniasome. ⁵ Eta vu'vusosi'ku Felipe ku'iu Samaria vu'ejoopona sani repajoopo pa'inare Jesucristo pa'iche'te kuaku paniasomu. ⁶ Dios chu'ore chu'vaku Diochi'a cho'omasiche'te pāi vasoche'te cho'o ñoku paniasomu repau. Jā'aja'ñe cho'o ñoku chu'vakuna pāi jainuko repau chu'vache asa chēasome. ⁷ Pāi jainukore vasoasomu repau, vūicu'akuna rupū ūhiva'nare, ro'o ku'iva'nare, vati paanare. Repauji vati paanare vasoto vati ruu cuijū eta saniasome. ⁸ Pāire vasokaiuna repajoopo pa'ina ruu pojoasome repau'te.

⁹ Reparumu ūcuachejare chai paniasomu. Repau mamiasomu Simón. Chaina cho'oche ruu jeerumu cho'oku paniasomu repau, “Ruu masiku'mu chu'u”, chiu. Jā'aja'ñe joreku cho'okuni Samaria cana ña ruu cuasaasome repau cho'oche. ¹⁰ Repacheja pa'ina ūcuanuko masinana'me vesuna jachama'ñe asaasome repau i'kache, “Dios peore Cho'omasikuji chū'ukuna cho'omu iku”, chini. ¹¹ Ruu jeerumu chai cho'oku chekunajē'e cho'ovesuche'te joreku cho'o ñokuna ña cuasaju repau'te ja'me paniasome repa.

¹² Jā'ata'ni Felipeji rani Dios chu'ore chu'vaku pāi cu'ache cho'oche ūhasosinare Dios chēa paachena'me Jesucristo pa'iche'te kuakuna asa chēasome repa. Asa chēa Jesucristoni cuasaju umupāina'me romi peore okoro'vecojñoasome. ¹³ Repau Simón chai pa'isi'ku ūcuachi'a asa chēa Dioni cuasaku okorocojñoasomu. Okorocojñosirumu Filipena'me ku'iu repau cho'oche'te, pāi vasoche'te, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokuna ña ruu cuasaku ku'iu paniasomu repau Simón.

¹⁴ Ūcuarum Jerusalén pa'ina Jesús saosina Samaria cheja cana Dios chu'ore asa chēa Jesure cuasaju jovosi'e asaasome. Asasinajeju Pedrona'me Juanre Samariana saosome repaña. ¹⁵ Saorena repaña Samaria cheja sani tī'a repanare pāi Dios Rekochoji rani repanani ja'me paa chini Dioni sēekanasome. ¹⁶ “Maire Paaku'te Jesucristo'te cuasanaa'me chukuna”, chiiju okoro'vecojñosinare repanani chuta'a Dios Rekochoji raimana Repañi sēekanasome repaña. ¹⁷ Sēni pi'niju repaña Pedrona'me Juan repanani jūñapi jajuna Dios Repañ Rekocho'te raoasom repanare, ja'me paa chini.

¹⁸ Repañ'te Simonre jā'are ñakuna ūcuaja'che cho'omasom. Jā'aja'ñe cho'okakuna masiche kuripi koorā chiniasom repañ. ¹⁹ Repanare Jesús saosinare ija'che i'kaasom repañ:

—Jā'aja'ñe cho'omasira chiim chu'u. Cho'omasiche ĩsijū'u chu'ure; ro'ira. ĩsirena koo chu'upi pāire jakuna Dios Rekochoji repanani rani ja'me paa —chiniasom Simón.

²⁰ Chikuna Pedro i'kaasom repañ'te.

—Mu'upi jā'aja'ñe cuasani kurina'me mu'u rekocho cho'osōñe pa'ija'mu mu'ure. Dios ĩsiche kuripi kooma'ñea'me. ²¹ Diopi ñato mu'u rekocho rūhiñe cuasama'mu mu'u. Jā'ajekuna chukuna cho'ocheja'che cho'ocu'amu mu'ure. ²² Jā'ajekuna mu'u cu'ache cuasache'te oiu ūhasō Dioni sēeu pa'ijū'u, Repañji mu'u cu'ache cho'osi'ere jo'e cuasamanea'ku chini. ²³ Mu'u pa'iche masimu chu'u. Chekuna pāi na'a re'oja'chere cho'oju pojoju pa'ito pojoma'ñe cu'ache'te cuasaku'mu mu'u. Cu'ache'te cuasaku cu'are cho'oku cho'osōja'mu mu'u —chiniasom Pedro repañ'te.

²⁴ Chikuna Simón jo'e i'kaasom.

—Musanukonapi Maire Paakuni Dioni s̄ekaijũ'u chũ'va'ure musanukona i'kasi'epi cu'acheji ti'jñemanea'ku chũ'ure —chiniasomu repaũ.

²⁵ Ūcuarũmu Pedrona'me Juan ũcuachejare pa'ijũ, Dios chũ'ore chũ'vajũ Jesucristo pa'iche kũa pi'ni, Jerusalén vũ'ejoopona co'iasome. Co'ijũ chekũjooopã Samaria cheja cajoopã Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chũ'vaasome repana.

Felipe Dios chũ'ore Etiopía cakũre chũ'vasi'ere kũamu

²⁶ Ūcuarũmu ángel Dios raosi'ku Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Vũni sũripũ cakã'kona saiijũ'u mu'u. Jerusalén vũ'ejoopoji Gaza vũ'ejoopo saima'ana saiijũ'u, pã peocheja saima'ana —chiniasomu.

²⁷ Chikũna Felipe vũni saiũ ñato Etiopía cakũ, pã chũ'ũko'te cho'oche cho'okaikũ Diore pojora chini Jerusalén saisi'kũpi, repaũ pa'ichejana co'ikũ paniasomu. Etiopiapã chũ'ũko'te, Candace'te, kuri care'vakaikũ paniasomu repaũ. ²⁸ Kavacho jñajñũ kuhasaivũji ñũ'iu, co'ikũ utija'ore ñakũ paniasomu repaũ. Aperũmu Dios chũ'o kũasi'kũ, Isaías, tocha jo'kasi'ere ñakũ i'kakũ paniasomu repaũ Etiopiapãiu.

²⁹ Ūcuarũmuña Dios Rekocho Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Tuha ja'me ku'ijũ'u jã'asaivũ —chiniasomu.

³⁰ Chikũna Felipe vũ'vũ tuhaasomu repasaivũ. Tuha aperũmu Dios chũ'o kũasi'kũ Isaías tochasi'ere Etiopía cakũ ñakũ i'kache'te asaasomu repaũ. I'kaũna asa Felipe ija'che s̄eniasomu repaũ'te:

—¿Mu'u ñakũ i'kache asamasikũ mu'u? — chiniasomu.

³¹ Chikũna,

—Pãamu chu'u. Che'chokuji karamu chu'ure. Tuni chu'una'me ñu'iu ku'ijũ'u —chiniasomu Etiopía caku Felipe'te.

³² Repau ñaku i'kasi'e Dios chu'o aperumu pa'isi'ku Isaías tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:
Ovejawa'u vanisõñu chini sava'uta'ni oima'ñe saimũ.
Ovejachĩ raña tu'kato oimanaa'me.
Chu'u Neeku ũcuaja'che repau'te cu'ache cho'otojẽ'e i'kama'kuamũ.

³³ Re'oja'chechi'a cho'okuni pãi cu'ache cho'osinaa'me repau'te.

I'kakainajẽ'e peosinaa'me repau'te.

Ūcuachi'a chĩjẽ'e peokuni vanisõsinaa'me repau'te.

Jã'ajekuna repau jojosina peome,
chiimũ.

³⁴ Ūcuarumu Etiopía caku ija'che sēniasomu Felipe'te:

—Ija'ova Dios chu'o kuasi'ku Isaías tochasi'e, ¿icheja ñaku'u mu'u? ¿Neeeni i'kaku repau? ¿Repau pa'iche'te kaku? Jã'apãani, ¿cheku pa'iche'te kaku? —chiniasomu repau.

³⁵ Chikuna Felipe Etiopía cakure repau ñaku i'kasi'ere charo kuasomu Jesús re'oja'che pa'iche'te. Cho'je jo'e chekuna Dios chu'o kuana tochasi'ere ñoku kuasomu repau. ³⁶ Cutuju saiju chiara'charu pa'icheja tĩ'aasome repana. Tĩ'a Etiopía caku i'kaasomu Felipe'te.

—Ñaku. Chiara'charu pa'imũ icheja. ¿Chu'ure okoro'oku? —chiniasomu repau. ³⁷ Chikuna Felipe,

—Re'omu mu'ure, mu'u rekochoji Jesucristoni masi cuasato —chiniasomu. Chikuna,

—Jesucristo Dios Mamaku'mũ chiiu cuasamu chu'u —chiniasomu Etiopía caku. ³⁸ Chini, kavacho kuhasaivu tachoku'te, —Ichejana juvojũ'u —chiniasomu repau.

Juvona repau Etiopía caku Filipena'me repasaivuji ca-
jeasome. Já'achejapi chiara'charuna casa Felipe repau'te
okoroasomu.

³⁹ Okoro pi'ni makuna Dios Rekocho Felipe'te tiche-
jana sasoasomu. Sasona Etiopía caku jo'e ñamanea-
somu repau'te. Ñama'kuta'ni rua pojoku Etiopía
saima'a jo'e saniasomu repau. ⁴⁰ Dios Rekochoji sasona
Felipe Azoto vu'ejoopo t'ia carani sai chukujooopã
rua vu'ñajooopã sani, Jesucristo'te cuasache kuachu'ore
chu'vak paniasomu, Cesarea vu'ejoopo t'añetu'ka.

9

Jesús i'kache'te Saulo asa jovosi'ere kuumu

¹ Ūcuarumu Saulo Jesucristo neenani vani si'asora
chini ūcua cu'ache cho'oku paniasomu. Já'are na'a rua
cho'ora chini, judío phairi aire sani ñasomu repau.

² Sani repau'te utija'ore sēniasomu repau.

—Chu'u Damasco vu'ejoopona saipi'ramu, Jesús
chũ'ũne cho'onani umupaina'me romi ku'e chēa
ra pã chēavu'ena cuaora chini. Mu'u chu'ure
utija'ore tochakaijũ'u. Damasco mai judíopã chi'ivu'ña
chũ'unani sa ñora chiimu chu'u, mu'u tochasija'o
—chiniasomu Saulo phairi aire.

³ Damasco vu'ejoopona saivuna repajooopo t'api'ra
chejana te'erumu repau nukachejachi'a rühiso'koro
cunamupi rua miañe chũniasomu repau'te. ⁴ Miañe
chũkuna ña chejana tãniasomu Saulo. Tãni ūhiu chu'o
ija'che i'kache'te asaasomu repau:

—Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ivuna mu'u chu'ure si'arumu
cu'ache cho'oku pa'iku? —chiniasomu Jesucristo
repau'te. ⁵ Já'aja'ñe i'kavuna asa,

—¿Jeeja'iu'u mu'u, Chu'ure Paaku? —chiniasomu
repau.

Chikuna,

—Jesua'mu chu'u. Chu'u neenare cu'ache cho'oku chu'uni ruu cu'ache cho'oku pa'imu mu'u. Jã'aja'ñe cho'oku meñe cu'ache cho'oku pa'imu mu'u — chiniasomu Jesús.

⁶ Chikuna Saulo kukucajejani kurukuruku ija'che i'kaasomu:

—Chu'ure Paaku, ¿ñquere cho'oa'ku chiiku mu'u chu'ure? —chiniasomu. Chikuna,

—Vuni vu'ejoopona kakajũ'u. Jã'achejana kaka mu'u cho'ojache asaja'mu mu'u —chiniasomu Jesucristo Saulo'te. ⁷ Repau'te ja'me saisina ruu kukuasome. Repau Jesús i'kachu'o asanata'ni Repau'te ñamaneasome repa. ⁸ Repau Saulo vuni nukaku ñakocaã suka ñara chiito ñacu'aasomu repau'te. Jesuni ruarepa Miakuni ña na'asoasomu. Na'asouna repau'te jũtuna chãa Damasco vu'ejoopona juha saasome repa. ⁹ Choteumucujña na'au paniasomu repa. Pa'iu ãu ãima'ñe, okojẽ'e ũkuma'ñe paniasomu repa.

¹⁰ Ūcuarumu cheku, Jesure cuasaku ũcuachejare Damasco'te paniasomu. Ananías repa mamiasomu. Reparumu Ananías Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesucristoni ñaasomu. Ñakuna repa'te ija'che sēniasomu Jesús:

—Ananías, ¿pa'iku? —chiniasomu.

Chikuna,

—Jũju. Pa'imu chu'u, Chu'ure Paaku —chiniasomu repa.

¹¹ Chikuna Jesús i'kaasomu repa'te.

—Ma'a rũhima'a chiicojñoma'ana eta muajũ'u mu'u, Judas vu'ena. Muu tĩ'a, “¿Tarso vu'ejoopo rai'i'ku Saulo pa'iku ivu'e?”, chiijũ'u. Repa Saulo chu'uni sēeu pa'imu. ¹² Chu'uni sēeuna chu'u cho'opi'rache'te

ñocuhamu chu'u repau'te. Chu'u ñoñeji mu'uni ñaku repau'te mu'u cho'okaijache ñamu repau. Mua jũjñapi jaja'mu repau'te ñakocaäre jo'e ñaa'ku —chiniasomu Jesús Ananía'te.

¹³ Chikuna, Ananías ija'che i'kaasomu:

—Chu'ure Paaku, repau mu'ure cuasanare Jerusalén pa'inare cu'ache cho'оче pã jainuko chu'ure kume. Mu'u neenare rua cu'ache cho'oku pa'iuasomu repau.

¹⁴ Chura ichejana ranciasomu repau mu'ure cuasanani chëara chini. Judío phairipã chũ'unani sëni ranciasomu, chukunani pã chëavu'ena sa cuaora chini —chiniasomu Ananías.

¹⁵ Chikuna Jesús repau'te i'kaasomu.

—Mua ñajũ'u. Chu'u chũ'uñe'te cho'oku paau chini chëacuhamu chu'u repau'te. Chu'u pa'iche'te judiöpãire ũcuaja'che tĩpãina'me repanare chũ'unani peore kuaa'ku chini soisi'kuammu chu'u repau'te.

¹⁶ Repau cu'ache cho'ocojñojañe peore kujaja'mu chu'u repau'te. Chu'u pa'iche'te che'choku rua cu'ache cho'ocojñoja'mu repau —chiniasomu Jesús.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna repau Ananías eta mua Saulo pa'ivu'ena kakaasomu. Kaka Saulo'te jũjñapi jaku ija'che i'kaasomu repau:

—Saulo, churata'ni mu'ure chu'u majapãiuja'iu'te paamu chu'u. Maire Paaku Jesús mu'u raisima'ana ñosi'kuammu mu'ure. Ũcuauji chu'ure vu'ena mutosi'kuammu mu'upi jo'e ñakocaäre ñaa'ku chini, ũcuachi'a mu'uni Dios Rekochoji rani ja'me paau chini —chiniasomu Ananías repau'te Pablo'te.

¹⁸ Chikuna va'ire'reruãja'ñepi tuã'tuaasomu Saulo ñakocaã ta'pisi'e. Tuã'tuana repau ñakocaã teana care'oso jo'e ñoasomu repau'te. Ũcuarumu ñakocaã re'oja'che ñakuji vuni okorocjñoasomu repau. ¹⁹ Jã'a

cho'o pi'ni ãu ãni vaj^uasom^u repa^u. Repacheja Damasco v^u'ejoopo jo'e te'eumucujⁿar^uã chek^una Jesure cuasanana'me can^uka paniasom^u repa^u Saulo.

Damasco v^u'ejoopo canare Saulo ch^u'vasi'ere k^uam^u

²⁰ Damasco v^u'ejoopo'te pa'i^u repa^u Saulo teana judíopāi chi'iv^u'ñana m^ua, “Jesús Dios Raosi'k^ua'm^u”, chii^u Jesús pa'iche'te k^uaasom^u. ²¹ Jã'aja'ñe i'kak^una pāi ũcuan^uko asa r^ua cuasaasome repa^u i'kache. Asa r^ua cuasaj^u ija'che i'kaasome repana:

—Ik^u Jerusalén pa'ir^um^u Jesucristo'te cuasanare r^ua cu'ache cho'osi'k^uasom^u. Ūcuau'm^u ik^u. Jerusalén pa'ik^uji ichejana raisi'k^ua'm^u ik^u, icheja pa'inani Jerusalén cho'ocheja'che Jesús neenani ch^ẽa sa judío phairipāi ch^ũ'unani jo'kara chini —chiniasome repana pāi.

²² Repa^u Saulo si'ar^um^u na'a r^ua re'oja'che ch^u'vaku paniasom^u, “Jesús Dios Raosi'k^u Cristoa'm^u”, chii^u. Masi ch^u'vaku^una judíopāi Damasco pa'ina, jachanata'ni sãñe i'kaves^uasome repa^u'te.

Saulo Damasco judíopāire kati sanisosi'ere k^uam^u

²³ Na'a pa'isir^um^u judíopāi chi'i cutu, “Sauloni ch^ẽa vanisoñu”, chiniasome. ²⁴ Jã'ata'ni Saulo repana cho'oñu chiiche asaasom^u. Repa^uni ch^ẽa vanisoñu chini umucujⁿana'me ñami v^u'ejoopo kakasa'ñaroäre p^ẽ'jeju paniasome repana. ²⁵ Jã'aja'ñe p^ẽ'jeju^una chek^una Jesure cuasana Saulo'te ju'ena maña v^u'ejoopo jeot^us^usi'pa s^ẽ'sev^uji m^uni v^u'ejoopo jã'acho'jena casoasome repana repa^u'te.

Saulo Jerusalén v^u'ejoopona co'i cho'osi'ere k^uam^u

²⁶ Jã'aja'ñe cho'o casorena Jerusalén v^u'ejoopona co'i chek^unare Jesure cuasanare jovora chiniasom^u repa^u.

Jā'ata'ni repana vajuchuasome repau'te. “Joremu iku”, chini jachaasome repana. ²⁷ Te'eua Bernabechi'a repau'te re'oja'che cho'okaniasomu. Jesús saosinare sa repau Saulo Damasco ma'a saiua ñasi'ena'me Jesús repau'te i'kasi'e peore kuakantiasomu repau Bernabé. “Iku Saulo, Jesús pa'iche vajuchuma'ñe re'oja'che chu'vaasomu Damasco v'ejoopo pa'inare”, chiniasomu Bernabé. ²⁸ Bernabepi kuaua asa Saulo'te pojoasome repana Jesús saosina. Pojojuna repanare jovoasomu repau. Jovo Jesucristo'te cuasanana'me Jerusalén v'ejoopo'te ku'iu vajuchuma'ñe Jesús pa'iche'te re'oja'che chu'vaku paniasomu. ²⁹ Judíopāi griego chu'o i'kanare rua chu'vaasomu repau. Jā'ata'ni repana asacuheju pe'ruju, “Vanisoñu ikure”, chiniasome repau'te. ³⁰ Ūcuarumu Jesure cuasana Saulo'te vanisoñu chiiche'te asa, “Repauñi vanisoju”, chini repau'te Cesarea v'ejoopona casa, jā'achejapi Tarso v'ejoopona saosome.

³¹ Saulo'te saoso pāipi cu'ache cho'omapuna Jesucristo'te cuasana re'oja'che pa'iju paniasome, Judea cheja pa'ina, Galilea cheja pa'inana'me Samaria pa'ina. Dios Rekochoji cho'okaiuna Dios chu'o na'a rua asa chēaju na'a rua masi cuasaju Dioni cuasaju vajuchuju paniasome repana. Ūcuachi'a pāi na'a jainuko Dios chu'ore asa chēa jovoju paniasome repanare.

Enea'te vasosi'ere kuamu

³² Ūcuarumu Pedro v'ñajooopā si'ajooopā ku'iu paniasomu Jesús neenani repajooopā pa'inani ñara chini. Jā'aja'ñe Jesús neenani ku'iu ñara chini Lida v'ejoopona saniasomu repau. ³³ Repajooopo sani pa'irumu Pedro pāiu'te ñaasomu, Eneas ve'eku'te. Repau Eneas vuni nuka ku'icu'akuna, ochorepañsurumu ūhiu paniasomu. ³⁴ Ūcuarumu Pedro ija'che i'kaasomu repau'te:

—Eneas, Jesucristoji **mʉ'ʉni** vasouna **vʉni** **nʉka** **ku'iu** **mʉ'ʉ** **kāiko'a** **pa'iche** **kāña** **care'vajũ'ʉ** —**chiniasomʉ**. **Chiku**na teana **vʉni** **nʉka** **kuniasomʉ** **repau**.

³⁵ **Vaju** **pa'iu** **nʉka** **ku'ikʉni** **pāi** **Lida** **vʉ'ejoopo** **cana** **ñaasome** **repau'te**, **ũcuachi'a** **Sarón** **cana**. **Repau** **vajʉsi'ere** **ña** **pāi** **jainʉko** **Jesucristoni** **cuasaju** **jovoasome**.

Dorcas jũni vajʉraisi'ere kʉamʉ

³⁶ **Ūcuarʉmʉ** **romio** **Jesucristo'te** **cuasako**, **Tabita** **ve'eko** **Jope** **vʉ'ejoopo'te** **paniasomo**. **Griego** **chʉ'o** **repao** **mami** **Dorcas** **ve'easomo**. **Ūcuachejare** **pa'io** **chekʉnare** **si'arʉmʉ** **re'oja'che** **cho'okaio** **paniasomo** **repao**. **Chʉova'na** **pa'iva'nare** **rʉa** **re'oja'che** **cho'okaniasomo** **repao**. ³⁷ **Jā'aja'ñe** **cho'okoji** **ravʉ** **tīni** **jūnisooona** **pāi** **ota** **oiju** **repao'te** **choa** **ʉmʉcaruupʉna** **mʉa** **ũhaasome**.

³⁸ **Reparʉmʉ** **Pedro** **Lida** **vʉ'ejoopo** **chuta'a** **paniasomʉ**. (**Lida** **vʉ'ejoopo** **kueñeasomʉ** **Jope** **vʉ'ejoopo**.) **Pedroji** **kueñere** **pa'iu**na **Jesús** **neena** **Tabita'te** **jũ'isi'kore** **ʉmʉna** **mʉa** **ũha** **ʉmʉpāi** **ka'chanare** **Lida** **vʉ'ejoopona** **saoasome**, **Pedroni** **soijaapʉ** **chini**. **Saorena** **sani** **Lida** **vʉ'ejoopo** **tī'a** **Pedro'te**, **“Raijũ'ʉ; Jopena** **pesa** **sañu”**, **chiniasome**. ³⁹ **Chitena** **Pedro** **ja'me** **raniasomʉ** **repanare**. **Rani** **tī'a**na **repau'te** **repao** **ũhiruupʉna** **mʉaasome** **repana**. **Mʉarena** **repau** **kaka** **ñato** **va'jeva'na** **jainʉko** **repava'ore** **otare** **oiju** **paniasome**. **Ota** **oiju** **repana** **ju'ikāña** **Dorcas** **vajʉrʉmʉ** **juha** **rupʉ** **ĩsisikāñare** **ra** **ñoasome** **repau'te**.

⁴⁰ **Ñojʉna** **ña** **pi'ni** **Pedro** **reparuupʉ** **pa'inare** **ũcuankore** **etoasomʉ**. **Eto** **ro're** **ñu'iu** **Dioni** **sēniasomʉ** **repau**. **Sēni** **pi'ni** **jūnisosi'koni** **ñakʉ** **ija'che** **i'kaasomʉ**: **“Tabita, vajʉjũ'ʉ”**, **chiniasomʉ**. **Chiku**na **ñakocaã** **suka** **repau**ni **ñako** **vʉni** **ñuniasomo** **repao**. ⁴¹ **Jā'aja'ñe** **cho'o** **repao'te** **jũtʉna** **chēa** **juha** **vʉo** **nʉko**, **repau** **etosinare**

Jesucristo'te cuasanana'me va'jeva'nare soniasomꞰ repaꞰ, repanapi repao jūni vajuraisi'ere ñaa'jꞰ chini.

⁴² Repao jūni vajuraisi'e Jope vꞰ'ejoopo pa'ina ũcuanꞰko asa Jesucristo'te jainꞰko cuasajꞰ jovoasome.

⁴³ ReparꞰmꞰ Pedro repajoope jeerꞰmꞰ canꞰka paniasomꞰ chekꞰ Simón va'i ca'ni kuenakꞰ vꞰ'ere.

10

Dios chꞰ'ore chꞰ'vaa'kꞰ chini Cornelio Pedro'te soisi'ere kꞰamꞰ

¹ ReparꞰmꞰ chekꞰ Cornelio ve'ekꞰ Cesarea vꞰ'ejoopo'te paniasomꞰ. Cornelio Batallón Italiano sōtaopāi cienrepanare chꞰ'ꞰkꞰ paniasomꞰ. ² RepaꞰ Cornelio Diore cuasakꞰjekꞰ repaꞰ majapāina'me Diore pojokꞰ paniasomꞰ. Jā'ajekꞰna judíopāi chꞰ'ova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaiꞰ paniasomꞰ repaꞰ. Ũcuachi'a Diore si'arꞰmꞰ rꞰa sēꞰ paniasomꞰ repaꞰ.

³ Jā'aja'ñe cho'okꞰ na'itona tres pa'itona Diore sēꞰ RepaꞰ ñoñe'te ñakꞰ ángel'te Dios raosi'kꞰre repaꞰ vꞰ'ere kaka pa'iꞰna ñaasomꞰ repaꞰ. Masi ñoasomꞰ repaꞰ ángel. VꞰ'e kaka ja'me pa'iꞰ repaꞰ'te soniasomꞰ ángel.

—¡Cornelio! —chiniasomꞰ.

⁴ ChikꞰna, kukꞰsosi'kꞰpi ũcuauꞰni ñakꞰ,

—¿Ëque? —chiniasomꞰ Cornelio.

ChikꞰna,

—MꞰ'Ʞ RepaꞰ'te sēꞰne asamꞰ Dios. Ũcuaja'che chꞰ'ova'na pa'iva'nare mꞰ'Ʞ re'oja'che cho'okaiche ñakꞰjekꞰ mꞰ'Ʞre cavesꞰma'mꞰ RepaꞰ. ⁵ Jā'ajekꞰna Jope vꞰ'ejoopona pāire saojꞰ'Ʞ, Simonni soijaarꞰ. RepaꞰ Simón cheke mami Pedro'mꞰ. ⁶ ũcuauꞰji mꞰ'Ʞre chꞰ'vakꞰ ũcuaja'che mꞰ'Ʞ cho'ojache kꞰaja'mꞰ. ChekꞰ

Simón va'i ca'ni kuenaku vu'ere pa'imu Simón Pedro, chiara ru'tuva pa'ivu'ere —chinasomu ángel repau'te.

⁷ Ūcuarumu Cornelio ángelpi i'ka pi'ni sanisouna umupāi te'eka'chapanare repau'te cho'оче cho'okainare soniasomu. Ūcuachi'a sōtao'te Diore cuasaku'te te'e'u'te soni raoasomu repau. ⁸ Soni rao ángel repau'te i'kasi'e peore kuaasomu repau. Repanare kua pi'ni Jopena saosomu repau.

⁹ Sao'una jo'e apeñatato chotena ūcua saiju paniasome repana. Repana Jope vu'ejoopo tī'apirarumuna nukarepau su'itona Pedro repau pa'ivu'e sē'sevuna muniasomu Dioni sēsa chini. ¹⁰ Muni pa'iu Dioni sē'una āucuhaasomu repau'te. Jā'ata'ni chuta'a āure cho'ojuna cajema'ñe cha'aku Dios ñoñe'te ñaasomu repau. ¹¹ Nato sábanakāa ujakāa cunatumupi ūcuaka'chapachā'tiroā quē'kesikāapi rūhiturupuji chejana cajeasomu. ¹² Jā'ajekuna ūcuaturupu sa'navu'te cu'ava'na ūcuatava'na jainuko paniasome, rūni ku'iva'naa'me añava'naa'me pī'ava'na peore.

¹³ Ūcuarumu Pedro Dios i'kache ija'che chiiche'te asaasomu:

—Pedro, vuni iva'nani vani āijū'u.

¹⁴ Chikuna Pedro i'kaasomu:

—Ja'ku, va'ima'me jā'ana. Cu'anaa'me. Jā'anare āima'kua'mu chu'u, mu'u aperumuna ūsesi'ejekuna.

¹⁵ Jā'aja'ñe i'kauna Dios ija'che i'kaasomu repau'te:

—Ñaku, mu'u. Chu'upi Diopi, “Re'omu ie”, chiito, ĵmu'upi, “Cu'amu”, chijja'u? —chinasomu Dios.

¹⁶ Ūcuate'erumu choteñoā jā'aja'ñe cho'o ñoasomu repa repau'te. Choteñoā ño pi'ni cunatumuna jo'e munisoasomu repakāa. ¹⁷ Jā'aja'ñe cho'ouna ña, “Ĵe'se pa'ijachere ñare chu'u jā'a?”, chini rua cuasaasomu repau. Chuta'a rua cuasaku pa'ikuni Cornelio saosina

Simón vñ'e ku'e jñaa kakasa'aro ti'jñeñe'te nñakajñ pa-niasome. ¹⁸ Nñakajñ sñeniasome repaña.

—¿Simón Pedro ivñ'ere pa'ikñ? —chiniasome.

¹⁹ Jã'a cho'oto Pedro chuta'a Dios ñosi'ere rña cuasakñ paniasomñ. Cuasakñna Dios Rekocho i'kaasomñ repañ'te.

—Asajñññ. Ñmñpãi chotena mñ'ñni ku'eme. ²⁰ Vñni caje ñcuanana'me saijñññ. Vajñchñmanejñññ. Chñ'ñpi repañare raosi'kñna'mñ —chiniasomñ Dios Rekocho.

²¹ Chikñna Pedro caje ñakñ ija'che i'kaasomñ repañare:

—¿Ëque rate mñsanñkona? ¿Chñ'ñni ku'eche? —chiniasomñ repañ. Chikñna repaña i'kaasome.

²² —Capitán Corneliopi raosi'kñna'mñ chukñna'te. Re'okñ'mñ repañ. Diore cuasakñna judíopãi ñcuanñko re'oja'che cutunaa'me repañ'te. Dios raosi'kñ ángelpi mñ'ñni soañ chini chñññasomñ repañ'te, mñ'ñ chñ'vachñ'ore asaa'kñ chini —chiniasome repaña.

²³ Chitena asa,

—Jañ —chini— Kakajñññ. Iñami ivñ'ena kãijñññ. Che'ro sañu —chiniasomñ repañ.

Jo'e apeñatato kãni vñni Pedro ñcuanana'me saniasomñ. Chekñna Jesucristo'te cuasana Jope vñ'ejoopo cana te'ena ja'me saniasome repañare. ²⁴ Saijñ jo'e chekñmucusera Cesarea vñ'ejoopo tñ'aasome repaña. Tñ'ato Cornelio chekñna repañ soisinana'me, repañ ma-japãina'me repañ'te kueñe pa'ina jovo cha'akñ paniasomñ repañare.

²⁵ Repañ Cornelio ñcuañ vñ'ena Pedroji sani tñ'akñna repañni tijña pojora chini etaasomñ. Eta repañ'te tijña Diore cho'ocheja'che Pedro'te ti'jñeñe ro're ñniasomñ Cornelio, repañni pojokñ. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'okñna Pedro repañ'te chñññasomñ.

—Vuijũ'u. Mu'u pa'icheja'che pa'iku'mu chu'u. Pãiu'mu —chiniasomu repau. ²⁷ Chikuna vuni cutuju vuna kakaasome repana, Pedrona'me Cornelio. Kaka ñato pã iainuko chi'isina paniasome. ²⁸ Pedro repanare ija'che i'kaasomu:

—Musanukona chukuna judíopã pa'iche masime. Tĩipãina'me chi'icu'amu chukuna'te. Chukuna judíopã cu'are cuheju tĩipã vuna ña kakamanaa'me. Jã'ata'ni Dios chu'ure ija'che i'kasi'kuam'u: “ ‘Tĩipã cu'ame’, chiimanejũ'u mu'u”, chiisi'kuam'u. ²⁹ Jã'ajekuna chu'ure soñu chini sainare cuhemairo raisi'kuam'u chu'u. Chura, ¿ũquere cho'oa'ku chini soni raore musanukona chu'ure? chiimu chu'u.

³⁰ Chikuna Cornelio ija'che i'kaasomu repau'te:

—Ijarumu na'ito chu'u vuna pa'isi'e chura ũcuaka'chapaumucujña'a'me ie. Repa na'ito chu'u judíopã pa'icheja'che ãu ãima'ñe Dioni s̃eeu pa'isi'kuam'u. S̃eeu ñato pãiu ko'sijakãña ju'iu chu'uni ti'jñeñe nukasi'kuam'u. ³¹ Jã'aja'ñe ti'jñeñe nukakuj ija'che i'kasi'kuam'u repau chu'ure: “Mu'u Repau'te s̃eeñe asamu Dios. Chuvona'na pa'iva'nare mu'u re'oja'che cho'okaiche ñaku mu'ure cavesuma'mu Repau. ³² Jã'ajekuna Jope vuna'ejooona chu'o saojũ'u mu'u. Simón Pedroni soni raojũ'u, rani chu'vaa'ku mu'ure. Repau Simón Pedro cheku Simón vuna'ere pa'im'u. Va'i ca'ni kuenaku vuna'ere chiara ru'tuva'te pa'im'u repau”, chiisi'kuam'u. ³³ Jã'aja'ñe i'kauna asa teana mu'uni soisi'kuam'u chu'u. Sokuna cuhema'ñe re'oja'che raisi'kuam'u mu'u. Re'orepamu. Chura, Diopi ja'me pa'iana chi'i cha'ame chukuna mu'ure. Chukunani chu'vaa'ku chini Dios mu'ure jo'kasi'ere chu'o asañu chiime chukuna —chiniasomu Cornelio.

Pedro Cornelio vuna'ena Dios chu'o chu'vasi'ere kumamu

³⁴ Ūcuarum Pedro repanare pāi ija'che chu'vaasomu:
 —Churana Diopi cho'okaiuna ie masimu chu'u:
 Dios pāi ūcuankore ūcuapa'rvachi'a oiku'mu.
 Ūcuarepaa'me jā'a. ³⁵ Pāi ūcuankore si'avājupāi pojomu
 Dios, Repauni cuasaju re'oja'che pa'ito. ³⁶ Repa
 Dios Jesucristo'te cuasache kachu'ore raosi'kuamu
 chukuna'te Israel jojosi'ne. Ija'chea'me repa: Pāi
 Ūcuankore Paaku Jesucristo cho'okaisi'ejekuna Dios
 mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mu, Repauni
 cuasaju sēeto. ³⁷ Musanukona chukuna judiōpāi
 pa'icheja cho'osi'e peore asasināa'me, Galilea cheja
 Juan chu'vaku okoro'vesi'ena'me cho'je cho'osi'e
 peore. ³⁸ Diopi Jesure Nazaret v'ejooopo cakure
 Repa Rekochote raosi'kuamu, Ūcuarekchoji
 ja'me pa'ina pāire re'oja'che cho'okauni chini. Dios
 Rekochoji chū'ukuna Repa Jesús si'achejña ku'iu
 pāire re'oja'che cho'okai pa'isi'kuamu. Vaire paaju
 jū'inare vasokaisi'kuamu Repa. Jā'aja'ne cho'oku
 pa'isi'kuamu Jesús, Diopi Repauni ja'me pa'ina.
 Jā'a asasināa'me musanukona. ³⁹ Chukuna Repa
 Jesús Jerusalén v'ejooopo cho'osi'ena'me Judea cheja
 cho'osi'e peore nasināa'me. Jā'aja'ne cho'okuna pāi
 kurususē'verona jē'jo vēasōsināa'me Repa'te. ⁴⁰ Jē'jo
 vēasōsi'kureta'ni Diopi vasouna choteumucujñana
 Repa'te tāsichejapi vajurani eta ñosi'kuamu
 Repa chukuna'te. ⁴¹ Vajuraisi'kuta'ni judiōpāi
 ūcuankore ñomanesi'kuamu Repa. Chukuna'te Dios
 chēasinarechi'a ñosi'kuamu Jesús chekunani kuaju
 paapu chini. Chukuna Ūcuana'me āu āisinaa'me
 Repa jūni vajuraisirumu. ⁴² Jā'aja'ne pa'iu chukuna'te
 pāire Dios chu'ore, “Ija'che chu'vaju pa'ijū'u”, chiū
 chū'usi'kuamu Repa chukuna'te: “ ‘Chu'u icheja
 jo'e cajesirumu pāi ūcuanko cu'ache cho'osi'e Diopi

chũ'uuna ro'iche chũ'uja'mu. Jūnisōsiva'na repava'na vajuru mu cho'osi'ena'me, Repa rairu mu chuta'a vajuna cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mu chu'u.' Jā'aja'ne chu'vajũ'u", chiisi'kuu'mu Repa chukuna'te. ⁴³ Jesús chuta'a raimaru mu Dios chu'o aperu mu kuasina ũcuanuko Repa pa'ijachere kujũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Pāi ũcuanukore jūni ro'ikaisi'ejekuna
 Repa Mamaku'te cuasanare repa cu'ache cho'osi'e
 jo'e cuasamaneja'mu Dios,
 chiimu repa tocha jo'kasi'e —chiniasomu Pedro.

Judío peonani Dios Rekocho raisi'ere kuamu

⁴⁴ Repa chuta'a chu'vatona repa chu'vache Dios chu'o asanare ũcuanukore Dios Rekocho cajeasomu.
⁴⁵ Cajena ña Pedrona'me raisina judíopāi Jesucristo'te cuasana ruu cuasaju ija'che i'kaasome:

—Dios inare judío peonareta'ni Repa Rekocho raomu! —chiniasome repa. ⁴⁶ Judío peonapi tīipāi chu'o che'chemanesinapi tīipāi chu'ore i'kaju, “Dios peore masiku'mu”, chiijuna jā'aja'ne i'kaasome repa judíopāi.

⁴⁷ Jā'aja'ne i'kajuna Pedro ija'che i'kaasomu:

—Churata'ni ina mai paacheja'che Dios Rekocho paame. Jā'ajekuna repa okoro'veche ũsecu'amu —chiniasomu. ⁴⁸ Chini, repa okoro'veche judío peonare i'kaasomu repa. —“Jesucristo'te cuasana'me chukuna”, chiiju, okoro'vecojñojũ'u musanukona —chiniasomu Pedro repa.

Jā'aja'ne i'kauna ũcuani okoro'vecojñoasome repa. Okoro'vecojño cuha,

—Jo'e te'eumucujñaruã canuka ja'me pa'ijũ'u chukuna'te —chiniasome repa repa'te.

11

Simón Pedro Cesarea vɯ'ejoopo cho'osi'ere Jerusalenna co'i kɯasi'ere kɯamɯ

¹ Repa Cesarea vɯ'ejoopo cho'osi'e judío peonapi Dios chu'ore asa chēasi'e Jesús saosinana'me chekɯna Jesucristo'te cuasana Judea cheja pa'ina asaasome.

² Jǎ'aja'ñe cho'osi'ere asa repaɯ Pedroji Jerusalén vɯ'ejoopona co'iɯna Jesure cuasana judíopǎi te'ena ke'reasome repaɯ'te. ³ Ke'rejɯ ija'che sēniasome repaɯ'te:

—¿Je'se pa'iɯna mɯ'ɯ judío peonani sani ñakɯ ja'me ãu ãkɯ? Mai judíopǎi jǎ'aja'ñe cho'omanaa'me — chiniasome repana.

⁴ Chitena Pedro repaɯ cho'osi'e peore ija'che kɯasomɯ repanare:

⁵ —Jope vɯ'ejoopo'te pa'iu Dioni sēu pa'isi'kɯa'mɯ chu'ɯ. Sēuɯna Dios ñoñeji ñosi'kɯa'mɯ chu'ure. Ñato sábanakāa ɯjakāa cɯnaɯmɯpi chu'ɯ ñu'ichejana cajesi'kɯa'mɯ, ũcuaka'chapachǎ'tiroã quē'kesikāapi.

⁶ Ñato, cu'ava'na ũcuauava'na rūhiturupɯjekɯna sa'navɯ'te rɯa jainɯko pa'isinaa'me. Rũni ku'iva'nana'me añana'me pī'ava'na pa'isinaa'me. Airocava'na peore pa'isinaa'me repakāa sa'navɯ.

⁷ Jǎ'aja'ñe ñakɯ Dios chu'ure i'kache ija'che chiiche'te asasi'kɯa'mɯ chu'ɯ: “Vɯijǎ'ɯ, Pedro. Vɯni iva'nare vani ãijǎ'ɯ”, chiisi'kɯa'mɯ Dios chu'ure.

⁸ Chikɯna i'kasi'kɯa'mɯ chu'ɯ. “Ja'kɯ, va'ima'me jǎ'ana. Cu'anaa'me. Jǎ'anare āima'kɯa'mɯ chu'ɯ, mɯ'ɯ aperɯmɯna ũsesi'jekɯna”, chiisi'kɯa'mɯ chu'ɯ.

⁹ Chikɯna Dios chu'ure cɯnaɯmɯpi jo'e ija'che i'kasi'kɯa'mɯ: “Chu'ɯpi Diopi, 'Re'omɯ ie', chiito, ¿mɯ'ɯpi, 'Cu'amɯ, chiija'ɯ?”, chiisi'kɯa'mɯ.

¹⁰ Choteñoã jã'aja'ñe Diona'me i'kasi'kua'mu chu'u. Choteñoã i'ka pi'niuna cunaumuna jo'e munisōsi'kua'mu repakāa. ¹¹ Ūcuarumu umupāi chotena Cornelio raosina Cesarea vu'ejoopoji rani tī'asinaa'me, chukuna pa'ivu'ena. ¹² Tī'arena Dios Rekocho chu'ure ija'che i'kasi'kua'mu: “Jã'anare pāi cuhema'ñe ja'me saijũ'u”, chiisi'kua'mu. Chikuna repanare ja'me saisi'kua'mu chu'u. Ina Jesure cuasana, seirepana, ja'me saisinaa'me chu'ure. Sani tī'a repau Cornelio vu'ena kakasinaa'me chukuna. ¹³ Kakarena Cornelio repau ñasi'ere kuasi'kua'mu chukuna'te, ángel repau vu'e kaka nukaku i'kasi'ere. Ija'che i'kaasomu ángel repau'te: “Jope vu'ejoopona saojũ'u pāi, Simón Pedroni soijaapu. ¹⁴ Soijani rarena ūcuauji mu'ure chu'vaja'mu. Chu'vauna asa chēarena mu'una'me mu'u vu'e pa'inare peore Dios musanukonare chēa paaku vati toa sani uuche ũsekaija'mu”, chinasomu ángel repau'te. ¹⁵ Jã'ajekuna chu'u sani repanare jmamakarū chu'vatona Dios Rekocho maire aperumu cajesi'aja'che cajesi'kua'mu repanare ja'me pasa chini. ¹⁶ Repanani jã'aja'ñe cho'ona Maire Paaku ija'che i'kasi'ere cuasasi'kua'mu chu'u: “Aperumu Juan pāi jainukore re'oja'che okoro'vesi'kua'mu. Churata'ni Diopi musanukonare na'a re'oja'che cho'okaija'mu. Dios musanukonare rekoñoãna Repau Rekocho'te raoja'mu ja'me paa chini”, chiisi'kua'mu Jesús aperumu maire. ¹⁷ Jã'ajekuna Dios repanare judío peonare repanapi Maire Paakuni Jesucristoni cuasajuna Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, maire aperumu raosi'aja'che. Dios cho'ochē, ¿ũseja'che chu'u? —chinasomu Pedro repanare.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kauna asa ke'reche cuhaso churata'ni Diore ūcuanuko re'oja'che i'kaasome repana.

—**Rua** re'oku'mu Dios. Judío peonarejatu'ka repanapi cu'ache cho'oche'te ũhasorena Repu pa'icheja saiche jo'kamu Dios, Repuna'me si'arumu ja'me pa'iju paapu chini —chiniasome repana.

Antioquía vu'ejoou pa'ina Jesure cuasache'te kuamu

¹⁹ Aperumu Esteban chuenisorumu chekunare Jesús neenare ũcuaja'che cu'ache cho'oasome pai. Ūcuana ni cu'ache cho'ojuna ña Jesús neena eta sanisoasome. Chekuna Fenicia chejana saniasome. Chekuna Chipre juupona saniasome. Chekuna Antioquía vu'ejooupona saniasome. Jã'achejñare sani pa'iju Jesús pa'iche'te chekunanani judíopaichi'a kuaju paniasome repana.

²⁰ Chekuna'ta'ni Jesure cuasana te'eva'na, Chipre raisinana'me Cirene raisina ũcuajooupona Antioquía vu'ejooupona sani tí'a judíopaire chu'vaju judío peonare ũcuachi'a chu'vaasome. Pai ũcuanaukore Jesús re'oja'che cho'okaisi'ere kuasome repana. ²¹ Jã'ajekuna Diopi repanani **rua** re'oja'che cho'okaiuna pai **rua** jainuko Jesucristoni cuasaju jovoasome.

²² Repacheja pa'ina Jesure jovosi'e Jerusalén vu'ejoou pa'ina Jesucristo'te cuasakuanupu asaasome. Asasina-
jeu Bernabeni Antioquía vu'ejooupona saoasome repana.

²³ Ūcuarumu repu Bernabé sani tí'a repanare Dios re'oja'che cho'okaisi'ere ña pojoasomu. Jã'ajekuna repanapi jo'kasoma'ñe Jesuni masi cuasaju paapu chini chu'vaasomu repu. ²⁴ Repu Bernabé re'oja'che pa'ikujeku Jesucristo'te **rua** masi cuasaku Dios Reko-cho chu'uñe re'oja'che cho'oku paniasomu. Jã'aja'ñe pa'ikuji repachejare pa'iuna na'a **rua** jainuko pai Jesure cuasaju jovoasome.

²⁵ Na'a pa'isirumu repu Bernabé Tarso vu'ejooupona saniasomu Sauloni ku'era chini. Repu'te ku'e jñaa

Antioquíana saasom μ repa μ . ²⁶ Ñcuajoo μ 'te sani te'eñsurum μ pa'ij μ Jesure cuasakuanup μ na'me chi'ij μ pãi jainukore ka'chana che'choj μ paniasome repa μ . Repajoo μ Antioquía v μ 'ejoopo pa'ina Jesure cuasanare, “Cristo neena”, chiniasome. Ape μ um μ repanare jã'aja'ñe ve'omaneasome pãi.

²⁷ Ñcuarum μ chek μ na Dios ch μ 'o k μ ana Jerusalenpi Antioquía v μ 'ejoopona rani ti'aasome. ²⁸ Repanare ja'me raisi'k μ Agabo Jesure cuasanare ch μ 'o raasom μ k μ ara chini. Repanapi chi'irena v μ ni nukak μ Dios Rekochoji cho'okai μ na ija'che i'kaasom μ repa μ : “Na'a pa'isirum μ pãiva'nare si'acheja ãu karaja'm μ ”, chiniasom μ . (Repa μ k μ asi'e na'a pa'isirum μ na Claudio ch μ 'urum μ na ti'jñesi'k μ a'm μ .) ²⁹ Agabo i'kasi'ere asa Jesure cuasana Antioquía pa'ina ñcuank μ o kuri jovo Judea cheja pa'inani, Jesure cuasanani saon μ ãure koo ãap μ chiniasome. Repanare ñsire'onukor μ kuri jovo saon μ chiniasome repa μ . ³⁰ Repana cho'oñu chiisi'ere cho'oj μ Judea pa'inare, Jesure cuasanare ch μ 'unani kuri saomasome repa μ . Bernabena'me Saulo sakaniasome repakuri.

12

Santiago'te vanisosi'ena'me Pedro'te chẽasi'ere kumam μ

¹ Ñcuarum μ Herodes, Galilea cheja pa'inare ch μ 'uk μ , Jesure cuasakuanup μ pa'inani cu'ache cho'ora chini te'enare chẽañe ch μ 'uasom μ . ² Jã'aja'ñe ch μ 'unana chẽarena Juan majaa'ch μ ure, Santiago'te, va'tipi vanisoch μ ch μ 'uasom μ repa μ Herodes. ³ Repa μ 'te vanisosi'e judío aina asa r μ a pojoasome. Ñcuarum μ Herodes repa μ pojosi'ere asa Pedroni ñcuaja'che chẽaa'j μ chini ch μ 'uasom μ . Reparum μ pascuarum μ paniasom μ , judíopãi pã saumanesi'e

ãirumu. ⁴ Ūcuarumuna Pedroni chẽarena pãi chẽavu'ena cuao sōtaopãire chũ'u jo'kaasomu Herodes, repani pẽ'jea'ju chini. Chũ'u jo'kauna sōtaopãi ũcuaka'chapakuanupũ sa'ñeju pẽ'jeasome repau'te. Te'ekuanupũ ũcuaka'chapanachi'a paniasome. Pascuarmu caraisirumuna Herodes pãi ñaju'te Pedro'te cu'ache i'kaku vanisoche'te chũ'ura chiniasomu. ⁵ Jã'aja'ñe cho'ora chini Herodes Pedro'te pãi chẽavu'ere cuao paaasomu. Jã'ajekuna Jesure cuasakuanupũ pa'ina Pedroji pãi chẽavu'ere pa'iuna si'arumu Dioni rua sēekaiju paniasome.

⁶ Ūcuarumu Pedro repau'te Herodes pãi ñaju'te cu'a i'kajaumucuse ñami kãiuna repaũ kãiruupũ sōtaopãi te'eka'chapana pẽ'jeju repaũ jũjñana cunameã ta'chesina paniasome. Chekuna sōtao jatisa'aro'te pa'iju pẽ'jeasome. ⁷ Repaũ Pedro kãnisormuna Dios raosi'ku ángel peosichejapi teana rani pa'iuna rua miaasomu repaũ pa'iruupũ. Ūcuarumu ángel Pedro'te meakorichona jũtupi tu'ka vuo,

—Pesa vuijũ'u —chiniasomu.

Angelpi i'kakuna Pedro jũjña ta'chesimeã cunameã teana tusu tuã'tuaasomu. ⁸ Jã'aja'ñe cho'o ángel jo'e i'kaasomu repau'te.

—Mu'u kãñana'me cū'akorophe're sa'chejũ'u — chiniasomu. Chikuna sa'cheasomu repaũ.— Ūcuaja'che sē'sevu mu'u ju'ikãa mini sacha ja'me rajũ'u chu'ure —chiniasomu.

⁹ Chikuna Pedro pãi chẽavu'e rua ujavu'e ángel cho'jepi etaku paniasomu. Jã'aja'ñe cho'oku'teta'ni ángel repau'te cho'okaichejẽ'e cuasomaneasomu Pedro'te. “Rupũ Dios ñoñeji ñomu chu'ure”, chiuũ cuasaasomu Pedro. ¹⁰ Etaju pẽ'jeku'te, charo nukaku'te carani, na'a cho'je nukaku'te carani,

jatisa'aro cunasa'arona tī'aasome repana. Tī'arena repasa'aro ũcuate'esa'aroji vatauna eta vū'ejoopo'te pa'ijū te'ejoovū mūaasome repana. Te'ejoovū mūa ñato ángel teana peasomū. ¹¹ Angel jo'ka sanisosirūmū churata'ni cuasoasomū repaū'te. “¡Dios raosi'kū ángel chuū're etosi'e ũcuarepaa'me! Herodes chuū're pāi chēavū'e paache ũsemū Dios. Ũcuachi'a judío aina chuū're cu'ache cho'oñu chiiche peore ũsemū Repaū”, chini cuasaasomū Pedro.

¹² Chini masi cuasakū, churata'ni María vū'ena mūaasomū Pedro. (María Juan pūka'koa'mo. Repaū Juan mami cheke Marcos.) Repavū'e pāi jainūko Dioni sēñu chini chi'isina paniasome. ¹³ Ũcuarūmū Pedro mūa tī'a jatisa'aro tijñapacasa'aroji sēñiasomū repanare. Sēeuna asa repavū'e cho'оче cho'okaiko, Rode, ũcuasa'arona raniasomo. ¹⁴ Rani Pedro chu'ore asa masi pojokota'ni vata ñama'ñe churi vū'vūso chekūnani kūaasomo repao.

—¡Pedro ve'sere nukamū! —chiniasomo repao.

¹⁵ Chikona,

—Vē'veo'mo mū'ū —chiniasome repao'te. Jā'ata'ni repao,

—¡Jorema'mo chu'ū! —chiio rūa i'kaasomo. Rūarepa i'kakona, ija'che i'kaasome repana:

—Āa, repaūni vanisorena reko raicosomū — chiniasome repana.

¹⁶ Jā'a cho'oto repaū Pedro chuta'a ve'sere nukakū soiū paniasomū. Soiūna asa vata ña jñanososome repana. ¹⁷ Ña jñano repanapi rūarepa i'kajūna repaū i'kache'te asaa'jū chini vevoasomū Pedro. I'kasi'e cuharena repaū'te Dios pāi chēavū'e etosi'ere peore kūaasomū repaū repanare. Kūa pi'ni,

—Peore chu'u kuasi'e Santiagona'me chekunare Jesure cuasanare kuakaijũ'u chu'ure, asa masia'ju — chiniasomu repau. I'ka pi'ni eta tĩchejana saniasomu repau.

¹⁸ Jã'a cho'oto sõtaopãi ñatauna ña Pedroji peokuna ũcuanuko kukuso ruu cutuju paniasome.

—¿Jeechejare Pedro pa'iku? ¿Je'se jã'u etau? — chijju sãĩnechi'a sēniasaju paniasome. ¹⁹ Repana sõtaopãi vajuchuju cutuju pa'ijuna Herodes Pedroni ku'e raa'ju chini chũ'uasomu. Chũ'uuna repau'te ku'ete'easome repana. Ku'ete'ereña Herodes repanare soni ruu sēniasomu. Sēni pi'ni chekunani sõtaopãire chũ'uasomu repau, Pedro'te masi pē'jemanesinani ũcuanukore vanisoa'ju chini. Chũ'u chueoso Judea cheja eta Cesarea vu'ejoopo'te sani paniasomu repau Herodes.

Herodes jũ'isi'ere kuumu

²⁰ Reparumu Herodes Tiro vu'ejoopo pa'inana'me Sidón vu'ejoopo pa'inare pe'ruasomu. Repajoopoã pa'ina si'arumu ãu kooju paniasome Herodes cheja pa'inare. Jã'aja'ñe ãu koonani Herodeji pe'rukuna ruu cu'aasomu repanare. Chekuchejña ãu koochejñajẽ'e peokuna Herodeni re'oja'che ja'me pañu chini repajoopoã pa'ina ũcuanuko repauni i'kañu chiniasome. Chini repau'te cho'оче cho'okaikuni, Blastoni, i'kaasome repana, repana i'kajaumucusere Blastoji Herodeni sēekaau chini. ²¹ Repau sēekaisiumucuse tí'auuna repau Herodes pã chũ'uuna ju'ikãña re'ojakãñare sa'che repau pã chũ'uku ñu'isaivute ñu'iu i'kaasomu repanare pã. ²² I'ka pi'niuna pojou ruu cuiju ija'che i'kaasome repana:

—Ruu masi'umu jã'u. Pã i'kacheja'che i'kama'mu iku. ¿Dioa'u iku? —chiniasome repana, rupu repau cuasaku i'kasi'ere. ²³ Repauchia'cuasaku i'kasi'kuta'ni,

“Dioma'mu chu'u”, chiima'ñe repaña i'kache'te asa pojoasomu repa. Asa pojosi'kureta'ni ángel Dios raosi'kupi ravu cho'oasomu repa'te. Ravu cho'ona repa ca'nivu sa'navuji añapi ãijuna jūnisoasomu repa.

²⁴ Herodes jūnisosirumu pāi Dios chu'ore asa chēa Jesucristoni si'arumu na'a jainuko jovoju paniasome.

²⁵ Ūcuarumu Bernabena'me Saulo Antioquía vu'ejoopo pa'ina jovosi'e kuri Jerusalén pa'inani jo'kajani jo'e Antioquía vu'ejoopona co'iasome. Co'ij Juan Marco'te saasome repaña.

13

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini Bernabena'me Saulo'te tīichejñana saosi'ere kumu

¹ Reparumu Antioquía vu'ejoopo Jesucristo'te cuasakanupu Dios chu'o kuanana'me Jesure cuasanare che'chona paniasome. Iea'me repaña mami: Bernabe'mu, chija'iu Simeon'mu, Cirene raisi'ku Lucio'mu, Saulo'mu, Menaén chíirumu Herode'te ja'me pa'isi'kuna'me. (Repa Herodes Galilea canare chũ'uku paniasomu.) ² Reparumu Jesucristo'te cuasana chi'i Dioni sēeju ãu ãima'ñe paniasome Dioni pojaju. Jā'aja'ñe cho'ojuña Dios Rekocho ija'che i'kaasomu repañare: “Bernabena'me Saulo'te cheku'chejñana saojũ'u musanukona, chu'u repañare jo'kasi'ere sani cho'oju paapu”, chiniasomu. ³ Jā'aja'ñe i'kuna asa jo'e ãu ãima'ñe pa'iju Dioni sēeju paniasome repaña. Sēni pi'ni repañare Bernabena'me Saulo'te ija'che i'kaju jūñapi jaasome repaña: “Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaa, sani Repa chu'ore masi chu'vaa'ju chini”, chiniasome. Jā'aja'ñe i'ka pi'ni repañare Dios chu'ore chu'vajaapu chini tīichejana saosoasome repaña.

Chipre juupo pa'inare sani chu'vasi'ere kuamu

⁴ Ūcuarumu Bernabena'me Saulo Dios Rekochoji repanani chu'u sauna Seleucia vu'ejoopona caje tī'a choovu ujavuji tuni Chipre juupona jēniasome. ⁵ Jē'eju Chipre juupo cajoopona Salamina vu'ejoopona tī'aasome repana. Ūcuajoo'pote tī'a pa'iju judiōpāi chi'ivu'ña kaka Dios chu'ore chu'vaju paniasome repana. Juan Marcos repanani ja'me cho'okasa chini ja'me saniasomu.

⁶ Peore repajuupo ku'iju chekuru'ru pa'ijoo'po Pafos vu'ejoopo tī'aasome repana. Tī'a judiōpāiu'te chaire tijñasome repana. Chai mamia'me Barjesús. Repau Barjesús, “Dios chu'o kuaku'mu chu'u”, chiiju jorea-somu. ⁷ Jā'aja'ñe pa'ikuji repacheja pa'inare chu'uku'te Sergio Paulo'te ruu masiku'te ja'me paniasomu repau. Reparumu Sergio Paulo Bernabena'me Saulo'te soniasomu, repanapi Dios chu'ore kuajuna asara chini. ⁸ Jā'ata'ni repau chai repanapi Sergio Pauloni Dios chu'ore chu'vañu chiijuna ũsera chiniasomu. (Repau chai mami cheke Elimas, griegopāi repau'te ve'ochē.) “Pāi chu'uku'ji Dios chu'ore asa chēa cuasaku”, chini ũsera chiniasomu repau Elimas. ⁹ Jā'ata'ni Dios Rekocho Saulo'te ja'me paniasomu. (Saulo mami griego chu'o Pablo'mu.) Repau Pablo rorepa ñasomu chaire. ¹⁰ Repau'ni rorepa ñaku, ija'che i'kaasomu Pablo:

—Mu'u vati chu'ñechi'a cho'oku'mu. Re'oja'che cho'ochē peore cuheku'mu mu'u. Joreu'mu mu'u. Pāipi Maire Paaku'te cuasañu chiito ũseku'mu mu'u. Ruu cu'aku'mu mu'u. ¹¹ Jā'ajekuna Dios mu'ure cu'ache cho'oja'mu. Mu'u ñakocañ na'añe cho'oja'mu Dios. Irumupi miañejē'e ñamaneja'mu mu'u na'a pa'isirumujatu'ka —chiniasomu Pablo repau'te chaire.

Chikuna repau Elimas teana na'asoasomu. Na'aso repau jũtuna chẽa kuhajanani pã ku'easomu. ¹² Elimas na'asosi'ere ña jñanoasomu pã chũ'uku. Jã'are ña jñanoana Pablo Maire Paaku Jesucristo pa'iche che'chosichu'opi repau'te ruu cuasoasomu. Cuasokuna Dios chu'o asa chẽa Diore cuasaasomu repau pã chũ'uku.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Pisidiare sani chu'vasi'ere kuumu

¹³ Pablona'me Bernabé Pafos vu'ejoopo eta caje choovu tuni jo'e tĩchejana chiaraji jẽniasome, Panfilia chejana. Jẽni tĩ'a chiacha co'covuna sani Perge vu'ejoopona tĩ'aasome repana. Juan Marcota'ni repanare jo'ka Jerusalenna co'isoasomu. ¹⁴ Perge vu'ejoopoji sani Pablona'me Bernabé Antioquíana Pisidia cheja cajoopona tĩ'aasome. Sani tĩ'a pa'iju judiõpã pũaumucusena ũcuana chi'ivuna kaka puuasome repana. ¹⁵ Ūcuarumu repavue chũ'una Dios chu'o aperumu tochasiphuroã pa'iche'te, Moisés tocha jo'kasi'ena'me chekuna Dios chu'o kuasina tochasi'e ñaju i'kaasome. Ñaju i'ka pi'ni Pablona'me Bernabere ija'che i'kaasome repana:

—Chukuna majapã, musanukonapi chu'vañu chini i'kajũ' inare pã chi'isinare —chiniasome.

¹⁶ Chitena Pablo vuni nukaku vevoasomu repanare, asaa'ju chini. Repanare ti'jñeñe nukaku ija'che i'kaasomu repau:

—Musanukona Israelpã, asarepajũ'u. Ūcuachi'a musanukona tĩipã Diore vajuchuna, asarepajũ'u. ¹⁷ Mai ũcuauko judiõpã Cuasakuji, Dios, mai aipãire chẽaasomu re'oja'che cho'okasa chini. Ūcuauji re'oja'che cho'okaiuna pã ruu jainuko jojoasome

repana Egipto cheja pa'irummu. Repanare Dios, peore Cho'omasikujeku, repacheja pa'isinare peore etoasomu. ¹⁸ Eto pã peochejana rao rua cu'ache cho'onareta'ni cuarentarepaũsurumu kuiraku paniasomu Dios repanare repacheja pa'irummu. ¹⁹ Cuarentarepaũsurumu pani pi'nisirumuna Canaán cheja pa'inare tiipãire sieterepakuanupũare vanisoa'ju chini chũ'uasomu Dios repanare, vanisorena repana pa'isichejare isira chini. ²⁰ Peore cuatrocientos cincuentarepaũsurumu jã'aja'ñe cho'okaiu paniasomu Dios repanare Israelpã.

'Repanapi Canaán chejare kaka pa'ijuna repanare pã chũ'unare jo'kaasomu Dios, repanare cuhena cu'ache cho'oñu chini rairumuchi'a, chũ'uju paapu chini. Rua jeerumu jã'aja'ñe cho'uju paniasome repana, Dios chu'o kujaju Samuel chuta'a peorummu. ²¹ Samuel pa'irumuna repana Israelpã Dioni rua sēejju paniasome, repanare chũ'ujajuni masakuni, isinuna repanani si'arumu chũ'uku paau chini. Sēejju pa'ijuna repanare chũ'ujajure Cis mamakuni, Saulni jo'kaasomu Dios. Repau Saúl Benjamín jojosi'ku paniasomu. Dios pã chũ'uñe jo'kasirumu Saúl cuarentarepaũsurumu chũ'uasomu repanare. ²² Repau jã'ajanukorepaũsurumu chũ'usirumuna Dios pã chũ'uñe tuaasomu Saulre. Jã'ata'ni Dios Israelpã ucuanukore chũ'ujajure jo'e chekuni Davini pã chũ'uku'te jo'kaasomu. Repau'te Davire ija'che i'kaasomu Dios: “Isaí mamaku'te, Davire, chu'ure rua cuasaku'te rua pojomu chu'u. Chu'u chũ'uñe peore cho'oja'mu repau”, chiniasomu Dios. ²³ Chura Dios David Jojosi'kure Jesure raocuhasi'kuammu maire Israelpã vati toa sani uuche'te ũsekaau chini. Apereparumuna cho'okasa chiisi'kujeku maire re'oja'che cho'okanicuhasi'kuammu Dios. ²⁴ Jesús chuta'a

che'chomarum Juan Pāi Okoro'vesi'ku Israelpāi ũcuanukore Dios chu'ore chu'vaasom repanapi asa chēa cu'ache cho'ochete ũhaso okoro'vecojñoa'ju chini. ²⁵ Repau Juan pāi chu'vache cuhapi'rarum ija'che i'kaasom: “Musanukona chu'ure masi cuasama'me. Diopi raosi'kaam chu'ure. Jā'ata'ni Dios Mamakuma'm chu'. Cheku pāi na'a rua Masi cho'jepi raija'm; jā'ua'm Dios Raoku. Ichejana raipi'ram Repau, pāire che'chora chini. Repau'te ña, kukujanaa'me pāi. Chu' Repau'te, 'Peore Masi'm', chiiu cuasaku, 'Rua vesuku'm chu'', chiim na'a jmamakar masikujeku”, chiniasom Juan.

²⁶ 'Chu' majapāi, ie chu'o musanukonare Abraham jojosinana'me tīipāi Repau'te vajuchunare raom Dios, musanukonapi asa chēa Jesucristoni jovorena musanukona rekoñoāre care'vakaa chini. ²⁷ Jā'ata'ni Jerusalén pa'ina Jesús pa'iche vesusinaa'me, repanare chū'una ũcuachi'a. Dios chu'o aperum kuasina Jesús rani pa'ijachere kuaju tocha jo'kasi'e masi asamanaa'me repana. Puumucujña pa'iche si'arum repa tochasi'e ñaju i'kanata'ni asavesunaa'me repana. Repauni cuheju vanisoa'ju chini chū'uju tocha jo'kasi'e kuache ñanata'ni ũcuare cho'osinaa'me repana. ²⁸ Repau'te Jesure cu'ache cho'omanesi'kureta'ni, vanisoche'te chū'ua'ku chini pāi chū'uku'te, Pilato'te rua i'kaasome repana. ²⁹ Dios chu'o kuasina Repau'te cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'ere peore cho'o pi'nirena kurususē'vero jē'josi'kure caso, tāasome pāi. ³⁰ Jā'ata'ni Repau'te Diopi tāsichejapi vaso etoasom. ³¹ Aperum Repau Jesús Galilea chejare paniasom. Jā'achejapi Repau neenana'me Jerusalén vū'ejoopona saniasom Repau. Ūcuajoopo'te sani pa'ina pāi vanisoasome Repau'te. Jā'ata'ni Repau'te tāsichejapi

vajurani eta ku'iana Repau neena ñaasome Repau'te, aperumu Ũcuana'me ku'isina. Repau vajuraisirumu cuarentarepaumucujña pa'iu Repau neenare ñoku paniasomu Jesús. Já'aja'ñe cho'okuna ñasinajeju irumu mai majapái jainukore pái kujau pa'ime repana ñasi'ere.

³² 'Chu'o rua re'oja'chere ra kume chukuna musanukonare. Dios aperumu mai aipái ija'che i'kaasomu:

Musanukona jojosiñare rua re'oja'che cho'okaija'mu chu'u,

chiniasomu. ³³ Irumu Dios maire repana jojosiñare Repau i'kasi'e cho'okanicuhasi'kuam. Já'are chini Jesure vaniso tácojñosi'kure vaso etocuhasi'kuam Dios. Repau chu'o aperumu tochasiphuro, Salmos capítulo dos, ija'che kumam:

“Mu'u chu'u chíia'mu.

Churata'ni mu'u chu'u chũ'uñeja'ñe peore chũ'uku pa'ija'mu”,

chiniasomu Dios, Mamaku'te,

chiim. ³⁴ Repau'te Jesure vaniso tácojñosi'kure Diopi cho'okaiuna repau ca'nivu já'jumanesi'kuam. Jo'e jũ'imanejañere vajuraisi'kuam Repau. Ũcuare ija'che kumam Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e:

“Chu'u, Dios, aperumu, ‘Mu'u Jojosi'kure re'oja'che cho'okaija'mu’, chiisi'kuam Davire.

‘Cho'okaija'mu’, chiisi'kujeku jorema'ñe ũcuarepa cho'okaija'mu chu'u mu'ure”,

chiniasomu Dios, Mamaku'te,

chiim. ³⁵ Cheke na'a charo David tocha jo'kasi'e ija'che kumam:

Dios, Mu'u Neekure re'oja'chechi'a cho'oku'te jũnisösirumu

Repau ca'nivu já'juñe ñseja'mu mu'u,

chiimɯ. ³⁶ Diopi chũ'ukɯna aperɯmɯ pa'isinare David re'oja'che cho'okaniasomɯ. Dios repaɯ'te chũ'usi'e peore cho'o pi'ni aireko jūnisoasomɯ repaɯ. Jūnisoɯna pāipi repaɯ aipāi tācojñosichejana tārena repaɯ ca'nivɯ jā'jusoasomɯ. ³⁷ Jā'ata'ni Jesús jūnisisirɯmɯ tācojñosi'kɯta'ni Diopi vasokɯna repaɯ ca'nivɯ jā'jumaneasomɯ. ³⁸⁻³⁹ Jā'ajekɯna chu'ɯ mɯsanɯkonare iere chu'vamɯ, masia'jɯ chini: Jesús maire jūni ro'ikaisi'ejekɯna mai cu'ache cho'oche tɯ'nesokaiche pa'imɯ maire chura. Dios chũ'usi'e rɯa pa'imɯ. Jā'ata'ni mai cuhejɯ cho'oma'me repa. Dios chiiche re'oja'chere cho'omapɯ si'arɯmɯ cu'ache cho'oju pa'inaa'me mai. Jā'aja'ñe cho'onajejɯ Dioni pojoŋu chini jo'cha va'iva'nare si'arɯmɯ vani uojɯ pa'ime mai, cu'are tɯnoŋu chini. Jā'ata'ni tī'ama'mɯ jā'a. Jā'ata'ni Jesucristoji mai cu'a peore ro'isokaisi'ejekɯna Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mɯ, maipi Jesucristo'te cuasato. ⁴⁰ Asarepajũ'ɯ chu'ɯ i'kache. Ie chu'o asa jachama'ñe pa'ijũ'ɯ. Mɯsanɯkonapi jachato chekurɯmɯ Dios chu'o aperɯmɯ kuasina tocha jo'kasi'e kuacheji cu'ache ti'jñeja'mɯ mɯsanɯkonare. ⁴¹ Ija'che chiimɯ repana tocha jo'kasi'e:

“Asarepajũ'ɯ, mɯsanɯkona, chu'ure Diore cuasacuhena. Asa kukɯjũ'ɯ.

Cho'osōjanaa'me mɯsanɯkona.

Chu'ɯ cho'oche mɯsanɯkona chuta'a ñama'ñere cho'oja'mɯ chu'ɯ.

Jā'are chu'ɯ cho'ojachere pāipi kuato jachara'ame mɯsanɯkona”, chiisi'ku'a'mɯ Dios, chiimɯ —chiniasomɯ Pablo reparare pāi.

⁴² Chu'va pi'ni Pablona'me Bernabé judiōpāi chi'ivɯ'epi etaasome. Etajɯna Pablo chu'vasi'e asasina rɯa i'kaasome repaɯ'te, chekɯsemana jo'e rani

p̄aumucusena ũcuare ch̄u'vaa'ku chini. ⁴³ Repav̄u'e etasir̄umu chi'isina jain̄uko judíop̄aina'me t̄ip̄ai Diore vaj̄uch̄una ja'me tuha saniasome Pablona'me Bernabere. Ūcuanani ja'me saij̄una Pablona'me Bernabé jo'e ch̄u'vaasome repanare Dios ch̄u'o asa ch̄ēasi'ere jo'kasomanea'j̄u chini.

⁴⁴ Ūcuar̄umu p̄ai jo'e chek̄usemana p̄aumucusepi t̄i'auna Dios ch̄u'ore asañu chini r̄ua jain̄uko rani chi'iasome. V̄u'ejoopo pa'ina p̄ai peore chi'ira'aasome, Pablo ch̄u'vache'te asañu chini. ⁴⁵ J̄ā'ata'ni chek̄una judíop̄ai Pablo'te pe'ruj̄u ke'rej̄u, “Jorem̄u ik̄u”, chiniasome, “Repav̄u ch̄u'ore jairepan̄uko asañu chini chi'ime”, chini cuasaj̄u. ⁴⁶ Ke'renareta'ni Pablona'me Bernabé vaj̄uch̄uma'ñe ija'che i'kaasome repanare:

—Diopi ch̄ū'uk̄una musan̄ukonare judíop̄aire charo Dios ch̄u'o ch̄u'vasinaa'me ch̄uk̄una. J̄ā'ata'ni musan̄ukonapi Dios ch̄u'ore asacuhej̄u jachaj̄una judío peonani ch̄u'vajanaa'me ch̄uk̄una chura. Dios pa'icheja saicuheme musan̄ukona. ⁴⁷ Ija'che ch̄ū'usi'ku'a'm̄u Dios ch̄uk̄una'te:

M̄u'ure ch̄u'ū ch̄u'ore ch̄u'vaa'ku chini jo'kam̄u ch̄u'ū, judío peonare so'ña pa'inani ch̄u'ū pa'iche'te ku'aa'ku chini,

ku'au'na asa ch̄ēa ch̄u'ūni jovaaj̄u chini.

Repanani r̄ua re'oja'che cho'okasa chini cho'om̄u ch̄u'ū ie,

chiim̄u Dios ch̄u'o aper̄umu tocha jo'kasi'e —chiniasome repa'na Pablona'me Bernabé.

⁴⁸ Chitena repa'na judío peona asa pojoj̄u, “Dios ch̄u'o r̄ua re'oja'im̄u”, chiniasome. J̄ā'aja'ñe i'kaj̄u Jesure ja'me sani pa'ijana ũcuan̄uko teana cuasa jovoasome Dios ch̄u'ore asa ch̄ēani.

⁴⁹ Jã'aja'ñe chu'vajuna reparumu repacheja pa'ina jainuko Dios chu'o asaasome. ⁵⁰ Jã'ata'ni repana judiõpã Pablona'me Bernabere rua cu'ache cutuasome. Jã'aja'ñe cutujuna asa masiromi Diore vajuchunana'me umupã repajoopo pa'inare chũ'una cuheju na'a rua cu'ache cutuju repanare ũcuachejapi etoasome. ⁵¹ Repanani etojuna Pablona'me Bernabé repana cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'o tĩ'to to'jñõju eta saniasome, pãipi repajoopo pa'ina cu'ache cho'osi'ena'me Dios chu'o asacuhesi'ere masia'ju chini. Eto saorena Iconio vũ'ejoopona saniasome repana. ⁵² Jã'ata'ni repana etasijooopo pa'ina Jesucristo'te mama cuasana Dios Rekochoji ũcuanani ja'me pa'ina rua pojoasome.

14

Pablona'me Bernabé Iconio vũ'ejoopo pa'inare sani chu'yasi'ere kuumu

¹ Ūcuarumu Pablona'me Bernabé Iconio vũ'ejoopo sani tĩ'a pa'iju judiõpã chi'ivũ'ena kaka Dios chu'ore chu'vaasome. Repanapi rua re'oja'che chu'vajuna judiõpãina'me judiõ peona jainuko asa chẽa cuasaju Jesucristoni jovoasome. ² Jã'ata'ni chekuna judiõpã te'ena Jesure cuasacuhena rua cu'ache cutuasome repanare. Judiõ peonare ũcuachi'a rua jorechũ'o i'kaasome repana, asa Jesure cuasanani pe'rua'ju chini. ³ Jã'ajekuna repanapi Jesure cuasache'te jo'kamanea'ju chini, Pablona'me Bernabé pesa saimaneasome, repanani na'a che'choñu chini. Vajuchuma'ñe chu'vaju, Jesucristo pã ũcuanukore re'oja'che cho'okaiche'te kuaju paniasome repana. Jã'aja'ñe cho'ojuna, Maire Paaku, Jesús, Diochi'a masiche'te cho'omasiche jo'kaasomu repanare, pãipi ña, “Chu'o ũcuarepare chu'vanaa'me ina”, chiiju masia'ju chini. ⁴ Jã'ata'ni repajoopo pa'ina

ũcuankoko ũcuate'e chiimaneasome. Chekuna judiõpãire chiniasome. Chekuna Jesús saosinani chiniasome. ⁵ Reparumũ pãi Pablona'me Bernabere cu'ache cho'oñu chini, jainuko judiõpãina'me judiõ peonana'me repanare chũuna chi'i cutuasome. “Repanani catapi su'a vẽasoñu”, chiniasome repana. ⁶ Jã'ata'ni repanare cu'ache cho'oñu chiiche asaasome Pablona'me Bernabé. Asa tĩichejana, Licaonia chejana saniasome repana. Sani Lистра vũ'ejoopona'me Derbe vũ'ejoopo repacheja po'ña ũcuachi'a kuniasome repana. ⁷ Jã'achejñare sani ku'ijũ Jesure cuasache kuachũ'ore chũ'vajũ paniasome repana.

Listra vũ'ejoopo pa'inana'me Derbe vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vasi'ere kũamũ

⁸ Reparumũ Lистра vũ'ejoopo sani tĩ'a pa'ijũ Dios chũ'o chũ'vato pãiu nũka ku'imava'ũ ñu'iu paniasomũ. Chĩirumũna teana cu'acũ'a paava'ũre jñaa-cojñosiva'ũjekũ nũka ku'imava'ũ paniasomũ repaũ. ⁹ Jã'aja'ñe pa'iva'ũpi Pablo chũ'vachũ'ore ñu'iu asakũ paniasomũ repaũ. Ñu'iu asakũna Pablo repaũ'te rorepa ñakũ, repaũ rekocho cuasache ñaasomũ. Ija'che cuasaasomũ repaũ nũka ku'imava'ũ: “Chekumũ Dios chũ'ũre vasoja'mũ.” Jã'aja'ñe cuasakũna Pablo masakũjekũ, “Ikũre vasore'omũ”, chini cuasaasomũ. ¹⁰ Chini cuasa repaũ'te ũjachũ'opi ija'che i'kaasomũ repaũ:

—jVũni nũka ku'ijũ'ũ mũ'ũ! —chiniasomũ Pablo.

Chikũna teana vũni su'a nũka kuniasomũ repaũ.

¹¹ Pabloji jã'aja'ñe cho'õna ña repacheja Licaonia cheja pa'ina repana chũ'opi ija'che i'kajũ ũjachũ'o cuiasome:

—Iva'na diova'na cũnaumũ pa'inapi pãijana caje ñome maire —chiniasome repana.

¹² Bernabere, “Ikũ Zeua'mũ”, chiniasome repana. Pablo'te, “Ikũ Hermea'mũ”, chiniasome, i'kasi'kũjekũna.

¹³ Ũcuajooopo kueñere pãi chi'i Zeure pojovu'e paniasomu. Repavu'e kuirakaiku phairi, vacava'nare korosipa'pa ju'iva'nani vu'ejoopo kakasa'rona raasomu. Phairina'me repacheja pa'ina Jesús saosinani pojovu, vacava'nani vanisoñu chiniasome. ¹⁴ Jã'ata'ni Bernabena'me Pablo repana cho'oñu chiiche'te asa, cuheju repana ju'ikãña rueni che'reju pãi kuanupu joopona vu'vu saniasome, repana cho'oñu chiiche'te ñseñu chini. Ñseju ija'che i'kaju cuiasome repana:

¹⁵ —¿Je'se cuasa ija'che cho'oche ina? Chukuna rupu pãia'me. Musanukona pa'icheja'che pa'inaa'me chukuna. Dioma'me. Rupu musanukonani Jesure cuasache kuachu'ore chu'vañu chini raisinaa'me chukuna icheja, musanukonapi iere rupu tñosiva'nare pojochete ñhasoa'ju chini. Jã'ajekuna musanukonare chukuna Diorepauni Si'arumu Pa'ikuni chejana'me chiañaña'me canaumuna'me peore jã'achejña pa'iche cu'amajñaruã Cho'osi'kuni cuasaa'ju chini chu'vame. ¹⁶ Apereparumupi irumujatu'ka pãi si'achejña pa'inare repana chiiu cho'oche ñsemaneasomu Dios. ¹⁷ Jã'ata'ni Repau pa'iche'te masia'ju chini cheja pa'inare pãi si'arumu cho'okaimu Repau. Pãi oiu re'oja'che kuiraku'mu Dios. Oko ramu. Ñu kñirumu ñu chiño kñimu. Ñu pa'imu ruu. Pojome pãi rekoñoã. Peore jã'a Dios cho'okaichechi'aa'me —chiniasome repana Pablona'me Bernabé.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni vacava'nare ñcu vanisokañu chiniasome repana. Pablona'me Bernabé ñsema'to vanisokaira'aasome repana.

¹⁹ Na'a pa'isirumuna judíopãi te'ena Antioquía vu'ejoopo pa'inana'me Iconio vu'ejoopo pa'ina Listra vu'ejoopona ranciasome. Ũcuajooopo'te rani pa'iju Pablona'me Bernabere cu'ache cutuasome repana,

repajoopo pa'inapi asa repanani pe'rua'jũ chini. Jã'aja'ñe cuturena asa pe'rujũ Pablo'te catapi rũa su'aasome repana, repaũni vanisoñu chini. Repaũ'te su'a vëa vũ'ejoopo rũ'tũvana jñajñu sa ũhaasome repana, “Jũnisocuhasi'kũa'mũ ikũ”, chini cuasajũ. ²⁰ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasanapi sani repaũni rũhiso'koro chi'i nũkajũ ñatona cuasarani vũni jo'e vũ'ejoopona kakaasomũ repaũ.

Jo'e apeñatato Pablona'me Bernabé Derbe vũ'ejoopona saniasome. ²¹ Repajoopo tĩ'a pa'ijũ Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vaasome repana repajoopo pa'inare. Chũ'vajũna pãi jainũko asa chëa Jesucristoni cuasajũ jovoasome. Chũ'va pi'ni jo'e Listra vũ'ejoopona co'iasome repana. Jã'ajoopoji Iconio vũ'ejoopona co'iasome repana. Jo'e jã'ajoopoji Antioquía vũ'ejoopo co'iasome repana Pablona'me Bernabé. ²² Ũcuajoopoãna jo'e co'i repajoopoã pa'inare Jesucristo'te cuasanare jo'e che'chojũ paniasome repana. Jã'aja'ñe che'chojũ repanare ija'che i'kajũ rũa chũ'vaasome repana Dios chũ'o cuasache'te ũhasomaneajũ chini:

—Jmamarũjẽ'e Dios chũ'o cuasache ũhasomanejũ'ũ rũa pa'icu'ache pa'itojẽ'e. Pãi si'arũmũ pa'icu'ache cho'ome maire Jesucristo'te cuasanare. Jã'aja'ñe pa'imũ maire Dios pa'icheja chuta'a saimarũmũ —chiniasome repana Pablona'me Bernabé. ²³ Ũcuachi'a repajoopoã pa'irũmũ Jesucristo'te cuasanare kuirajũ chũ'ũjanani jñaa jo'kaasome repana, ũcuanapi chũ'ũjũna si'arũmũ chi'ijũ Jesucristoni jo'kama'ñe cuasaa'jũ chini. Repanare jñaa te'eumucuse ãu ãima'ñe pa'ijũ Jesuni sëekanasome, repana Cuasakũji Jesupi repanani kuirakũ re'oja'che cho'okaau chini.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Siriana co'isi'ere kũamũ

²⁴ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni Pisidia chejapi Panfilia chejana ma'api co'i tī'aasome repana. ²⁵ Panfilia cheja pa'ijoopona Perge vū'ejoopona sani Dios chū'ore chū'vaasome repana. Chū'va pi'ni Atalia vū'ejoopona cajeasome repana. ²⁶ Atalia caje tī'a choovū tuni Antioquía vū'ejoopona aperūmū repana pa'isijoopona jēniasome repana. Aperūmū Antioquía pa'inapi Dios chū'ore chū'vaa'jū chini ija'che i'kajū saosome repanare: “Diopi mūsanūkonare kuirakū re'oja'che cho'okaaū, mūsanūkonapi Repaū chū'ore chū'vakaijūna”, chiniiasome repana. Repana chū'vajaijū'ū chiisi'e sani chū'va pi'ni co'iasome repana. ²⁷ Antioquía vū'ejoopo co'i tī'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repana ku'isi'ena'me Dios repanare cho'okaisi'e peore kūaasome repana. Ūcuachi'a judío peonapi Jesucristoni cuasaa'jū chini Dios cho'okaisi'e peore kūaasome repana. ²⁸ Kūa pi'ni Pablona'me Bernabé rūa jeerūmū paniasome repacheja Jesucristo'te cuasanana'me.

15

Jerusalén vū'ejoopona chi'i cutusi'ere kūamū

¹ Ūcuarūmū ūmūpāi te'ena Judea cheja pa'ina Antioquía vū'ejoopona sani Jesucristo'te cuasanani ija'che chiiū che'choasome: “Mūsanūkonapi judío peonapi Moisés chū'ū jo'kasi'ere jīkomu chā'tiro pa'ica'nirū chūto tūacojñoma'to Dios pa'icheja saicu'aja'mū.” Jā'aja'ñe chiiū che'chojū paniasome repana Judea cheja raisina. ² Pablona'me Bernabé repana che'choche'te ūsejū rūa i'kaasome repanare. Rūarepa i'kajūna chekūna, Jesure cuasana Antioquía vū'ejoopo pa'ina ija'che i'kaasome repanare: “Jerusalén vū'ejoopona sani Jesús saosinana'me ainani

sēniasajũ'ũ", chiniasome. Jã'aja'ñe i'ka Pablona'me Bernabere saosome repaña, chekũnare Jesure cuasanare ũcuachi'a. ³ Antioquía vũ'ejoopo pa'ina Jesure cuasakuanupũji saojũna saijũ Fenicia chejana charo tĩ'aasome repaña. Jã'achejapi Samaria chejana tĩ'a repachejña pa'inare Jesure cuasanare peore kũaasome repaña, judío peonapi Jesure jovosi'e. Kũajũna asa rũa pojoasome repaña. ⁴ Repacheja carani saijũ Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'aasome repaña Antioquía pa'inana'me Pablona'me Bernabé. Tĩ'arena Jerusalén pa'ina Jesucristo'te cuasana peore pojoasome repanare, Repañ saosinana'me Jesure cuasanare chũ'ũna peore. Pojojũna Pablona'me Bernabé aperũmũ repaña Dios chũ'o chũ'varũmũ repanare Dios cho'okaisi'ere peore kũaasome.

⁵ Jã'ata'ni fariseopãi Jesucristo'te cuasana vũni nũkajũ ija'che i'kaasome repanare:

—Ija'che chũ'ũjũ'ũ repanare judío peonare: “Mũsanũkonapi Jesucristo'te cuasani jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojño cheke Moisés chũ'ũ jo'kasi'e peore cho'oju pa'ijũ'ũ”, chiijũ'ũ —chiniasome.

⁶ Chitena Jesucristo saosina Repañ'te cuasanare chũ'ũnana'me chi'iasome ũcuare cutuñũ chini. ⁷ Chĩ'i repanapi jeereparũmũ cutujũna Pedro vũni nũkaku ija'che i'kaasomũ repanare:

—Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãi. Aperũmũ chũ'ũre Diopi chẽasi'kũa'mũ chũ'ũpi judío peonani Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vakũna asa chẽa cuasajũ repanapi Jesucristoni jovoaljũ chini. Masime mũsanũkona jã'a. ⁸ Chũ'ũpi Dios chũ'ore chũ'vakũna asa chẽa Jesucristo'te jovosinaa'me repaña. Jã'ajekũna Dios pãi rekoñoã pa'iche Masikũjekũ repanare teana Repañ Rekocho'te raosi'kũa'mũ, judío peonareta'ni,

maire aperumũ ĩsisi'eja'che. Jã'aja'ñe cho'o repanare Repaumũ pojoche ñosi'kuu'mũ chukuna'te. ⁹ Dios ũcuapanũkore pãĩ ũcuapa'ruvachi'a oiku'mũ, mai judfopãina'me judío peonare. Judío peonapi Jesuni cuasajũ jovorena repana rekoñoã care'vakaisi'kuu'mũ Dios, mai rekoñoã care'vakaisi'eja'che. ¹⁰ ¿Je'se cuasa mũsanũkona Dios cho'oche jachache? Ruu cuajare chũ'ume mũsanũkona judío peonare. Moisés chũ'usi'e peore masi cho'ovesunaa'me mai. Mai aipãĩ ũcuachi'a vesuasome. Jã'ajekuna judío peonare, “Moisés chũ'usi'e cho'ojũ'ũ”, chiimanejũ'ũ. ¹¹ Maipi Jesucristoni cuasajũ jovoto re'omũ. Judío peonare ũcuachi'a re'omũ. Peore re'oja'che cho'omanareta'ni Maire Paaku Jesucristo mai rekoñoã re'oja'che care'vakaiku'mũ, maipi Repaumũte cuasato. Rekoñoã care'vacojñosinare Dios pa'icheja saire'omũ. Jã'a masime mai —chiniasomũ Pedro repanare.

¹² Pedroji i'ka pi'niũna Pablona'me Bernabé repana ku'ijũ judío peonare chu'varumũ cho'osi'ere kuasome. Reparumũ Diopi repanani cho'okaiũna ruu re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'oasome repana. Jã'are kuajũna chi'isina i'kama'ñe asaasome. ¹³ Repanapi i'ka pi'nirena Santiago ija'che i'kaasomũ:

—Chu'ũ majapãĩ, asarepajũ'ũ. ¹⁴ Charo Simón Pedro maire i'kasi'kuu'mũ, judío peonare Dios oiche'te kuaku. Repaumũ Pedro chu'varumũna Dios judío peonare te'eva'nare oiũ paara chini chẽaasomũ repanare. ¹⁵ ũcuachi'a aperumũ Dios chu'o kuasina ũcuare kuajũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

¹⁶ “Chu'ũ, Dios, na'a pa'isirumũ jo'e rani David josi'kuni jãaa,
pãire chũ'ua'ku chini jo'kaja'mũ.
David jojosina ruu jeerumũ chũ'uma'me.

Jā'ata'ni jo'e peore care'vaja'mu chu'u David jojosi'kupi
chũ'ua'ku chini.

¹⁷⁻¹⁸ Jā'aja'ñe cho'oja'mu chu'u judío peonajě'e chu'uni
pojojũ paapu chini.

Chu'upi jā'aja'ñe cho'oto chu'u chěa paana si'achejña
pa'ina ũcuanuko pojohanaa'me chu'ure.”

Jā'aja'ñe i'kamũ Dios apereparũmupi, pãipi asa masia'ju
chini.

Chu'o ũcuarepare i'kaku'mũ Dios,
chiimũ.

¹⁹ Jā'aja'ñejekuna chu'vamũ chu'u ie Jesucristo'te
mama jivosinani judío peonani cuaja pa'iche'te
chũ'umaneñu chini: ²⁰ Cuaja peochechi'a chũ'uñu
repanare. Rupũ tũosiva'nare jo'kasi'e ãu ãimanejũ'u.
Ūcuachi'a musanũkona umupãi, romi musanũkonare
pa'imanare romineemanejũ'u. Musanũkona romi
ũcuachi'a musanũkonare paamanare umupãi
umuneemanejũ'u. Ūcuachi'a chie ũkumanejũ'u. Va'i
rupũ rũso vĕasiva'nare ãimanejũ'u; chie paame jā'ana.
Peore jā'are cho'oma'to re'omũ. ²¹ Ūcuachi'a repapani
judío peonapi jā'are cho'oma'to judíopãi pojohanaa'me
repanare. Mai judíopãi paumucujña si'arũmũ Moisés
tocha jo'kasi'ere ñaju i'kaju che'chonaa'me. Ūcuachi'a
mai judíopãi chi'ivũ'ña si'ajooopã pa'imũ. Ūcuavũ'ñana
chu'vanaa'me mai. Aperũmupi iumucujñatũ'ka jā'aja'ñe
cho'oju pa'inaa'me mai —chiniasomũ Santiago repapanare.

*Jerusalén pa'inapi judío peonani chu'ore tocha saosi'ere
kũamũ*

²² Jā'aja'ñe chi'i cutu pi'ni te'eka'chapanare pã
Jerusalén pa'inare Antioquía vũ'ejoopona saapu
chini ũcuanuko chũ'uasome repaña, Pablona'me
Bernabé repaña pa'icheja col'irũmũna ja'me saapu
chini. Repaña chi'i cutusina Jesucristo saosinana'me

Repau'te cuasanare chũ'unana'me Jesure cuasakuanupu Jerusalén vu'ejoopo chi'ina paniasome. Jã'anapi Judas Barsabana'me Silare chẽasome, ruu masinani. Jesure cuasana ũcuanuko repanare ruu cuasaasome. ²³ Ũcuachi'a chu'o ija'che chiiche tochaasome repana Jerusalén pa'ina, Judana'me Silas sakaapu chini:

Chukuna Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chũ'una, musanukona majapãijana, ie chu'o tocha saome musanukonare judío peonare. Musanukona, Jesure cuasana, Antioquía vu'ejoopo pa'inana'me Siria cheja pa'inana'me Cilicia cheja pa'ina, ¿pa'iche?

²⁴ Ija'che asasinaa'me chukuna: Chekuna pãi icheja pa'ina musanukona pa'ichejñana sani chekere ija'che chijju che'choasome: “Moisés chũ'usi'ere, jĩkomu chã'tiro pa'ica'niru chuto tuachena'me cheke peore cho'oju pa'ijũ'u”, chitena asa sumava'na pa'ijju ũcuache cuasa cavesusoasome musanukona. Repana musanukonare che'chosi'e chukuna chũ'usi'ema'mu. ²⁵ Jã'are cuheju chi'i cutusinaa'me chukuna. Cutu pi'ni pãi te'enare chẽasinaa'me chukuna, musanukona pa'ichejñana saonu chini. Chukuna cuasanapi Pablona'me Bernabé ũcuachejana saijuna ja'me saapu chini saome chukuna. ²⁶ Repana Pablona'me Bernabé chueniso vajuuchunata'ni vajuuchuma'ñe ũcua Maire Paaku Jesucristo pa'iche kuaju pa'ime. ²⁷ Ũcuanana'me sani chukuna tochasi'ere musanukonani masi kuajju chini Judana'me Silare saome chukuna. ²⁸ Musanukonare ruu cuaja pa'iche chũ'uma'me chukuna, Dios Rekocho ũcuachi'a. Jã'ajekuna iechi'a chũ'ume chukuna musanukonare: ²⁹ Rupu tũosiva'nare jo'kasi'e ãu ãimanejũ'u. Ũcuachi'a chie ũkumanejũ'u. Va'i rupu

ruso vēasiva'nare āimanejũ'u; chie paame jā'ana. Ūcuachi'a umupāi, romi musanukonare pa'imanare romineemanejũ'u. Ūcuachi'a romi, musanukonare paamanare umupāi umuneemanejũ'u. Peore jā'are cho'oma'to ruare'om. Re'oja'che pa'ijũ'u.

Jā'aja'ne chiiche tocha saosome repa.

³⁰ Tocha pi'ni saojuna Antioquía v'ejoopona saniasome repa ũcuaka'chapana. Sani tī'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repanare saosina tochasija'ova ĩsiasome repa. ³¹ ĩsirena Antioquía pa'ina repa tochasi'e ña pojoasome. ³² Ña pojojuna Judana'me Silas Dios chu'o kuanajeju Dios chu'ore che'choasome repanare, repanapi na'a ruare'oja'che paapu chini. ³³ Judana'me Silas repacheja pani pi'ni co'ijuna repacheja pa'ina, "Re'oja'che saijũ'u. Chu'o sa kujũ'u musanukonare raosinare", chiniasome repanare. ³⁴ (Jā'ata'ni co'ipi'rasi'kupi Silas ũcuachejare na'a pasa chini co'imaneasomu.) ³⁵ Pablona'me Bernabé Antioquía v'ejoopo'te saima'ne pa'ijun paniasome. Pa'ijun chekunana'me jainuko Jesure cuasache'te kujun Dios chu'ore che'chojun paniasome repa Pablona'me Bernabé.

Pablo Dios chu'ore chu'vara chini jo'e saisi'ere kuumu

³⁶ Na'a pa'isirumuna Pablo Bernabere ija'che i'kaasomu:

—Aperumu mai Dios chu'o chuvaju ku'isichejñare co'i, Jesucristo'te jovosinani ñañu. Sani repa pa'iche'te ña masiñu mai —chiniasomu.

³⁷ Chikuna Bernabé,

—Jau, sañu. Sani, Juan Marco'te sañu mai — chiniasomu.

³⁸ Chikuna Pablo i'kaasomu.

—Pãañu. Juan Marco'te samaneñu. Aperumũ Panfilia cheja pa'irumũ maire jo'ka co'isosi'kuu'mũ jã'ũ. Jo'ka co'iso maire ja'me chu'va pi'nimanesi'kuu'mũ repau. Jã'ajekũna jo'e sacuhemũ chu'ũ repau'te —chiniasomũ Pablo.

³⁹ Ruu cutuasome repana. Jã'ata'ni ũcuate'e cho'oñu chiimaneasome repana Pablona'me Bernabé. Jã'ajekũna jo'e jovo ku'imaneasome repana. Bernabé Juan Marcóna'me ku'ũ Chipre juupona jẽniasomũ. ⁴⁰ Pablota'ni Silani chẽaasomũ, ja'me ku'ijaure. Silani chẽaũna chekũna Jesure cuasana saojũ ija'che i'kaasome Pablo'te: “Mu'ũpi sani chu'vakũna, Maire Paaku, Jesucristoji, re'oja'che cho'okaau mu'ũre”, chiniasome. ⁴¹ Jã'aja'ñe i'ka saorena sani Siria chejana'me Cilicia cheja ku'ũ Dios chu'ore che'choku paniasomũ repau Jesucristo'te cuasanapi na'a ruu re'oja'che paapu chini.

16

Pablona'me Silas Timoteoni ja'me saju saisi'ere kuamũ

¹ Ku'ijũ Derbe vu'ejoopona tĩ'aasome repana Pablona'me Silas. Jã'achejapi Listra vu'ejoopona sani tĩ'a chekũre Jesucristo'te cuasaku'te, Timoteo'te, tijñaasome repana. Repau Timoteo pũka'ko ũcuachi'a Jesucristo'te cuasaasomo. Judíopãio paniasomo repao. Repau pũka'ku griegopãiu paniasomũ. ² Jesucristo'te cuasana Listra vu'ejoopo pa'inana'me Iconio vu'ejoopo pa'ina Timoteo'te ruu re'oja'che cutuasome.

³ Pablo, ũcuauñi ja'me kuaũ chini, Timoteo'te tijña ja'me sara chiniasomũ. Timoteoni sara chini charo jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tuuasomũ Pablo repachejña pa'inani judíopãire pojora chini. Timoteo pũka'ku griegopãiujeku mamaku'te chiirumũ jĩkochã'tirũ chũto tuamaneasomũ. Repachejña pa'ina

judíopāi ũcuanuko masiasome repa, griegopāiujeku makau'te ca'niru chuto tuamanesi'e.

⁴ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni sani jo'e kuniasome repa. Vu'ñajooopāre ku'iju repajooopā pa'inare Jerusalén pa'ina Jesús saosinana'me Repau'te cuasanare chū'una chū'usi'ere Jesucristo'te cuasanani kuaju paniasome repa, asa cho'ojū paapu chini.

⁵ Kuajuna asaju Jesucristoni na'a masi cuasaasome repa. Ūcuachi'a si'aumucujña na'a ruu jainuko jovoju paniasome repa, Jesucristo'te cuasakuanupuna.

Troas vu'ejoopo pa'irumu Dios ñoñe'te Pablo ñasi'ere kumu

⁶ Ūcuarumu Pablo repau'te ja'me ku'inana'me Asia cheja pa'inani sani chu'vañu chiniasome. Jā'ata'ni Dios Rekochoji ũseasomu repanare. Ūseuna Frigia chejana'me Galacia chejapi saiju paniasome repa.

⁷ Repachejña jēni Misia cheja tususima'ana tī'asome repa. Jā'ama'api saiju Bitinia cheja sañu chiito Jesús Rekocho jo'e ũseasomu. ⁸ Jā'ajekuna Misia chejapi jēni chu'ū pa'ijooopona Troas vu'ejoopona cajesinaa'me repa.

⁹ Cajē tī'a ũcuajooopona canukasinaa'me repa. Ūcuajooopo'te pa'iu Pablo Dios ñoñe'te ñamina ñaasomu. Ñato pāiu, Macedonia cheja cakupi nukaku Pabloni soniasomu. “Ichejana Macedonia chejana jēni re'oja'chere cho'okaijū'ū chukuna'te”, chiniasomu repau repau'te.

¹⁰ Pablo Dios ñoñe'te ñauna teana care'vasinaa'me chukuna, Macedonia chejana jēñu chini. “Dios maire soimu Macedonia cheja canani jēni Jesús pa'iche'te kuaa'ju chini”, chiisinaa'me chukuna sāiñechi'a.

Pablona'me Silas Filipos vu'ejoopo canare jēni chu'vasi'ere kumu

¹¹ Ūcuarumū chukuna Troas vū'ejoopoji caje choovū tuni Samotracia juupona rūhiñe jě'esinaa'me. Kāni vūni jo'e jě'ejū Neápolis vū'ejoopona ti'asinaa'me chukuna. ¹² Jā'achejapi Macedonia cheja pa'ijooopona Filipos vū'ejoopona saisinaa'me chukuna. Aperumū Roma vū'ejoopo pa'ina Filipos vū'ejoopo pa'inani jainūko rani jovoasome. Filipos vū'ejoopo sani te'eumucujña pa'isinaa'me chukuna. Ruū ujajoopo'me repajoopo.

¹³ Ūcuajoopo'te pa'ijū judíopāi puūumucuse ti'auna vū'ejoopo kakasa'arōji eta chiachana cajesinaa'me chukuna, judíopāi chi'i Diore sēechejana. Caje ñato romichi'a chi'i pa'isinaa'me chiacha ru'tūva'te. Pa'ijūna chukuna ūcuanana'me ñū'ijū Dios chu'ore chu'vasinaa'me repanare romi.

¹⁴ Chukunapi chu'vajūna repacheja ñū'iko, Lidia, asako pa'isi'koa'mo. Repao Lidia, Tiatira vū'ejoopo pa'isi'kopi rani pa'io pa'ipāi kãñare chimaajakãñare isiko paniasomo. Diore ruū cuasasi'koa'mo repao. Jā'ajekuna Dios cho'okaisi'kuū'mū repao'te Pablo chu'vachu'ore asa chēaa'ko chini. Asa chēa ruū pojosi'koa'mo repao Lidia. ¹⁵ Asa chēa pojoko okorocojñosi'koa'mo repao, majapāina'me peore. Majapāina'me repao okoro'vecojñosirumū soisi'koa'mo repao chukuna'te, repao vū'ere sani paapū chini.

—Musanūkonapi chu'ure, “Jesure cuasarepako'mo mū'ū”, chiina pani chu'ū vū'ere rani pa'ijū'ū — chiisi'koa'mo repao chukuna'te. Jā'aja'ñe i'kaona repao vū'ere sani pa'isinaa'me chukuna.

¹⁶ Repao vū'e sani pa'irumū repana Diore sēecheja chiacha ru'tūva si'arumū cajejū pa'isinaa'me chukuna. Cajejū romichīo'te vatire paako'te tijñasinaa'me chukuna. Vatipi kuakuna pāi repanare ti'jñejañere kuako pa'isi'koa'mo repao. Repao'te paanani rupū

cho'оче cho'okaio pa'isi'koa'mo repao. Repaoji pãire repanare ti'jñejañere kuaakona repao'te paanani kuri ro'isinaa'me pãi. Jã'are kuaakona rua kuri koosinaa'me repana, repao'te paana.

¹⁷ Chukuna'te tijña cho'jepi tuhasi'koa'mo repao. Cho'jepi tuhako ija'che i'kako cuis'i'koa'mo repao, vatini paako:

—Ina pãi Cunaumu Pa'iku'te, Peore Chũ'uku'te, Diore cho'оче cho'okainaa'me. Dios chu'o chu'vanaa'me ina, repana chu'vachu'o asa chẽasinare Diopi vati toa saiche ãsea'ku chini —chiio cuiko tuhasi'koa'mo repao.

¹⁸ Si'aumucujña jã'aja'ñe i'kako cuiko pa'isi'koa'mo repao. Jeereparumu cuikona asa ca'naso Pablo churi ña i'kasi'kuamũ vature.

—Jesucristoji chũ'ukuna, i'kamũ chu'u mu'ure. Ikore eta saijũ'u, mu'u, vati —chiisi'kuamũ Pablo repao'te pa'iku'te vature.

Chikuna repao'te pa'isi'ku vati teana eta saisi'kuamũ.

¹⁹ Eta sanisuna chura repao'te paanare kuri kooocu'asi'kuamũ. Jã'aja'ñe cho'orena repao'te paana pe'ruju Pablona'me Silare chẽa jñajñusinaa'me vu'ejoopo plazajatũ'ka, pãi chũ'una asaju'te repanani cu'ache i'kañu chini. ²⁰ Repanare jñajñu tĩ'a pãi chũ'una ti'jñeñena nũko cu'ache i'kasinaa'me repana.

—Ina judíopãi mai pa'ijooopo pa'inare cu'ache cho'ome.

²¹ Mai Romapãi cho'ovesuche'te che'chome ina maire. Ina che'chochu'ore maipi asa chẽaru cu'amũ —chiisinaa'me repana.

²² Chitena asa chi'isina ũcuaja'che ũcuanũko cu'ache i'kasinaa'me repanare Pablona'me Silare. Repanapi cu'ache i'kajuna asa repajoopo pa'inare chũ'unapi cu'ache cho'oa'ju chini sẽesinaa'me pãi repanare.

Jā'aja'ñe sējeṽna pāi chũ'una ija'che chũ'usinaa'me repanare:

—Inare kāñare tī'te suī'suejũ'ṽ —chiisinaa'me.

²³ Repanare ruṽa suī'sue pi'ni pāi chēavṽ'ena cuaosinaa'me repana. Cua repavṽ'e pē'jekṽ'te, “Masi ñajũ'ṽ inare”, chiisinaa'me repana. ²⁴ Chitena asa pāi chēavṽ'e pē'jekṽ na'a sa'navṽna repana cū'ana sepovṽji tacho ñooasomṽ.

²⁵ Tacho ñooṽna ñu'ijṽ ñamirepa Dioni sējeṽ paniasome Pablona'me Silas. Ūcuachi'a Dios ujare ujaasome repana. Repanapi ujajṽna chekṽna repavṽ'e pāi chēavṽ'e pa'ina asajṽ paniasome.

²⁶ Repanapi ujajṽna cheja te'erṽmṽ ruṽa pi'ruche pi'ruasomṽ. Pi'rukṽna repavṽ'e kachapa ruṽa ñu'kueche ñu'kueasomṽ. Jā'aja'ñe ñu'kuekṽna jatisa'ñaroā ūcate'esa'ñaroāpi teana peore vataasomṽ. Ūcuachi'a chēacojñosiva'nare tachosimeā cṽnameā ūcate'emeāpi peore tṽ'sṽasomṽ. ²⁷ Pi'rukṽna repavṽ'e pē'jekṽ ññano vṽniasomṽ kāisi'kṽ. Jñano vṽni jatisa'ñaroā peore vatasosisa'ñaroājekṽna ña, “Chēacojñosina peore sanisocosome ie”, chini cuasa kṽkṽcajejaniso, va'ti mini meñe tota jūnisora chiniasomṽ repaṽ.

²⁸ Jā'aja'ñe cho'ora chiiṽna Pablo cuiku i'kaasomṽ repaṽ'te.

—jMeñe asi cho'omanejũ'ṽ! Pa'ime chṽkṽna, ūcuanṽko —chiniasomṽ.

²⁹ Chikṽna, asa chekṽnare,

—jMiañe'te rajũ'ṽ! —chiniasomṽ repaṽ. Miañe rarena vṽ'vṽ kaka kṽkṽcajejaniso kurukuruṽ Pablona'me Silas tī'jñeñena ro're ñuniasomṽ repaṽ.

³⁰ Ūcuarṽmṽ repanare etua sēniasaasomṽ repaṽ.

—jJe'se cho'oja'che chṽ'ṽ Diopi chṽ'ṽni vati toa saomanea'kṽ chini? Kṽajũ'ṽ chṽ'ṽre —chiniasomṽ repaṽ.

³¹ Chikuna i'kaasome repana.

—Maire Paakuni, Jesucristoni masi cuasaku jovoju'u. Mupi jã'aja'ñe cho'oto Dios muu rekocho vati toa saomaneja'mu, muu majapãi ũcuachi'a —chiniasome repana.

³² Repauni Dios chu'ore chu'vaju repa v'e pa'inare ũcuanukore chu'vaasome repana. ³³ Dios chu'ore chu'varena asa teana ũcuañamina, repanare juha sa repana asimajña choakaniasomu repa. Choa pi'ni repa majapãina'me peore okorocojñoasomu repa. ³⁴ Okoro'vecojñoosirumu pãi chẽavu'e pẽ'jekaisi'ku repa v'ena muva cuaa ãure ãuasomu Pablona'me Silare. Peore Diore cuasanachi'ajeju repa majapãina'me pojosoasomu repa churata'ni.

³⁵ Jo'e apeñatato pã chũ'una pãi chẽanare chu'o saomasome pã chẽavu'e pẽ'jekuni, sa kuua'ju chini. Saorena sani ija'che kuasome repana: “Pã chẽavu'e pa'inare Pablona'me Silare eto saojũ'u”, chiniasome repana pã chẽana repa'te. ³⁶ Sa kuarena asa pã chẽavu'e pẽ'jeku Pablone kuasomu.

—Pã chũ'una chu'o raosinaa'me chu'ure musanukonani etoa'ku chini. Eta saire'omu mu'ure Silana'me. Re'oja'che saijũ'u —chiniasomu repa. ³⁷ “Saijũ'u”, chiitota'ni saima'ñe pa'iu pã chẽanare ija'che i'kaasomu Pablo:

—Chukuna cu'ache cho'omanesinaa'me. Jã'ata'ni repana pã ñaju'te sui'sueche chũ'usinaa'me chukuna'te. Chukuna Romapãia'me. Chukuna'te Romapãire jã'aja'ñe cho'oto cu'amu. Sui'sue pi'ni pã chẽavu'ena cuasinaa'me repana chukuna'te. Chura chekunarejẽ'e jñauma'ñe rope'e saosoñu chiime repana chukuna'te. Cu'amu jã'a. ũcuanapi chukuna'te chẽa

cuaosinapi rani etoa'jɯ, chiime chukuna —chiniasomɯ Pablo repanare.

³⁸ Jā'aja'ñe i'kauna repana pāi chēana co'i pāi chũ'unare kuaasome. Kuaarena repana pāi chũ'una asa kukusoasome Pablona'me Silas Romapāijejuna. ³⁹ Asa kukuso Pablona'me Silas pa'ivɯ'ena pāi chēavɯ'ena mɯa pe'kerɯ i'kaasome repana, repanapi pe'rumanea'jɯ chini. I'kajɯ repanare pāi chēavɯ'epi etuaasome repana. Etua,

—Musanukonapi ijoopo vɯ'ejoopo eta sanisoto re'omɯ —chiniasome repana.

⁴⁰ Chitena Pablona'me Silas pāi chēavɯ'e eta Lidia vɯ'ena mɯaasome. Mɯa Jesure cuasanare chi'i jo'e chu'vaasome repana. Chu'va pi'ni sanisoasome repana.

17

Pablona'me Silas Tesalónica vɯ'ejoopo pa'inare sani chu'vasi'ere kɯamɯ

¹ Ūcuarɯmɯ Pablona'me Silas saijɯ Anfípolis vɯ'ejoopoji caraniasome. Jā'achejapi Apolonia vɯ'ejoopoji caraniasome. Jā'achejapi Tesalónica vɯ'ejoopona tí'aasome repana. Tesalónica vɯ'ejoopo judíopāi chi'ivɯ'e paniasomɯ. ² Pa'iɯna Pablo ūcuavɯ'ena mɯaasomɯ, pāire chu'vara chini. Vɯ'ñajoopoã kakani si'arɯmɯ jā'aja'ñe cho'oasomɯ repaɯ.

Veinterepaumucujña ūcuajoopo'te pa'iu choteñoã pɯaumucujñachi'a repavɯ'ena mɯa repavɯ'e chi'isinare pāi ja'me cutuasomɯ repaɯ. Dios chu'ore aperɯmɯ tocha jo'kasi'ere ñakɯ kuaasomɯ repaɯ.

³ Ūcuare ñakɯ i'kakɯ Dios Neekure raojachere kɯache'te che'choasomɯ repaɯ repanare. Repaɯ Dios Raosi'kɯ rani cu'ache cho'ocojñosi'ena'me chueniso

tãcojñosi'ena'me jo'e vajuraishi'ere kuache peore che'choasomũ repaũ.

—Jesús pa'iche'te kuamũ chu'ũ musanũkonare. Aperũmũ tocha jo'kasi'e Dios chu'o Repaũ pa'iche'te kuamũ. Dios Repaũ Mamaku'te, Jesure, chejana raõna rani pa'isi'ku'a'mũ Repaũ —chiniasomũ repaũ.

⁴ Pabloji jã'aja'ñe i'kakũ chu'vaũna asa chẽa cuasaju jovoasome judiõpãi te'ena Pablona'me Silare. Chekũna õcuachi'a jainũko Pablo chu'ore cuasaju jovoasome, griegopãi Diore cuasanana'me pãi chũ'ũna rũjoromi.

⁵ Repanani pãipi jairepanũko jovojuũna chekũna judiõpãi Pablo chu'vachu'ore jachaju pe'ruju chekunare cu'anare ñameju rupũ pa'inani soni chi'iasome. Na'a jainũko soni chi'i jovo cuiju vũ'ejoopoji Jasón vũ'ena vũ'vũasome repana. Vũ'vũ kaka Pablona'me Silare ku'easome repana, chẽa etua pãi chenevũna sa nũkoñu chini. ⁶ Repanare ku'ete'e chekunani Jasonna'me Jesure cuasanare chẽa jñajñu etua sa repajoopo chũ'ũnare ti'jñeñena nũko cuiju ija'che i'kaasome repana:

—Pablona'me Silas si'achejña ku'iju cu'ache cho'ome. Repanapi i'kajuũna pãi rũa cavame. Chura ichejana mai pa'ijooõna rani õcuaja'che cu'ache cho'ome repana.

⁷ Repanapi ichejana ratena iku Jasón repaũ vũ'ere cuaa paamũ repanare. Ina õcuanũko cu'ache cho'onaa'me. Maire õcuanũkore chũ'ũku'te Claudio Césa'te jachaju chekũni Jesuni cuasanaa'me ina, “Chũkũna'te paaku'mũ Jesús”, chiiju —Jã'aja'ñe i'kaasome repana.

⁸ I'kajuũna pãi chi'isina repanare chũ'ũnana'me asa pe'ruju si'acairo i'kaju cuiasome. ⁹ Repana pãi chũ'ũna Jasonre kuri sẽniasome, repaũ'te ja'me pa'inare õcuachi'a. Repanani kuri sẽtena ro'iasome repana. Ro'irena jñuni saosome repanare.

Berea vɸ'ejoopo pa'inare sani chɸ'vasi'ere kɸamɸ

¹⁰ Na'isosirɸmɸna Jesucristo'te cuasana Pablona'me Silare Berea vɸ'ejoopona saosome. Saorena sani pa'ijɸ judíopāi chi'ivɸ'ena mɸa kakaasome repa.

¹¹ Kaka Dios chɸ'ore chɸ'vajɸna asa chēa repajoopo pa'ina Tesalónica pa'inare na'a re'oja'che paniasome. Pabloji chɸ'vakɸna asa pojojɸ si'aumucujña Dios chɸ'ore aperɸmɸ tocha jo'kasi'ere ñajɸ paniasome repa, “¿Pablo i'kachɸ'o ũcuarepaa'che?”, chiiɸ, ku'e jña masiñu chini. ¹² Reparɸmɸ judíopāi jainɸko Jesucristoni cuasajɸ jovoasome. Ũcuachi'a griego masiromi jainɸko Jesure cuasajɸ jovoasome, griego mɸmɸpāijatɸ'ka.

¹³ Ũcuarɸmɸ Tesalónica vɸ'ejoopo pa'ina judíopāi Pabloji Berea vɸ'ejoopo pa'inani chɸ'vakɸna asa pe'rujɸ ũcuajoopona sani rɸa cu'ache cutuasome. Repanapi cu'ache cutujɸna chekɸna repajoopo pa'ina ũcuachi'a Pablo'te pe'ruasome. ¹⁴ Pe'rujɸna Jesucristo'te cuasana teana chiarana casoasome Pablo'te, choovɸji tuni sanisoa'kɸ chini. Jã'ata'ni ja'me pa'isina Silana'me Timoteo saima'ñe ũcuajoopo'te paniasome. ¹⁵ Pablo'te ja'me saisina Atenas vɸ'ejoopojatɸ'ka sani ũcuajoopoji co'iasome. Co'i Pablo i'kasi'ere chɸ'o Silana'me Timoteo'te sa kɸaasome repa ija'che chiiɸ: “Raire'oto pesa rani ja'me pa'ijɸ'ɸ chɸ'ɸre”, chiiɸ chɸ'o saosomɸ Pablo repanare.

¹⁶ Pablo chɸ'o saosi'kɸjekɸ Atenas vɸ'ejoopo'te pa'iu cha'akɸ paniasomɸ repanare. Cha'akɸ pa'iu ñato pāijanare tɸosi'e rɸa paniasomɸ repajoopo. Cu'ava'najanare tɸosi'e ũcuachi'a paniasomɸ. Repajoopo pa'ina rupɸ tɸosiva'nani ñajɸ pojoasome, “Dioa'me ina”, chini. Jã'are ñaɸna Pablo'te rɸa sɸmaneamomɸ. ¹⁷ Jã'ajekɸna repanani oiɸ Dios chɸ'ore rɸa chɸ'vaasomɸ repa. Judíopāi chi'ivɸ'ena

kaka judíopãire chu'vaasomu repau, griegopã Diore cuasanare ũcuachi'a. Ũcuachi'a umucujña pa'iche plazana mña repacheja pa'inare Dios chu'ore chu'vaasomu repau. ¹⁸ Chu'vakuna chekuna epicúreopã kvasi'e che'chenana'me estoicopã kvasi'e che'chena, pã cuasachechi'a cuasaju pa'inapi ke'reasome repau'te. Ke'reju ũcuanachi'a sãĩnechi'a ija'che sēniasome repana:

—¿Ûquere i'kakũ ikũ? ¿Curukũ? —chiniasome repana. Chekunata'ni,

—Tĩdiova'na pa'iche'te kũacosomu ikũ —chiniasome repau'te. Pabloji Jesús pa'ichena'me repau jũni vajura'isere kũakuna jã'aja'ñe i'kaasome repana.

¹⁹ Jã'aja'ñe i'kaju Areópago aikũtina pã chi'i cutukũtina sa, repau'te pã jainũko asaju'te ija'che sēniasome repana:

—Mu'u mamachu'ore che'chokũ pa'imũ. Repachu'ore asaũ chiime chũkuna. ²⁰ Mu'u che'choche ruã tĩñea'me. Jã'ajekuna asa masiũ chiime chũkuna —chiniasome repana. ²¹ Si'arũmu ũcuauache'te chu'o repana asamanesi'ere asani sãĩnechi'a cutuju paniasome repana. Jã'aja'ñe paniasome Atenas vu'ejoopo cana, so'ña rani pa'ina tĩpã ũcuachi'a.

²² Jã'aja'ñe sējuna Pablo repana chenevuji vuni nukaku ija'che i'kaasomu repnare, Areópago aikũti chi'isinare:

—Atenas vu'ejoopo cana, asarepajũ'u. Chu'upi ñato diova'nare ruã cuasanaa'me musanũkuna. ²³ Ijoopo vu'ejoopo ku'iu musanũkuna diova'nare pojochejña ruã ñasi'ku'a'mu chu'u. Te'echeja, “Diova'ure mai vesuva'ure pojochejaa'me icheja”, chiiju tocha sũosi'e pa'imũ. Ũcuau pa'iche'te kuara chiimu chu'u musanũkonare. ²⁴ Repau Dios, musanũkuna vesũku,

chejana'me cheja pa'iche cu'amajñarũ peore Cho'osi'ku diovũña pãĩ cho'osivũñachi'a pa'ima'kuamũ. Si'achejña pa'ikũmũ. Peore chũ'ukũmũ Repaũ, cunaũmũ pa'inana'me cheja pa'inare. ²⁵ Pãĩ ũcuanũkore kuirakũ cuasache ĩsikũ pãĩ vasokũmũ. Pãĩ paache peore Dios ĩsiche'me jã'a. Jã'ajekũna Repaũ'te kuiranare pãĩ chiima'mũ Repaũ. Pãĩpi Repaũ'te kuirama'tojẽ'e karama'mũ Repaũ'te. Peore paakũ'mũ Repaũ. ²⁶ Repaũ Dios charo te'eũ'te pãĩũ'te cho'oasomũ. Diopi cho'oũna charo pa'isi'ku pãĩũ jainũkore jojoasomũ cheja pa'inare ũcuanũkore. Si'achejña sani paapũ chini, pãĩ jainũkore jojochẽ chũ'ũasomũ Dios. Chuta'a pãĩ peorũmũ pãĩ jñaacojñojaumucujñana'me repana pa'ijachejña jo'kaasomũ Dios. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios, pãĩpi Repaũni cuasaa'ju chini. Maipi Repaũni cuasaju i'kato asamũ Repaũ, maire si'arũmũ ja'me Pa'ikũjekũ. Sẽeto cho'okaimũ Repaũ. ²⁸ “Diopi cho'okaiũna pa'inaa'me mai pãĩ. Diopi cho'okaiũna vajũnaa'me mai.” Mũsanũkona majapãĩ ija'che tochaasome aperũmũ: “Dios neenaa'me mai”, chiijũ tochaasome. ũcuarepaa'me jã'a.

²⁹ Jã'ajekũna rũhiñe cuasañu chura; Dios neenaa'me mai. Mai Ja'ku Dios kuripi, oropi tũosiva'ũma'mũ. Cata tẽ'tosiva'ũma'mũ. ũcuachi'a pãĩ tũomasina cuasa tũosi'kuamũmũ Dios. ³⁰ Aperũmũ Dios tũosiva'nare cuasanare pãĩ rũarepa pe'rumaneasomũ, vesũjũna. Irũmũ canareta'ni pãĩ ũcuanũkore, ũcuachejña pa'inare, “Cu'ache cho'oche ũhasõjũ'ũ”, chiimũ Dios. ³¹ ũcuachi'a Repaũ pãĩ ũcuanũko cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũjaumucuse care'vaasomũ Dios. ũcuauumucusena Dios Repaũ Chẽa Paakũ'te pãĩ cu'ache cho'onare cu'achejana soa'ku chini chũ'ũja'mũ. Repaũ Dios Chẽa Paakũji Jesupi jũniso tãcojñosi'kupĩ

vajurakuna masime mai Repau pa'iche —chiniasomu Pablo repanare.

³² Jesucristo jūniso tācojñosi'ku vajuraisi'ere kuana asa te'ena jachaju pāisoju cu'ache i'kaasome repau'te. Chekunata'ni re'oja'che i'kaasome.

—Mu'u i'kasi'ere jo'e ũcuare na'a ruu asaņu chiime chukuna. Chekurumu rani jo'e ũcuare chu'vajũ'u chukuna'te —chiniasome.

³³ Chitena Pablo repanare jo'ka sanisoasomu.
³⁴ Jā'ata'ni repau chu'vachu'o asasina te'ena Jesucristoni cuasaju Pabloni jovoasome. Areópago aikūti chi'i chũ'unare ja'me pa'iku, Dionisio Jesure cuasaku jovoasomu. Cheko, Dámaris, ũcuachi'a chekunana'me cuasaasomo.

18

Corinto vu'ejoopo pa'inare sani chu'vasi'ere kuumu

¹ Atenas vu'ejoopo chu'va pi'ni eta Corinto vu'ejoopona saniasomu Pablo. ² Aperumu Aquila, Ponto cheja raisi'kupi, Italia chejare sani paniasomu. ũcuachejare pa'ina pāi chũ'uku, Claudio, Roma vu'ejoopo pa'inare judíopāi ũcuanukore eto saomasu. Jā'ajekuna Aquila repau rũjo Priscilana'me Corinto vu'ejoopona saniasome. ũcuajoopo'te pa'ijuna Pablo sani tijñaasomu repanare. ³ Repana Aquilana'me Priscila chivo raña cho'osikãñapi vu'ñare juhana paniasome. Pablo ũcuaja'che cho'okujuk repana vu'ena canukaasomu, repanani ja'me pa'iu cho'oche cho'ora chini. ⁴ Repajoopo pa'irumu Pablo, judíopāina'me judío peonare Jesucristoni cuasaa'ju chini, puaumucujña pa'iche judíopāi chi'ivu'ena muu chu'vaasomu.

⁵ Reparumu Silana'me Timoteo Macedonia chejapi ratena cho'oche cho'oma'ñe si'arumu Dios

chu'ore chu'vaku paniasomu Pablo. Judíopãire rua chu'vaasomu repau repanapi asa, “Dios mai cu'are ro'ikaaku chini Jesure raosi'kuam. Cristoa'm Repau”, chiiju cuasaa'ju chini. ⁶Jã'ata'ni repana Jesús pa'iche'te chu'vakuna asacuheju cu'ache i'kaasome repau'te. Repauni cu'ache i'kajuna asacuheku cuhacho i'kaku repau ju'ikãare ña'uñauku i'kaasomu Pablo.

—Musanukona cu'ache cho'oché ro'i toana sani cho'osojanaa'me musanukona. Chu'u chu'o peomu. Churata'ni judío peonani chu'vaja'mu chu'u — chiniasomu repau.

⁷ Chini judíopãi chi'ivu'epi eta repavu'e kueñe pa'ivu'ena maaasomu repau, Ticio Justo vu'ena. Repau Ticio Justo Diore rua cuasaku paniasomu. ⁸ Judíopãi chi'ivu'e chũ'uku Crispo repau majapãina'me peore Jesure cuasaasomu. Chekuna, Corinto vu'ejoopo pa'ina ũcuachi'a jainuko Dios chu'ore asa chẽa Jesuni cuasaju okoro'vecojñoasome.

⁹ Ūcuarumu ñami Dios ñoñe'te ñaasomu Pablo. Ñakuna Maire Paaku ija'che i'kaasomu repau'te: “Vajuchuma'ñe chu'u pa'iche chu'vaku pa'ijũ'u. Ūhasõmanejũ'u. ¹⁰ Mu'ure ja'me pa'iu pãi mu'ure cu'ache cho'oché ñsemu chu'u. Ijoopo vu'ejoopo chu'u paajana jainukoa'me”, chiniasomu Jesús repau'te. ¹¹ Chikuna Pablo saima'ñe te'eũsurumu jo'e chekuũsurumu joopo ũcuachejare pa'iu Dios chu'ore chu'vaku paniasomu repajoopo pa'inare.

¹² Ūcuarumu Acaya cheja pa'inare Galión chũ'urumu judíopãi rua jainuko chi'iasome Pablo chu'vache'te ñseñu chini. Chi'i repau'te chẽa pãi chũ'una pa'ichejana sa ija'che i'kaasome:

¹³ —Iku cu'ache che'choku'mu. Musanukona ñesehe'te che'chomu iku, Diore tiiñe cuasache'te — chiniasome repana judíopai.

¹⁴ Chitena Pablo i'kapi'raasomu. I'kapi'ratona pã chũ'uku Galión charo i'kaasomu repanare.

—Musanukona judíopai chura kuasi'e asacuhemu chu'u. Pãipi cu'arepache cho'ojuna ũcuarepare ra kuatota'ni asara'amu chu'u. ¹⁵ Musanukona aipã chu'vacheja'che chu'vamauna asacuheju pe'rume musanukona iku chu'vache. Musanukonachi'a care'vajũ'u jā'a chu'o. Chu'uta'ni care'vama'mu — chiniasomu Galión.

¹⁶ Chini repanare ũcuavu'epi etoasomu repau.

¹⁷ Etokuna pe'ruju repana chi'ivu'e chũ'uku'te, Sóstenere, chẽa repavu'e ti'jñeñena repana judíopai sui'sueasome. Jã'ata'ni Galión repana cho'oche pe'ruma'ñe ruvu asaasomu.

Antioquía de Siria jo'e co'isi'ere kuamu

¹⁸ Jã'aja'ñe cho'osi'eta'ni ũcuachejare na'a jeerumu paniasomu Pablo. Jeerumu pa'isi'kupi, Siria chejana co'ira chini Corinto vu'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare jo'ka sanisoasomu repau. Sai Cencrea choo juosa'arona caje repau sijopu pa'iche raña peore ko'usoasomu repau, Dioni pojora chini. Aperumuna repau, “Jã'aja'ñe cho'oja'mu chu'u”, chiisi'ejekuna cho'oasomu repau. Cho'o pi'ni repau Pablo Priscilana'me Aquila choovuji tuni chiaraji jẽniasome. ¹⁹ Jẽni tĩ'a Efeso vu'ejoopona mani ñaasome repana. ũcuarumu Pablo repanare Priscilana'me Aquila'te jo'ka judíopai chi'ivu'ena mu kaka repavu'e chi'isinare judíopai Dios chu'ore chu'vaasomu. ²⁰ Repanani chu'vau'na asa, “Na'a pa'ijũ'u icheja”, chiniasome repana Pablo'te. Jã'ata'ni na'a

jeerum pa'icuheasom repa. ²¹ Saipi'raku repanare ija'che i'kaasom repa:

—Saimu chu'u. Jã'ata'ni Diopi ũsema'to jo'e rani ñaja'mu chu'u musanukonare —chiniasomu Pablo repanare. Chini choo juosa'arona caje choovu tuni Efeso vu'ejoopo pa'isi'kupi sanisoasomu repa.

²² Saiu Cesarea vu'ejoopona jëni tĩ'aasomu. Jã'achejapi Jerusalén vu'ejoopona maniasomu repa. Mani tĩ'a repajoopo pa'inare Jesure cuasakuanupu'te mu ña Antioquía vu'ejoopona jo'e co'iasomu repa. ²³ Co'i pa'iu na'a pa'isirumu jo'e sani ku'iu Jesucristo'te cuasaju jovosinare peore ku'iu ñaasomu repa, Galacia cheja pa'inana'me Frigia cheja pa'inare. Sani ku'iu repanare jo'e che'choasomu repa na'a ru re'oja'che cuasaa'ju chini.

Efeso vu'ejoopona'me Corinto vu'ejoopo Apolos sani chu'vasi'ere kumu

²⁴ Ūcuarumu judíopãiu, Apolos, Alejandría vu'ejoopo raisi'ku, Efeso vu'ejoopona saniasomu. Dios chu'o aperumu tochasi'e ru masiku ru chu'vamasiasomu repa. ²⁵ Maire Paaku pa'iche ru che'chesi'kujuk, chu'vaneeku, rühiñe chu'vaku paniasomu repa. Repa masichechi'a peore chu'vaasomu repa. Jesús pa'icheta'ni peore masimaneasomu. Juan okoro'vesi'ena'me che'chosi'e masiasomu repa. ²⁶ Judíopãi chi'ivu'e kakani vajuchuma'ñe chu'vakuna Priscilana'me Aquila repa chu'vache asaasome. Chu'vauna asa pi'ni repana vu'ena muva repa'te karache'te Dios pa'iche'te che'choasome repana.

²⁷ Na'a pa'isirumu Apoloji Acaya chejana sasa chiuuna Jesucristo'te cuasana, “Jau, saijũu”, chiniasome repa'te. “Saijũu”, chini utija'ore tochakaniasome

repana Apolo'te, Acaya cheja pa'inani Jesure cuasanani sa ñoa'ku chini. Ija'che chiiche tochaasome repaña: “Ikure Apolo'te re'oja'che cho'okaijũ'u”, chiiju tocha saasome repaña Efeso pa'ina. Saorena sani tĩ'a aperum Diopi cho'okaiuna Jesure cuasaju jovosinare rua re'oja'che che'choasomu repañ. ²⁸ Repacheja sani pa'irumu pã jainuko asaju'te Jesure jachanare judfopãi rua i'kaasomu repañ. Dios chu'o aperum tocha jo'kasi'ere ñaku Dios Jesure raosi'ere kuaasomu repañ. Repaña judfopãi cuasama'ñere rua masi kuauna repañ'te sãine i'kavesuasome repaña.

19

Pablo Efeso vu'ejoopo canare chu'vasi'ere kuumu

¹ Repañ Apolos Corinto vu'ejoopo pa'irumu Pablo po'opi sai Efeso vu'ejoopona tĩ'aasomu. Tĩ'a ũcuachejana Diore cuasanare tijñaasomu Pablo. ² Tijña repanare ija'che sēniasaasomu repañ:

—Musanukona Cristo'te apecuasarumu, ¿Dios Rekocho musanukonare raku? —chiniasomu Pablo.

Chikuna,

—Pãasi'kuamũ. Dios Rekocho pa'iche vesunaa'me chukuna. Jã'a asamanaa'me —chiniasome repaña.

³ Chitena,

—Jã'a pa'ito, ¿ũquere cuasaju okoro'vecojñore musanukona? —chiniasomu Pablo repanare.

Chikuna,

—Juan che'chosi'ere cuasaju okoro'vecojñosinaa'me chukuna —chiniasome repaña.

⁴ Jã'aja'ñe chitena Pablo jo'e i'kaasomu.

—Juan ija'che chu'vaasomu: “Musanukona cu'ache cho'oche ũhaso okoro'vecojñojũ'u”, chiiu chu'vaasomu. Ũcuachi'a Cho'je Raijau pa'iche'te kuaasomu Juan,

Repauji rakuna pāipi Repauni cuasaa'ju chini. Repau Cho'je Raija'mu chiicojñosi'ku ranicuhasi'kua'mu. Jesua'mu Repau —chiniasomu Pablo repanare.

⁵ Jā'aja'ñe i'kauna asa chēa, “Jesure Maire Paaku'te cuasanaa'me chukuna”, chiiu okoro'vecojñosome repau. ⁶ Repau okoro'vecojñosirumu Pabloji repanani jūñapi jakuna Dios Rekocho ja'me pasa chini rianasomu repanare. Dios Rekochoji rani pa'iu cho'okaiuna repau che'chemanesi'ere tīipāi chu'ore cutuasome repau. Ūcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiuna Dios chu'ore kuasome repau. ⁷ Repau pāi okorocojñosina docerepau pa'icosome chekurumu.

⁸ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni judíopāi chi'ivu'ena mua kaka Dios chu'ore chu'vaasomu Pablo. Chotepāimia ūcuachejare pa'iu vajuchuma'ñe repavu'e chi'inare pāi si'arumu mua kaka chu'vaku paniasomu repau, repanapi Dios chū'uñe'te asa chēa re'oja'che paapu chini. ⁹ Jā'ata'ni chekuna Pablo chu'vachu'ore asacuheju jachaju pāi jainuko asaju'te, “Jesure cuasache cu'amu”, chiiu cu'ache i'kaasome. Jā'aja'ñe i'kajuna Pablo Jesure cuasanare soni etua tīivu'ena muvaasomu, Tirano utija'ovu'ena. Ūcuavu'ere pa'iu umucujña pa'iche Dios chu'ore chu'vaasomu Pablo. ¹⁰ Te'eka'chapañusurumu ūcuachejare pa'iu chu'vakuna Asia cheja pa'ina judíopāina'me griegopāi ūcuanuko asaasome Dios chu'o.

¹¹ Reparumu Pablo Diopi cho'okaiuna Diochi'a cho'omasiche'te rua re'oja'chere cho'oasomu. ¹² Repau Pablo chēasikāñare pañuelokāñana'me ju'ikāñare pāipi jū'iva'nani sa ĩsito jū'iva'na vajuasome. Vati paanani ĩsito vati eta sanisoasomu repanare.

¹³ Reparumu chekuna judíopāi vati paanani pāire vatire etokañu chini ku'iju paniasome. “Vati pāi sa'navuā pa'inare Jesucristo mamipi i'kaju eto saonu”,

chinasome repaña. Ija'che i'kaasome repaña vatire: “Vati, asarepajũ'ũ. Pablo Jesucristo pa'iche'te kũamũ. Chũkũnapi Jesucristo mamire i'kajũna ikũre pãũ'te eta saijũ'ũ mũ'ũ, vati”, chinasome. ¹⁴ Judío phairipã chũ'ũkũ, Esceva mamachĩi sieterepaña jã'aja'ñe cho'oju paniasome. ¹⁵ Repanapi jã'aja'ñe i'kato vati ija'che i'kaasomũ repañare: “Jesucristo'te masakũ'mũ chũ'ũ. Ūcuachi'a Pablo'te masakũ'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni mũsanũkona, ¿jeejanaa'ñe?”, chinasomũ. ¹⁶ Chini, vatire paakũ rũa koka paakũjekũ vũ'vũ ku'ũ ũcuanũkore chẽse rũa vaniasomũ. Vakũna kãñajẽ'e peova'na, chiechi'acana eta vũ'vũsoasome repaña.

¹⁷ Jã'aja'ñe cho'osi'e Efeso pa'ina Jesure cuasamana judiõpãina'me judío peona asa kũkũso, “Jesucristo rũa masakũ”, chijũ paniasome. ¹⁸ Jã'a cho'oto chekũna Jesure cuasana jainũko rani ũcuana cu'ache cho'osi'ere meñe suma'ñe cuasa pãi asajũ'te kũaasome. ¹⁹ Chaina pa'isina utija'okorovũã chai cho'oche kũakorovũã ra pãi ñajũ'te hõsoasome. Na'a pa'isirũmũ cuasa ñato repaña hõsikorovũã cincuenta milrepaumucujña cho'oche cho'oche ro'ichenũko ro'icosomũ. ²⁰ Dios chũ'ore asa chẽa jã'aja'ñe cho'oasome pãi. Jã'ajekũna pãi Dios chũ'o asa chẽasina na'a jainũko si'arũmũ jovoju paniasome.

²¹ Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirũmũ Pablo repañũ ku'ijachere cuasaasomũ. “Macedonia chejana'me Acaya cheja ñajani jo'e Jerusalén vũ'ejoopona co'ija'mũ chũ'ũ. Jã'achejapi Roma vũ'ejoopona sasa”, chinasomũ Pablo. ²² Chini repañ'te cho'oche cho'okainare Timoteona'me Erasto'te te'eka'chapanare Macedonia chejana charo saosomũ repañũ. Repañare saosirũmũ Asia chejare na'a jeerũmũ paniasomũ repañũ.

Efeso vũ'ejoopo pa'ina rũa pe'rusi'ere kũamũ

²³ Reparum Efeso v'ejooopo pa'ina pāipi Jesús pa'iche'te kuajuna rua pe'ruasome. ²⁴ Repajooopo cak, Demetrio, pokuripi tūoku paniasom diova'ore Artemisare pojov'ñarāre. Repauna'me cho'oche cho'ona, tē'tonana'me tūona, rua kuri kooasome. ²⁵ Reparum Demetrio ūcuanukore chi'iasom, diova'nare tūonana'me diova'nare tē'tonare chekunare ūcuajamajñarā cho'okainare ūcuachi'a peore. Repanare chi'i ija'che i'kaasom repa:

—Asarepajū musanukona, Artemisare pojomajñarā cho'ona. Repao'te pojomajñarāre cho'oju rua kuri koonaa'me mai. ²⁶ Jā'ata'ni Pablo rua cu'ache cho'omu maire. Ija'che i'kam repa: “Pāi tūosiva'na jā'ana dioma'm. Rupu cho'osi'ea'me jā'a”, chiim. Musanukona repa joreku i'kache asame. Jā'ajekuna pāi jainuko repa i'kache'te asa chēa tūosiva'nare pojochē ūhasome, ijoopo Efeso v'ejooopo pa'inana'me Asia cheja pa'ina peore. ²⁷ Jā'aja'ñe cho'oto rua cu'am. Mai cho'oche si'asoja'm, tūosiva'nare pojochē'te pāipi peore cuhasoru. Ūcuachi'a rua masiko'te Artemisare cuasache ūhaso repao v'e cavesuojanaa'me pāi. Chura pāi jainuko repao'te pojome Asia cheja pa'inana'me chekuchejña pa'ina peore. Jā'ata'ni Pabloji cu'ache i'kakuna pāi cuhejanaa'me repao'te —chiniasom Demetrio repanare.

²⁸ Jā'aja'ñe i'kache'te asajuna rua teache teasom repanare. Teakuna ija'che i'kaju rua cuiasome repa: “Artemisare Efeso cakore rua masikoni chiime chukuna”, chiiju cuiasome repa. ²⁹ Cuijuna asa chekuna na'a rua jainuko chi'i cuiasome. Repajooopo pa'ina ūcuanuko cuira'aasome. Repakuanupu pāi kuanupu pa'inapi umupāi te'eka'chapanare chēaasome, Gayona'me Aristarco'te, Macedonia chejapi rani Pablona'me

ku'inare. Repanare chēa pāi chi'ivũ'ena ujavũ'ena jñajñu muvasome repana. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ojũna Pablo pāi kuanupũ sa'navũji kaka cutura chiniasomũ. Jã'ata'ni chekũna Jesure cuasana ũseasome repau'te. ³¹ Pāi chũ'ũna ũcuachi'a Pablo'te cuasana chu'o raoasome, pāi chi'ivũ'e kakamanea'kũ chini. ³² Repanare chēa jñajñu cuaa pāi chi'ivũ'e sa'navũji ruu jainũko si'acairo i'kajũ cuijũ paniasome repana. Chekũna jainũko repana pe'rujũ cuiche'te vesũjũ rupũ cuijũ paniasome. ³³ Repakuanupũ ja'me pa'ina judiópãiu'te Alejandro'te pāi chenevũna jujo sao nuakoasome. Ruarepa cuijũna repa'ni i'kara chini vevoasomũ repau. ³⁴ Jã'ata'ni repau'te judiópãiu'jekũna ñamasi jo'e ũcuare i'kajũ ruu cuiche cuiasome repana. “Artemisare Efeso cakore ruu masikoni chiime chũkũna”, chiijũ, ũcuanũko te'eka'chapahora jã'aja'ñe cuiasome repana.

³⁵ Jã'aja'ñe cuijũna repajoopo pa'ikũ utija'o tochakaikũ ũcuamakaru cuijũ'ũ chiniasomũ repanare. Cuharena repanare ija'che i'kaasomũ utija'o tochakaikũ:

—Efeso pa'ina, asarepajũ'ũ. Maire ijoopo vu'ejoopo pa'inare Artemisare pojovũ'e kuirache pa'imũ, repao'te ũcuachi'a. Pāi ũcuanũko masime jã'a. Mai cuasava'o tũosiva'o ruu masio cunauũmũpi cajeasomo. ³⁶ Jachacu'amũ jã'a. Jã'ajekũna musanũkona pe'ruche chũruuso cu'ache cho'omanejũ'ũ; masi cuasajũ'ũ aperũmũ. ³⁷ Ina pāi musanũkona rasina Artemisare cu'ache i'kamanaa'me. ũcuachi'a repao vu'e pa'iche ñaasomanaa'me ina. ³⁸ Jã'ajekũna Demetriona'me chekũna diova'nare pojomajñaruũ cho'ona pāi cho'оче'te ñajũ ke'reuato ũcuanapi utija'o tochaajũ, ke'reche kuaja'o. Pāi chēañe chũ'ũna pa'ime chura. Repana pa'ivũ'ña vatasivũ'ñaame. ũcuanani muu kuaja'ũ. ³⁹ Musanũkonare jo'e

i'kauato pāi chũ'unani pe'keruʒi rūhiñe kuajũ'u. ⁴⁰ Musanukona cu'ache cho'osi'e chu'ure chũ'una chekurumu asa pe'rujanaa'me. Repanapi pe'ruto sãñe i'kavesuja'mu chu'u. Rupū peoche cu'ache cho'osinaa'me musanukona —Jã'aja'ñe chiniasomu utija'o tochakaiku repanare pãi. ⁴¹ I'ka pi'ni chi'isinare pãi, “Re'omu”, chini eto saosomu repau.

20

Pablo Macedonia chejana'me Grecia cheja jo'e saisi'ere kumu

¹ Reparumu Pablo chekuchejana saipi'raku pãi kuanupu pe'ru churu sanisosirumuna Jesure cuasanare soniasomu repanani chu'vara chini. Chu'va pi'ni, “Saimu chu'u”, chini repanare jo'ka Macedonia chejana sanisoasomu repau. ² Macedonia chejare ku'iu vñ'ñajooopã tĩ'a repajooopã pa'inare Jesure cuasanare re'oja'che i'kaasomu repau, repanapi pojojū paapu chini. Jã'achejapi Grecia chejana sani tĩ'aasomu repau. ³ Repacheja saisirumu chotepãimia paniasomu repau. Pani pi'ni Siria chejana co'ira chini choovu tuhipi'rakuji judiõpã repacheja pa'ina repau'te cu'ache cho'oñu chiiche'te asa, “Choovu tusa”, chiisi'kupi tuhima'ñe, “Jo'e Macedonia chejapi jẽni po'opi co'ira”, chiniasomu repau. ⁴ Repauji po'opi saina chekuna ja'me saniasome repau'te: Pirro mamaku Sõpater Berea vñ'ejoopo raisi'kuna'me Tesalõnica vñ'ejoopo raisina Aristarcona'me Segundo, Derbe vñ'ejoopo raisi'ku Gayona'me Timoteo, Asia cheja raisina Tĩquiconam Trõfimo. ⁵ Charo sani Troas vñ'ejoopona cha'asinaa'me repana chukuna'te. ⁶ Pã saumanesi'e ãni caraisirumuna, Filipos vñ'ejoopo eta choo juosa'arona cajesinaa'me

chukuna. Ūcuachejapi choovũ tuni cincorepau mucujña jẽ'ejũ charo saisina pa'ijoopo Troas vũ'ejoopona tĩ'asinaa'me chukuna. Repajoopo tĩ'asirũmũ sieterepau mucujña pa'isinaa'me chukuna.

Pablo Troas vũ'ejoopo cho'osi'ere kũamũ

⁷ Ūcuarũmũ chukuna Jesucristo'te cuasana romicorũmũ Dioni pojoñũ chini repajoopo pa'inana'me chi'isinaa'me. Chi'irena Pablo Dios chũ'ore chũ'vasi'kua'mũ repanare. Jo'e apeñatato saijajekũ ñamirepajatũ'ka chũ'vasi'kua'mũ repaũ. ⁸ Chukuna chi'i pa'iruupũ mũmũ pa'iruupũ uopũã ruamiasi'kua'mũ. ⁹ Pablo chũ'vachũ'ore Eutico pũũũ ventanasa'aro'te ñũ'ũ asakũ pa'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni jeereparũmũ ñũ'ũ uokũakuna kãnisõ ũcuasa'aroji ve'sena ponũ tuãni jũnisosi'kua'mũ repaũ, ruũ mũmũ pa'isa'arõjekuna. Tuãkuna chukuna vũ'vũ caje eta miito jũnisosiva'ũ ũhisi'kua'mũ repaũ. ¹⁰ Pablo caje ña repaũni sũ'kakũ ija'che i'kasi'kua'mũ chukuna'te:

—Vajũchũmanejũ'ũ. Vajũmũ ikũ —chini vasosi'kua'mũ. ¹¹ Jã'aja'ñe cho'o Pablo ũcuaruupũna jo'e mũni ãũ ãni pi'ni ñatachetũ'ka jo'e chũ'vasi'kua'mũ chukuna'te. Chũ'vakũ ñata sanisosi'kua'mũ repaũ. ¹² Repana pãi chi'isina jũni vajũraisi'kũre pũũũ'te repaũ vũ'ena pojojũ sasosinaa'me pãi.

Troas vũ'ejoopõji Mileto vũ'ejoopona saisi'ere kũamũ

¹³ Jã'aja'ñe cho'osirũmũ Pablo choovũji saicũhekũ Aso vũ'ejoopona po'opi saisi'kua'mũ. Saipi'rakũ chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ: “Aso vũ'ejoopona choovũji saijũ tũojũ saijũ'ũ chũ'ũre”, chiisi'kua'mũ. Chikuna, “Jũ”, chiisinaa'me chukuna. Choo jũosa'arona caje choovũ tuni Aso vũ'ejoopona saisinaa'me, Pablõni miijũ sañũ chini. ¹⁴ Chukuna repajoopo

tĩ'asirumũ chukũna'te tijña choovũna tuhisi'kua'mũ repaũ. Tukũna Pablona'me Mitilene vũ'ejoopona jẽni canũkasinaa'me chukũna. ¹⁵⁻¹⁶Jã'achejapi jo'e apeñatato saiũ Quío juupo carani jo'e te'eumucuse saiũ Samos juupo choo juosa'arona tĩ'asinaa'me. Pabloji Asia chejare pa'icuhẽkũna Efeso vũ'ejoopo canũkama'ñe carani saiũ jo'e te'eumucuse jẽ'ejũ Mileto vũ'ejoopona tĩ'asinaa'me chukũna. Jerusalén vũ'ejoopona na'mi tĩ'ara chiisi'kua'mũ repaũ Pablo, Pentecostés fiesta cho'orũmũ ũcuachejare pasa chini.

Efeso pa'inare Jesure cuasanare chũ'unare Pablo chũ'vasi'ere kũamũ

¹⁷ Reparumũ Pablo Mileto vũ'ejoopo'te pa'iu Efeso vũ'ejoopo pa'inani chũ'o saosi'kua'mũ, Jesure cuasanare chũ'unani, rani ñaa'ju chini. ¹⁸ Chũ'o saõna ratena repanare ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ:

—Mũsanũkona chũ'u pa'iche masime. Chũ'u Asia cheja tĩ'aumucusepi vũa chũ'u mũsanũkonare ja'me pa'iu cho'osi'e peore masime mũsanũkona. ¹⁹ Reparumũ judiõpãi rũa cu'ache cho'osinaa'me chũ'ũre. Jã'ata'ni mũsanũkonani oiũ, “Peore masiũ'mũ chũ'u”, chiima'ñe Dios chũ'ũñechi'a cho'okũ pa'isi'kua'mũ chũ'u. ²⁰ Jã'ajekũna vajũchũma'ñe chũ'vasi'kua'mũ chũ'u mũsanũkonare. Peore mũsanũkona chiiche che'chosi'kua'mũ chũ'u mũsanũkonapi na'a re'oja'che paapũ chini. Pãi chi'ivũ'ena'me pãi vũ'ña che'chosi'kua'mũ chũ'u Dios chũ'o. ²¹ Mũsanũkona pa'icheja pa'inare judiõpãina'me griegopãi peore ija'che i'kakũ chũ'vasi'kua'mũ chũ'u: “Cu'ache cho'oche ũhaso Maire Paakũni, Jesucristoni cuasaju Dioni jovojũ'u”, chiisi'kua'mũ chũ'u repanare. ²² Chura Dios Rekochoji chũ'ũkũna Jerusalén vũ'ejoopona saimũ chũ'u. Repacheja sakũna chũ'ũre ti'jñejañe vesũmũ

chu'u. ²³ Iechi'a masimũ: Ku'iu vñajooopã tĩ'ato Dios Rekocho si'arũmũ ija'che i'kamũ chu'ure: “Jerusalén vñejoopo'te sani pa'iana cu'ache ti'ñjeja'mũ mu'ure. Pãi chẽavũ'ena cuaojanaa'me pãi mu'ure”, chiimũ Dios Rekocho chu'ure. ²⁴ Jã'ajẽ'e vajuchũma'mũ chu'u. Diopi chu'ure jũ'ĩne ĩsito re'omũ. Jã'ata'ni Repau chu'ure cho'oa'ku chini jo'kasi'ere peore cho'o pi'nikasa chiimũ chu'u. Jã'achi'a chiimũ chu'u. Dios chu'ure Repau chu'ore chu'vaa'ku chini jo'kasi'kuamũ, pãi ũcuanũkore Repau re'oja'che cho'okaiche'te kuaa'ku chini.

²⁵ 'Asarepajũ'u, musanũkona. Chura ie masimũ chu'u: Chu'u icheja cheja pa'irũmũ Dios chũ'ũne chu'u che'choche asasina musanũkona ũcuanũko jo'e ñamanejanaa'me chu'ure. ²⁶ Chu'u musanũkonare Dios chũ'ũne masi che'chosi'kuamũ. Jã'ajekũna musanũkona pa'icheja pa'inapi jũniso vati toana saito chu'o peomũ chu'ure. ²⁷ Chu'u musanũkonare vajuchũku kuhema'ñe Dios chiiche peore kuasi'kuamũ. ²⁸ Asarepajũ'u, musanũkona pãi chũ'ũna. Ñarepaju pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u. Dios Rekocho musanũkonare Jesure cuasanare kuirache'te jo'kasi'kuamũ, musanũkonapi repanani re'oja'chere chu'vajũ paapu chini. Masi kuirajũ'u repanare Jesure cuasakuanupu Repau jũni Ũcuau chiepi ro'ikani chẽa paakuanupu. ²⁹ Chu'u sanisosirũmũ chai ovejava'nani ãnisoñu chini raicheja'che pãi rani rãa cu'ache cho'ojanaa'me repanare. ³⁰ Jo'e na'a pa'isirũmũ chekũna musanũkonare ja'me chi'ina jorejũ, “Re'oja'chere che'chome chũkũna”, chijũ cu'ache'te che'chojanaa'me, Jesure cuasanani tũa paañu chini. ³¹ Jã'ajekũna ñarepaju pa'iju chu'u musanũkonare ja'me pa'isi'e cavesũmairo pa'ijũ'u. Choteũsũrũmũ musanũkonare ja'me pa'iu

si'arumum umucujñana'me ñami cuhama'ñe chu'vakum pa'isi'kuu'mu chu'u, musanukonani oiu.

³² 'Jo'ka saimum chu'u musanukonare chura. Saium musanukonani kuiraa'ku chini Dioni jo'kamum chu'u. Ūcuaja'che musanukonapi Dios chu'ore na'a ruu che'chejum paapum chini Dioni jo'kamum chu'u musanukonare, na'a ruu re'oja'che pa'imasia'jum chini. Re'oja'che pa'ijuna Dios musanukonare ruu re'oja'che cho'okaija'mu, chekunare ūcuachi'a Repaum chēa paanare ūcuaukore. ³³ Musanukonare ja'me pa'irumum musanukona paamajñaruā sēemanesi'kuu'mu chu'u. Musanukona paache kāña kuri paauache ñamanesi'kuu'mu chu'u. ³⁴ Chu'u pa'iche masime musanukona. Chu'ure karachena'me chu'ure ja'me ku'inare karache'te kooru chini ruu cho'oche cho'okum pa'isi'kuu'mu chu'u musanukona pa'icheja pa'irumum. ³⁵ Cho'oche ruu paakujji si'arumum che'chokum pa'isi'kuu'mu chu'u musanukonare, chu'u pa'iche'te ña chēa ūcuaja'che paapum chini. Maipi cho'oche'te ruu cho'oju chu'ova'na pa'iva'nani kuirañu. Maire Paakum Jesús ija'che i'kaasomum: “Musanukonani chekunapi re'oja'che cho'okaito pojojanaa'me musanukona. Jā'ata'ni musanukonapi chekunani re'oja'che cho'okani na'a ruu pojojanaa'me”, chiniasomum Jesús — chiisi'kuu'mu Pablo repanare.

³⁶ Repaum Pablo i'ka pi'niuna ūcuauko ro're ñu'ijum Dioni sēesinaa'me. ³⁷ Diore sēni pi'ni repauni oijum sū'ka pojosinaa'me repana. ³⁸ Repaum Pabloji, “Chu'ure jo'e ñamanejanaa'me musanukona”, chiisi'ere cuasajum ruu sumava'na pa'isinaa'me repana. Chukunana'me cajesinaa'me repana choovu ju'ichejatuk'a.

21

Pablo Jerusalén vɯ'ejoopo saisi'ere kuamɯ

¹ Churata'ni repanare, “Saime chukuna”, chini choovɯ tuni saisinaa'me chukuna. Charo Cos vɯ'ejoopo pa'ijuupona rūhiñe jēni canukasinaa'me chukuna. Jo'e apeñatato vɯni caje tuni Rodas juupona sani tī'asinaa'me. Jā'achejapi Pátara vɯ'ejoopona sani tī'asinaa'me chukuna. ² Ūcuachejana chekuvɯ choovɯ ku'e jñaa Fenicia chejana jē'esinaa'me chukuna. ³ Jē'eju Chipre juupo sɯripɯ cakã'kopi carani saiju Siria cheja cajoopo Tiro vɯ'ejoopona tī'a canukasinaa'me chukuna. Choovɯ paanapi ūcuajoopona pōsere majuna chukuna ūcuachi'a ja'me maisinaa'me. ⁴ Mani Jesure cuasanare ku'e jñaa ūcuanana'me sieterepaumucujña pa'isinaa'me chukuna. Pa'ijuna Dios Rekochoji kuana asa Pablo'te ija'che chu'vasinaa'me repana: “Mu'api Jerusalén vɯ'ejoopona saito cu'ache ti'jñeja'mɯ mu'ure. Saimanejũ'u”, chiisinaa'me repana. ⁵ Jā'aja'ñe i'kanareta'ni repanare ja'me pani pi'ni ūcuaisinaa'me chukuna. Saijuna repana Jesure cuasana ūcuanako rñjoromina'me mamachĩi vɯ'ejoopoji eta choo juosa'arona chukunana'me cajesinaa'me. Caje mejavuna ro're ñu'iju Dioni ūcuanako sēesinaa'me chukuna. ⁶ Sēni pi'ni, “Saime chukuna”, chini choovuna tutena ña repana vɯ'ñana maisinaa'me.

⁷ Ūcuachejapi Tolemaida vɯ'ejoopona sani tī'a choovɯ juo mani Jesure cuasanare mu' ñasinaa'me chukuna. Repanare te'eñami ja'me pa'isinaa'me chukuna. ⁸ Jo'e apeñatato jo'e saiju Cesarea vɯ'ejoopona tī'a mani Felipe Dios chu'o chu'vaku vɯ'ena canukasinaa'me chukuna. Jesure cuasakuanupɯ Jerusalén pa'ina aperumɯ pāi sieterepanare jñaaasome va'jeva'nani ãure ãua'ju chini.

Felipena'me chekuna're jñaasome repana. ⁹ Repa'u Felipe chíi ũcuaka'chapanare paasi'kua'mu, romichichi'a. Repana romichíi Dios Rekochoji jo'kana Dios chu'o kana pa'isinaa'me. ¹⁰ Repacheja te'eumucujñaruã pa'itona cheku, Agabo, Dios chu'o kaku Judea chejapi raisi'kua'mu. ¹¹ Rani chukuna'te kueñe t'ia Pablo corejakãa mini repa'u cū'ana'me jñña meñe vëe pi'ni ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ija'che kumu Dios Rekocho: “Jerusalén pa'ina judiõpãi ikãa corejakãa paaku'te ija'che chëa vëe judío peonani jo'kajanaa'me” —chiisi'kua'mu Agabo.

¹² Jã'aja'ñe i'kana asa chukuna repacheja pa'inana'me ruã i'kasinaa'me Pablo'te, “Jerusalén saimanejũ'u”, chiiju. ¹³ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che chukuna'te i'kasi'kua'mu repa'u:

—Jã'aja'ñe i'kamanejũ'u. Musanukonapi ruarepa oijuna ruã suma'mu chu'ure. Jerusalén vu'ejoopo saivaju'chuma'mu chu'u. Vëecoññeje'e, ũcuajooona jũ'iñeje'e vaju'chuma'mu chu'u, Jesupi Chu'ure Paakuji chu'uni pojoa'ku chini —chiisi'kua'mu repa'u Pablo.

¹⁴ Repa'u'te i'kate'e jo'e i'kamanesinaa'me chukuna.

—Re'omu. Iku're Dios chiiche ti'jnea'ku —chiisinaa'me chukuna.

¹⁵ Chukuna nee pöse care'va pi'ni Jerusalén vu'ejoopona saisinaa'me chukuna. ¹⁶ Cesarea vu'ejoopo pa'ina Jesure cuasana te'ena ja'me saisinaa'me chukuna'te. Sani t'ia chukuna kãijavu'e Mnasón vu'ena muvasinaa'me repana chukuna'te. Repa'u Mnasón, Chipre raisi'ku, Jesure ruã jeerumu cuasaku paniasomu.

Pablo Santiago'te sani ñasi'ere kumu

¹⁷ Chukunapi Jerusalén vu'ejoopona ti'arena Jesure cuasana tijña ruã pojosinaa'me chukuna'te. ¹⁸ Jo'e apeñatato Pabloji, “Santiagoni ñajañu”, chikuna

ñañu chini ja'me muasinaa'me chukuna. Maa t'ato Jesure cuasanare chũ'una ũcuanuko Santiagona'me pa'isinaa'me. ¹⁹ Repanare sēni pi'ni Dios cho'okaisi'ere kuasi'kuu'mu Pablo repanare ija'che chiiu: “Chu'upi judío peonani Dios chu'ore chu'vakuna Dios repanare re'oja'che cho'okaisi'kuu'mu, repanapi Jesuni cuasaju jooa'ju chini”, chiisi'kuu'mu Pablo. Dios re'oja'che cho'okaisi'e peore kuasi'kuu'mu repau. ²⁰ Kuauna asa Diore, “Ja'ku, rua re'oku'mu mu'u”, chiiju pojosinaa'me repa. Jā'aja'ñe i'ka pi'ni Pablo'te ija'che i'kasinaa'me repa:

—Chukuna majapãiu, asarepajũ'u. Judíopãiu ũcuaja'che Jesure cuasana jainukoa'me. Diopi chũ'una Moisés aperumu tocha jo'kasi'ere ũcuanuko rua chiiju cho'ome repa. ²¹ Jā'ata'ni judíopãiu Jesure cuasana chekuna pãiu mu'ure cutuche'te asajuasome. Ija'che cutujuasome pãiu mu'ure: “Pablo tĩpãiu pa'ichejña sani pa'inare judíopãiu, ‘Moisés chũ'uku tocha jo'kasi'e musanukona cho'oche ũhasojũ'u. Musanukona mamachii jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chu'to tuamanejũ'u. Judíopãiu pa'iche peore jo'kasojũ'u’, chiiu chu'vakuasomu”, chiijuasome pãiu mu'u i'kache jorena. ²² Repa judíopãiu Jesure cuasana mu'u raisi'e asajanaa'me. ¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai repanapi mu'uni cuasaa'ju chini? ²³ Ija'che cho'ojũ'u chiime chukuna mu'ure: Icheja cana umupãiu ũcuaka'chapana chukuna'te ja'me pa'ina, Dioni pojaju, “Ija'che cho'ojanaa'me chukuna”, chiisinajeju cho'opi'rame. ²⁴ Ūcuanana'me Dios vu'ena muajũ'u mu'u. Maa judío phairi cho'okaiche ja'me cho'ocojñojũ'u, cu'are tunora chini. Ūcuachi'a repanare raña ko'ukaichena'me phairi'te repa isimajñarũ ro'ikajũ'u. Mu'upi jā'aja'ñe cho'oru pãiu

mũ'ure cu'ache cutusi'e cuasamanejanaa'me. Dios chũ'ũne mũ'u masi cho'ochechi'a masijanaa'me repana. ²⁵ Jã'aja'ñe cho'oa'ku chini chu'vame chũkuna mũ'ure judíopãijekuna. Jã'ata'ni judío peonapi Jesure cuasanare jã'aja'ñe chũ'ũmanaa'me chũkuna. Aperũmũ jã'are cutu pi'ni chu'o tocha saosinaa'me chũkuna repanare judío peonare. Ija'che chiiche tocha saosinaa'me chũkuna: “Tũosiva'nare jo'kasi'e ãu ãimanejũ'u. Chie ũkumanejũ'u. Va'i rupũ rũso vẽasiva'nare ãimanejũ'u; chie paame jã'ana. Ɔmũpãi, mũsanũkona paamanare romi romineemanejũ'u. Romi, mũsanũkonare paamanare mũmũpãi mũmũneemanejũ'u.” Jã'achi'a chũ'ũnaa'me chũkuna judío peonare — chiisinaa'me repana.

Dios vũ'e pa'irũmũ Pablo'te chẽasi'ere kuamũ

²⁶ Jã'aja'ñe i'karena Pablo, “Jau”, chini jo'e apeñatato repanare mũmũpãi ũcuaka'chapanare mũvakũ Dios vũ'ena mũasi'kuamũ. Mũa judío phairi cho'oche cu'are tũnoũ chini cho'ocojñosome repana. Dios vũ'ena kaka repavũ'e chũ'ũnare repanare cu'ache tũni si'ajaumucusere kuasomũ Pablo jo'cha va'iva'nare vani ïsijaumucusere.

²⁷ Te'esemana si'api'ratona judíopãi Asia cheja raisina Pablo'te Dios vũ'e pa'ikũni ñaasome. Repaũni ña cu'ache i'kajũ cuijũna repavũ'e chi'isina pãi pe'rujũ chẽasome repaũ'te. ²⁸ Ija'che i'kajũ cuiasome repana:

—İsraelpãi, chũkuna'te rani cho'okajũ'u! Ikũni chẽañu. Rũa cu'ache che'chokũ'mũ ikũ. Si'achejñarũã ku'iu maire cu'ache cutukũ'mũ ikũ. “Moisés tocha jo'kasi'e cu'amũ”, chiiũ che'chokũ'mũ ikũ. Ũcuachi'a, “Dios vũ'e cu'amũ”, chiikũ'mũ ikũ, ivũ'e. Ũcuachi'a cu'ache cho'osi'kuamũ ikũ. Judíopãichi'a chi'ivũ'ea'me

iv'u'e. Jã'ajekuna judío peonare kakacu'amu iv'u'e. Jã'ata'ni iku griegopãire iv'u'ena Dios vu'ena cuaasi'ku'a'mu iv'u'epi cu'ache paau chini —chiniasome repaña Pablo'te.

²⁹ (Aperumu repaña Efeso raisi'kure Trófimore Pablona'me pa'ikuni ñaasome Jerusalén vu'ejoopona. Ñasinajeju, “Repau Pablo Trófimore Dios vu'ena cuaacosomu”, chini cuasaasome repaña, cuaamanesi'kuni.)

³⁰ Ūcuarumu repajoopo pa'ina repapani cuijuna asa pe'ruju vu'vu mua Dios vu'ena kaka chẽasome Pablo'te. Repau'te chẽa ve'sena jñajñu etuaasome repaña. Etuarena Dios vu'e jatisa'ñaroã peore jeosoa-some pã. ³¹ Sõtaopã chũ'uku repau'te etua vaiche pãipi kuarena asaasomu, Jerusalén pa'ina ũcuanuko tĩñe cho'оче. ³² Ūcuarumu sõtao ai teana repau'te ja'me chũ'unana'me sõtao, Dios vu'ena vu'vu muaasome Pablo'te vaichejana. Repapani mujuna ña Pablo'te vaina cuhaasome. ³³ Mua tĩ'a Pablo'te chẽa, “Ikure cunameã te'eka'chapameã tachoju”, chiniasomu sõtao ai. Chini pãire ija'che sēniasomu repau: “¿Iku keeja'iu'u? ¿Û- quere cho'ou?”, chiniasomu. ³⁴ Chikuna ũcuanuko ruu asoche si'acairo i'kaju cuijuna Pablo cho'osi'e masi asamaneasomu sõtao ai. Masi asamaõ sõtaopãire chũ'uasomu repau, batallón vu'ena Pablóni muvaa'ju chini. ³⁵ Sõtaopãipi repavu'e muivuna repauni muva tĩ'arena pã Pablóni cuheju ruu cuiju ruu cavaasome. Ruarepa cavajuna sõtaopã ve'o muvaasome Pablo'te. ³⁶ Ve'o muvajuna pã kuanupu chuta'a ruu cuiju tuhaasome.

—Vanisoju'u jã'ure —chiiju cuiasome repaña.

Pablo repau pa'iche'te pã kuanupuna kuasi'ere kuumu

³⁷ Sōtaopāi batallón vʉ'e repau'te cuaapi'ratona Pablo ija'che i'kaasomʉ sōtao aire:

—Mu'ure jmamakarʉ i'kara chiimʉ chu'u. ¿Re'oku?
—chiniasomʉ Pablo, griego chu'opi.

Chikʉna,

—¿Mu'u griego chu'o i'kamasiku? ³⁸ Āa, ¿mu'u Egiptopāiʉma'ku? ¿Airopāi chu'ukuma'ku? Aperumʉ Egiptopāiʉ pāi chu'ʉnani cuhekʉ chekʉnare pāi cuatro milrepanare soni chi'i paaasomʉ, pāi chu'ʉnani etora chini. Soni chi'i repanare etua sa pāi peochejʉare paaasomʉ repau. ¿Mu'u tii'u'u? —chiniasomʉ sōtao ai.

³⁹ Chikʉna Pablo i'kaasomʉ.

—Jũju, tii'u'mʉ chu'u. Judíopāi'u'mʉ chu'u. Tarso vʉ'ejoopo Cilicia cheja cajoopoji raisi'ku'a'mʉ chu'u. Ru'a ʉjajoopo'me repajoopo. Chu'ʉpi inani pāire i'kato, ¿ũsema'ku mʉ'u? —chiniasomʉ Pablo repau'te sōtao aire.

⁴⁰ Chikʉna sōtao ai, “Jaʉ, i'kajũ'u”, chiniasomʉ. Chikʉna Pablo repanapi cuiche'te cuhaa'jʉ chini mu'ivʉ'te nu'kakʉ vevoasomʉ repanare pāi. Cuharena judíopāi i'kacheji, hebreo chu'opi ija'che i'kaasomʉ repau:

22

¹ —Musanʉkona, chu'u majapāi, pōsu'pāina'me aina asarepajũ'u. Chu'u pa'iche'te masi ku'ara —chiniasomʉ Pablo.

² Chini hebreo chu'opi i'kakʉna i'kama'ñe asaasome repana. Repanapi asajʉna Pablo jo'e ija'che i'kaasomʉ:

³ —Chu'u judíopāi'u'mʉ. Cilicia cheja pa'ijooona Tarso vʉ'ejoopona jñaacojñosi'ku'a'mʉ chu'u. Repajoopoji rani ichejana Jerusalén vʉ'ejoopo'te pa'iu ainesesi'ku'a'mʉ chu'u. Ichejare pa'iu'na Gamaliel mai aipāi chu'ʉsi'e peore che'chosi'ku'a'mʉ

chu'ure. Che'chokuna repa asa chěasi'kua'mu chu'u. Chiirumupi irumujatu'ka Dios chũ'uñe cho'oneeku'mu chu'u, Dioni pojoku. Musanukona irumu cho'oneeñeja'ñe Dios chũ'uñe cho'oneeku'mu chu'u. ⁴ Dioni pojora chini aperumu rua cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u Jesure cuasanare. Repanapi si'asoajũ chini ku'e jña chěa pã chěav'ena cuaosi'kua'mu chu'u repanare umupaina'me romi. ⁵ Phairi aina'me judío aina ũcuanuko masime jā'a. Repanani sēeto kame repana. Repana chu'ure utija'o tochakaisinaa'me. Tochakatena Damasco vu'ejoopo pa'inani mai majapãire sa ñora chiisi'kua'mu chu'u repaja'o. Jesure cuasanani chěa ichejana Jerusalén vu'ejoopona ra cu'ache cho'ora chiisi'kua'mu chu'u.

Pablo repa Jesure jovosi'ere kumu

⁶ Jā'aja'ñe cho'ora chini ma'api saiuna nukarepau su'ito Damasco vu'ejoopo tĩ'apirratona te'erumu chu'u nukachejachi'a rŭhiso'koro cunamupi rua miañe sukasi'kua'mu chu'ure. ⁷ Miañe sukana chejana tãisi'kua'mu chu'u. Tãni ũhiu chu'ure i'kache'te asasi'kua'mu chu'u. "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'iana mu'u chu'ure si'arumu cu'ache cho'oku pa'iku?", chiisi'kua'mu. ⁸ Chikuna, "¿Chu'ure Paaku, jeeja'iu'u mu'u?", chiisi'kua'mu chu'u. Chiiuna, "Nazaret raisi'ku Jesua'mu chu'u; mu'ure cu'ache cho'ocojñoku'mu", chiisi'kua'mu Repau chu'ure. ⁹ Chu'una'me saisina repa miañe ña rua kukusoasome. Jā'ata'ni Repau chu'ure i'kachu'o asavesuasome repana. ¹⁰ Repauji chu'uni jā'aja'ñe i'kana asa ija'che sēesi'kua'mu chu'u Repau'te: "Chu'ure Paaku, ¿ñquere cho'oja'che chu'u?", chiisi'kua'mu chu'u. Chikuna, "Vuni Damasco vu'ejoopona sani tĩ'ana mu'u cho'ojache peore chũ'u

jo'kaja'mu chu'u mu'ure", chiisi'kuu'mu Maire Paaku chu'ure. ¹¹ Jã'ata'ni ruarepa miañe ñasi'kujukuna ñakocaã ñomanesi'kuu'mu chu'ure. Ñamauna chu'una'me saisinapi chu'ure jũtuna chëa Damasco vu'ejoopona juha cuaasinaa'me. ¹² Ūcuajoo'pote pa'iuuna cheku Ananías chu'ure muta ñasi'kuu'mu. Repau Ananías Dios aperumu chũ'usi'e cho'oneeku peore masi cho'oku pa'iku'mu. Jã'ajekuna judíopai repajoo'pote pa'ina ũcuanuko si'arumu ru re'oja'che i'kasinaa'me Ananía'te. ¹³ Repau Ananías rani chu'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kuu'mu: "Saulo, chura mu'u chu'u majapãijaja'iu'mu." Ūcuachi'a, "Mu'u ñakocaã ñoa'ku mu'ure", chiisi'kuu'mu. Chikuna ñakocaãpi teana care'ona ñasi'kuu'mu chu'u repau'te. ¹⁴ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni jo'e ija'che i'kasi'kuu'mu repau: "Dios, mai aipai Cuasacojñokujji, chëasi'kuu'mu mu'ure. Repau chiiche'te masak re'oja'chechi'a Cho'okuni ñaku Repau i'kache'te asaa'ku chini cho'o ñosi'kuu'mu. ¹⁵ Ūcuajji chũ'ukuna pã ũcuanukore mu'u ñasi'ena'me mu'u asasi'e sani kuaku pa'ija'mu mu'u. ¹⁶ Jã'ajekuna teana vuni okorocojñojũ'u. Maire Paaku'te sëejũ'u, mu'u cu'ache cho'osi'ere tu'nesokaa", chiisi'kuu'mu Ananías chu'ure.

Repau'te judío peonare sani chu'vajũ'u chiisi'ere kuamu Pablo

¹⁷⁻¹⁸ Jã'aja'ñe cho'osirumu Jerusalén vu'ejoopona co'isi'kuu'mu chu'u. Co'i pa'iu Dios vu'ena muu kaka Dioni sëe Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesuni ñasi'kuu'mu chu'u. Ñakuna ija'che i'kasi'kuu'mu Repau chu'ure: "Ijoopo Jerusalén vu'ejoopo pesa eta saijũ'u. Mu'upi ijoopo pa'inani chu'u pa'iche'te chu'vato jachajanaa'me repa mu'ure", chiisi'kuu'mu Repau. ¹⁹ Chikuna Repau'te ija'che i'kasi'kuu'mu

ch'u'u: “Ch'u'ure Paaku, ch'u'u cho'osi'e masime repa. Ch'u'u aperu'mu mu'ure cuasanani ch'ëa pã ch'ëavu'ena cuao vasa chini judíopã chi'ivu'ña peore muu kaka ku'esi'kuu'mu. ²⁰ Ūcuachi'a mu'u neekure Esteban'te, mu'u pa'iche kuasi'kure, catapi vanisorumu pojoku kueñere nukaku ñasi'kuu'mu ch'u'u, repau'te vaina t'i'te ũhasikãñare s'ë'sevu ju'isikãñare ñakaiu”, chiisi'kuu'mu ch'u'u Repau'te. ²¹ Chikuna Maire Paaku jo'e i'kasi'kuu'mu ch'u'ure. “Pesa saijũ'u. So'ña pa'inani judío peonani ch'u'vaa'ku chini saomu ch'u'u mu'ure”, chiisi'kuu'mu Repau ch'u'ure —chiniasomu Pablo reparare pã.

Sõtaopã chũ'uku repau'te paasi'ere kuamu Pablo

²² Jã'anukoru'chi'a Pablo i'kache i'kama'ñe re'oja'che asaasome repa. Jã'ata'ni, “Judío peonani ch'u'vajaijũ'u”, chiisi'ere asa pe'ruju ija'che i'kaju cuiasome repa: “¡Vanisojũ'u jã'ure! ¡Pa'ivesukuna vanisoto re'omu!”, chiiju cuiasome repa. ²³ Pe'ruju repa s'ë'sevu ju'ikãña t'i'te ũcuakãñapi vevoju cha'ore umuna su'aju cuhama'ñe cuiasome repa. ²⁴ Jã'aja'ñe cho'ojuna ña sõtao ai chũ'uasomu.

—Ikure batallón vu'ena cuaajũ'u —chiniasomu repa neenani sõtaopãire. —Ūcuachi'a, “¡Je'se pa'iu'na pã mu'ure pe'ruju cuiche?”, chiiju su'isuejũ'u repau'te, kuua'ku —chiniasomu sõtao ai reparare.

²⁵ Jã'ata'ni Pablo repau'te qu'ëo suu su'isuepi'ratona kueñe nukakuni sõtaopã cienrepanare chũ'uku'te ija'che i'kaasomu:

—Ch'u'u Romapãiu'mu. Jã'ajekuna musanukonapi ch'u'u cu'ache cho'osi'ere charo chekunani masi kuama'to vaicu'amu ch'u'ure —chiniasomu Pablo.

²⁶ Chikuna asa repau sōtaopāi cienrepanare chũ'ukū repau'te chũ'ukūni sōtao aini kuajianasomū.

—¿Je'se cho'oja'u mu'u? Romapāi'mū repau —chiiu sa kuasomū repau.

²⁷ Chikuna asa repau sōtao ai sani Pablo'te ija'che sēniasaasomū:

—¿Mū'ū Romapāi'ū? ¿Ūcuarepaa'che jā'a? — chiniasomū. Chikuna Pablo,

—Jũju, ūcuau'mū chu'ū —chiniasomū.

²⁸ Chikuna sōtao ai,

—Chu'ū ūcuachi'a Romapāi'mū. Rūa kuri ro'isi'ku'a'mū chu'ū Romapāi'ū pasa chini —chiniasomū. Chikuna, Pablo,

—Chu'ūta'ni chīrumuna Romapāi'ū aineesi'ku'a'mū —chiniasomū repau'te.

²⁹ Jā'aja'ñe i'kauna asa repau'te suī'sueñu chiisina vajuchujū suī'suema'ñe jose jo'ka saniasome. Sōtao ai ūcuachi'a kukuasomū, Pablo'te Romapāi'ū'te cūnameāpi tachoche chũ'ūsi'kujekū.

Pablo judío ainare i'kasi'ea'me

³⁰ Jo'e apeñatato repau sōtao ai Pablo'te tachosimeāre cūnameāre tu'sea'ju chini chũ'ūasomū. Ūcuachi'a judiōpāi Pablo'te pe'ruche'te peore masirepa asa masira chini, judiō phairipāi chũ'ūnana'me judiō aina ūcuauko chi'ia'ju chini chũ'ūasomū repau, Pablo cu'ache cho'osi'ere sēniasaa'ju chini. Repanapi chi'irena Pablo'te pāi chēavu'e pa'isi'kure etua muva repana ti'jñeñena nukoa'ju chini chũ'ūasomū repau.

23

¹ Judiō ainare ti'jñeñe nukorena repanani ñaku ija'che i'kaasomū Pablo:

—Chũ'u majapāi, irũmujatũ'ka Dios ñaku'te chũ'u cuasache si'arũmũ cho'okũ'mũ chũ'u Repau chũ'ure chũ'ũñe —chiniasomũ Pablo.

² Jã'aja'ñe i'kaũna asa judío phairi ai, Ananías, Pablo'te kueñe nũkanare repau chũ'opona vaapũ chini chũ'ũasomũ. ³ Chũ'ũũna Pablo Ananía'te ija'che i'kaasomũ:

—Jã'a pa'ito ũcuachi'a Diopi vaau mu'ure sã'sevũchi'a re'oja'che pa'ikũji i'kakũ'te. Ñu'iu ñaku ke'remũ mu'ũ chũ'ure, “Dios chũ'ũñe jachasomũ ikũ”, chini. Mu'uta'ni Dios chũ'ũñe'te jachasokũ chũ'ũni vaiche'te chũ'ũmũ —chiniasomũ Pablo.

⁴ Jã'aja'ñe chikũna repau'te kueñe nũkana i'kaasome Pablo'te.

—Phairi aire, Dios chẽasi'kũre cu'ache i'kamũ mu'ũ. ¿Ña kukũma'kũ mu'ũ? —chiniasome repana.

⁵ Chitena Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Åa, chũ'u majapāi, vesũku i'kasomũ chũ'u, phairi aini. Phairi aia'mũ chini jã'aja'ñe i'kamanera'amũ chũ'u. Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e ija'che i'kamũ:

Mũsanũkonare chũ'ũku'te cu'ache i'kamanejũ'ũ, chiimũ. Jã'ajekũna repau'te cu'ache i'kacuhemũ chũ'u —chiniasomũ Pablo. ⁶ Chini repana aina pa'iche'te cuasa, “Åa, ina chekũna saduceopãia'me. Chekũna fariseopãia'me”, chini cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasa jo'e repanare ainare ũjachũ'o i'kaasomũ repau.— Chũ'u majapāi, chũ'u ũcuachi'a fariseo'mũ. Chũ'u ja'kũ fariseo pa'isi'kũa'mũ. Chũ'ũpi pãi jũnisosina jo'e vajũraijache cuasakũjekũna pã chũ'ure chẽa ichejana ra nũko sãniasaju pa'ime —chiniasomũ.

⁷ Chikũna repana fariseopãina'me saduceopãi sãĩnechi'a ke'reasome. Pabloji, “Fariseo'mũ chũ'u”, chikũna, fariseopãichi'a, chiniasome Pablo'te.

Chekunata'ni saduceopãijeju cuheasome repau'te. ⁸ (Saduceopãi, “Jünisosina jo'e vajuraima'me”, chiiju cuasame. Ūcuachi'a, “Angeles peome”, chiiju, “Pãi rekoñoã peome”, chiime repana. Fariseopãita'ni jünisosina jo'e vajurajachena'me ángel pa'ichena'me pãi rekoñoã paache cuasanaa'me.) ⁹ Ūcuanuko rua asoche cutuasome repana fariseopãina'me saduceopãi. Fariseopãi judíopãi che'chona te'ena vuni nukaju ija'che i'kaasome:

—Iku cu'ache cho'omanesi'kua'mu. Chekurumu ángelpi i'kacosomu repau'te, chekurumu pãi rekocho — chiniasome.

¹⁰ Chitena asa pe'ruju pãi na'a rua i'kaasome. Ruarepa pe'rujana sōtao ai, “Pablóni vanisoju”, chini sōtaopãire chũ'uasomu kaka Pablo'te chēa etua batallón vu'ena jo'e mvaa'ju chini.

¹¹ Batallón vu'e mvasirumu ñami peosichejapi rani Maire Paaku, Jesús, Pablo kueñere nukaku ija'che i'kaasomu: “Vajuchumanejũ'u repanare. Koka rekocho paajũ'u. Chu'u pa'iche Jerusalén vu'ejoopo pa'inare masi chu'vasi'kua'mu mu'u. Na'a pa'isirumuna Roma vu'ejoopona sani ūcuaja'che chu'vaja'mu mu'u repajoopo pa'inare”, chiniasomu Jesús repau'te Pablo'te.

Pablo'te vanisoñu chiisi'ere kuumu

¹² Jo'e apeñatato judíopãi te'ena Pablóni vanisoñu chini sãinechi'a ija'che i'kaasome: “Pablo'te na'mi vanisoñu mai. Aũjẽ'e ãima'ñe okojẽ'e ũkuma'ñe pañu mai repau'te vanisochetu'ka. Maipi ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'ku maire”, chiniasome repana. ¹³ Cuarentarepana na'a jainuko paniasome repana Pablo'te vanisoñu chisina. ¹⁴ Cutu pi'ni muu judío phairipãi chũ'unana'me judíopãi chũ'unare kuumu repana.

—Chukuna Pablo'te vanisoñu chiime. Repau'te vanisochetu'ka ãujẽ'e ãimanejanaa'me chukuna. “Maipi ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'ku maire”, chiime chukuna sãĩnechi'a. ¹⁵ Musanukona chukunani cho'okañu chini ija'che cho'ore'omu: Musanukona ainachi'a cutu pi'ni ũcuanuko sōtao aini i'kajũ'u. Ija'che i'kajũ'u repau'te: “Pablo'te che'ro jo'e rajũ'u. Chukuna judío aina repauni masi sēniasañu chiime”, chiijũ'u. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'oto pẽ'je pa'ijũ raiuna chuta'a ivu'e tĩ'ama'kuni repau'te vanisojanaa'me chukuna —chiniasome repauna.

¹⁶ Jã'ata'ni Pablo majau'chau repauna cho'oñu chiiche'te asa batallón vu'ena muu majacha'chani kuaasomu. ¹⁷ Kuauna asa Pablo cienrepanare sōtaopã chũ'uku ni soni rao ija'che i'kaasomu:

—Iku chu'uni chu'ore kuara chini raisi'kuu'mu. Sōtao aini sajũ'u ikure repauni kuaa'ku —chiniasomu Pablo.

¹⁸ Chikuna sōtao cienrepanare chũ'uku Pablo majau'chau'te muva sōtao aire tĩ'a i'kaasomu.

—Mai chēasi'ku, Pablo, soisi'kuu'mu chu'ure ikuni pōsuuni mu'uni raa'ku chini. Mu'uni chu'ore kuara chini raiuasomu iku —chiniasomu repauna.

¹⁹ Chikuna sōtao ai pōsuu'te jũtuna chēa juha sa sēniasaasomu.

—¿Ûquere mu'u chu'ure kuara chiiku? —chiniasomu.

²⁰⁻²¹ Chikuna repauna pōsuu i'kaasomu.

—Judíopã sãĩnechi'a cutuju che'ro mu'uni sēñu chiijuasome mu'upi Pablóni muva judío ainare ti'jñeñe nukuna, repauni masi sēniasañu chini. Repauna sēeñe cho'omanejũ'u. Pablo'te sēniasañu chiima'me repauna. Rupu chekunapi repauni vanisoa'ju chini sēejanaa'me repauna mu'ure. Pãĩ cuarentarepana na'a jainuko kati

pě'jejuasome Pabloni vanisoñu chini. Repau'te vaniso-
chetu'ka ãujě'e ãima'ñe okojě'e ũkuma'ñe pa'ijuasome
repana. “Ūcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'ku maire”,
chiniasome repaña. Peore care'va pi'nicuhaasome repaña
—chiniasomu pōsuum Pablo majau'chau sōtao aire.

²² Chikuna, sōtao ai ija'che i'kaasomu pōsuum'te:

—Āja. Chekunare mu'u chu'ure cutusi'e
kuamanejũ'u —chiniasomu. Chini repau'te
saosoasomu.

Pablo'te Cesarea vu'ejooona sasi'ere kuamu

²³ Ūcuaruumu sōtao ai te'eka'chapanare sōtao cien-
repanarechi'a chũ'unani soniasomu. Repanare soni rao
ija'che chũ'uasomu:

—Iñami, nueve pa'ito, Cesarea vu'ejooona
saiche pa'imu. Sōtaopāi doscientorepanare cū'api
saijanare care'vache chũ'ujũ'u. Kavacho tuhinare
setentarepanare care'vache chũ'ujũ'u. Ūcuachi'a
sao saonare doscientorepanare care'vache chũ'ujũ'u.

²⁴ Pablo tuhijau're kavacho'te care'vakajũ'u tuhiu saau.
Masi kuiraju, pāi chũ'uku Félix vu'ena sa jo'kajũ'u
repa'u'te, pāipi repauni vanisomanea'ju —chiniasomu
sōtao ai repanare.

²⁵ Chũ'u pi'ni sōtao ai ija'che chiiu chu'o tochaasomu
sōtaopāipi pāi chũ'ukuni sa ĩsia'ju chini:

²⁶ Chu'u, sōtao ai, Claudio Lisiapi, ie chu'o tocha
saomu mu'ure, rua masikuni, Gobernador Félix.
¿Pa'iku mu'u?

²⁷ Judíopāi ikure Pablo'te chěa vanisora'asinaa'me.
Vanisopi'rajuna chu'u neenare sōtaopāi
saosi'kuam'u, chu'u repauni chěa vanisoche'te
ũsea'ju chini. “Romapāiu'mu jā'u”, chiiche
asasi'kujukū jā'aja'ñe cho'okaisi'kuam'u chu'u

repaŭ'te. ²⁸ “¿Je'se pa'iuŋa repana ikure pe'ruche?”, chini cuasa, masirepa asa masira chini, judío aina pa'ichejana sasi'kuŋa'mu chu'u repaŭ'te, repanapi repaŭ'ni sēniasaa'ju chini. ²⁹ Chu'u asaku'te repaŭ'ni sēniasarena masimu chu'u chura. Repana chiiche'te cho'omaŋ repana aipāi chũ'usi'ere masi cho'omanena repaŭ'te pe'rume repana. Cu'arepacheta'ni cho'omanesi'kuŋa'mu repaŭ. Jā'ajekuna vanisoche chũ'uñe peoku ũcuachi'a pāi chēav'u'e cuaoche peomu repaŭ'te. ³⁰ Jā'ata'ni pāipi repaŭ'te pē'je vanisoŋu chiiche'te asa teana mu'u pa'ichejana saomu chu'u repaŭ'te. Ūcuachi'a repaŭ'te pe'runare mu'u pa'ichejana sani repaŭ cu'ache cho'osi'ere mu'ni kuŋaa'ju chini chũ'usi'kuŋa'mu chu'u.

Jā'aja'ñe chiiche tocha saosomu repaŭ sōtao ai.

³¹ Ūcuaruŋu sōtaopāi Pablo'te ñamipi Antípatris vu'ejoopojatu'ka saasome, repana ai chũ'usi'jekuna. ³² Jo'e apeñatato sōtaopāi cū'api saisinata'ni ũcuana pa'ivu'ena co'iasome. Kavachoji saisinata'ni Pabloni sasoasome. ³³ Cesarea vu'ejoopona sani tī'a pāi chũ'uku vu'ena Pablo'te muva jo'kaasome repana. Ūcuachi'a sōtao ai tocha saosija'ova pāi chũ'ukuni sa ĩsiasome repana. ³⁴ ĩsirena tochasi'ere ña pi'ni Pablo'te ija'che sēniasaasomu repaŭ:

—¿Mu'u keechejapi raku? —chiniasomu. Chikuna,

—Cilicia chejapi raisi'kuŋa'mu chu'u —chiniasomu Pablo.

³⁵ Chikuna asa jo'e i'kaasomu pāi chũ'uku.

—Mu'ure ke'renapi rani kuajuŋa asaja'mu chu'u, mu'u kuachena'me mu'ure ke'rena rani kuache pe-ore. Asa pi'ni mu'ure cho'ojache chũ'uja'mu chu'u — chiniasomu repaŭ. Chini repaŭ'te pāi chēaruupuna,

Herodes vʉ'ekachapa vʉ'evʉ pa'iruurʉna, mʉva caso pẽ'jea'jʉ chini chũ'ʉasomʉ repaʉ.

24

Pablo repaʉ pa'iche'te Félini kuamʉ

¹ Cincorepaumucujña pa'isirʉmʉna Ananías, judío phairi ai, Cesarea vʉ'ejoopona chekʉna ainana'me sani-asomʉ. Ũcuachi'a chekʉ i'kakaijaʉ, Tértulo ja'me sani-asomʉ. Sani Pablo cu'ache cho'osi'ere kuañu chini, pã chũ'ʉku'te Félire mʉa ñaasome repana. ² Mʉarena pã chũ'ʉku Pabloni raa'jʉ chini chũ'ʉasomʉ. Ũcuarʉmʉ Tértulo Pabloni cu'ache i'kakʉ Félire ija'che i'kaasomʉ:

—Chʉkʉna'te paaku, mʉ'ʉpi cho'okaiʉna rʉa re'oja'che pa'ime chʉkʉna icheja. Rʉa jeerʉmʉ cavache peomʉ. Ũcuachi'a rʉa chũ'ʉmasiku'jekʉ icheja rʉa re'oja'che care'vakaisi'ku'a'mʉ mʉ'ʉ. Re'orepamʉ jā'a.

³ Chʉkʉna'te mʉ'ʉ peore cho'okaiche rʉa pojome chʉkʉna. Rʉa masiku'mʉ mʉ'ʉ, Félix. ⁴ Re'omʉ. Mʉ'ʉpi asa ca'naku chini jmamakarʉ i'kaja'mʉ chʉ'ʉ. Re'okʉjekʉ chʉ'ʉ i'kache asarepajũ'ʉ. ⁵ Iku Pablo rʉa cu'ache cho'okʉ'mʉ. Si'achejña ku'ʉ i'kakʉna judíopã rʉa cavame. Rʉa tĩñe cuasanani chũ'ʉmʉ iku Pablo, Jesús Nazaret raisi'kʉre cuasanani.

⁶ Jã'aja'ñe chũ'ʉku'jekʉ ichejana rani Dios vʉ'ere cu'ache cho'ora chiisi'ku'a'mʉ iku. Jã'ajekʉna chẽasinaa'me chʉkʉna ikʉre. Chʉkʉna aipã chũ'ʉsi'e cuasanajejʉ, repana aipã chũ'ʉsi'ere jachakʉna ikʉre cu'ache cho'oñu chiisinaa'me chʉkʉna. ⁷ Jã'ata'ni sōtao ai Lisiapi chũ'ʉʉna sōtaopã jainʉko rani tʉa sasinaa'me repaʉ'te.

⁸ Jã'a cho'o pi'ni sōtao ai chũ'ʉsi'ku'a'mʉ chʉkʉna'te, mʉ'ʉni rani iku Pablo cho'osi'ere kuaa'jʉ chini. Jã'ajekʉna mʉ'ʉpi repaʉni sēniasajũ'ʉ. Repaʉji cu'ache

cho'ouna chukuna ke'reche'te kuakuna asajũ'u — chiniasomu Tértulo.

⁹ Chikuna chekuna judíopāi,

—Chu'o ũcuarepare i'kamũ iku; Pablo rua cu'ache cho'osi'kua'mũ —chiniasome.

¹⁰ Chitena pāi chũ'uku Pablo'te jũtupi ñou vevoasomu i'kaa'ku chini. Vevouna Pablo ija'che i'kaasomu:

—Félix, rua jeerumu icheja canare chũ'uku pa'imũ mu'u. Si'aũsurumu pāi ke'reche asa care'vakaiku'mũ mu'u. Jā'ajekuna mu'upi chu'u i'kache'te asaneekuna pojoku chu'u pa'iche'te masi kuara mu'ure, pāipi asa chu'uni, “Cu'ache cho'omanēu jā'ure”, chiapũ.

¹¹ Chura docerepaumucujñachi'a panicuhamũ chu'u Jerusalén rai's'e. Mu'u sēeto ũcuate'ere kuajanaa'me pāi. Dioni pojora chini Dios vu'ena masi'kua'mũ chu'u reparumu. ¹²⁻¹³ Mũa kaka chekunare judíopāi i'kamanesi'kua'mũ chu'u. Ija'che cutume pāi chu'ure: “Pablo Jerusalén vu'ejoopo peore ku'iu Dios vu'ena'me chukuna judíopāi chi'ivũ'ña kaka rua i'kamũ, cavaa'ju chini”, chiime pāi chu'ure. Chu'upi jā'aja'ñe cho'omauna chu'u cho'оче pāi ñamanesinaa'me. Peore ina chu'ure cu'ache cutuche jorechu'oa'me jā'a. ¹⁴ Ija'che pa'iku'mũ chu'u: Dios chu'o Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperumu Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e peore cuasaku'mũ chu'u. Jā'ajekuna chu'u aipāi Cuasacojñoku'te Diore cho'оче cho'okaiku'mũ chu'u. Ina, “Jesure cuasache rua tĩñea'me”, chiinaa'me. Jesús chu'vasi'e pa'iku'mũ chu'u. ¹⁵ Jā'ata'ni ina cuasacheja'che cuasaku'mũ chu'u, Dios na'a pa'isirumu pāi jūnisosiva'nare ũcuanukore vasojache. Cu'ache pa'isinana'me re'oja'che pa'sina peore jo'e vajurajanaa'me. ¹⁶ Jā'ajekuna Diopi pojoa'ku chini re'oja'chechi'a cho'ora chiiku'mũ chu'u. ũcuachi'a

pāipi pojoa'jɯ chini chekɯnare pāi re'oja'chechi'a cho'ora chiikɯ'mɯ chɯ'u. Jā'aja'ñe cho'ora chini si'arɯmɯ peore cho'ore'ochetɯ'ka re'oja'che cho'omɯ chɯ'u.

¹⁷ Chɯ'u ruɯ jeerɯmɯ chekɯchejña ku'iu pa'isi'kɯpi ichejana chɯ'u pa'ichejana jo'e co'isi'kɯa'mɯ chɯ'ova'na pa'iva'nani kurire ĩsira chini. Ũcuachi'a jo'cha va'iva'nani koo Dioni pojokɯ Repɯ vɯ'ena vani jo'kara chini co'isi'kɯa'mɯ chɯ'u icheja. ¹⁸ Jā'aja'ñe cho'okɯni judíopāi Asia cheja raisina chēasinaa'me chɯ'ure, cu'are tɯnora chini judío phairi cho'okaiche cho'ocojñosi'kɯni. Reparɯmɯ pāi kuanupɯjē'e cuaamaɯ pāi cavachejē'e chɯ'umanesi'kɯa'mɯ chɯ'u. ¹⁹ Jā'ajekɯna repanapi ichejana mɯ'ure ti'jñeñe rani nukajɯ chɯ'u cu'ache cho'osi'ere kɯaa'jɯ, chɯ'u cu'ache cho'osi'e pa'ito. ²⁰ Repanapi rani kɯama'to icheja pa'inapi inapi kɯaa'jɯ mɯ'ure, aperɯmɯ judío aina chɯ'uni sēniasañu chini chi'irɯmɯ, chɯ'u cu'ache cho'osi'e asasina pani. ²¹ Ija'chechi'a cho'osi'kɯa'mɯ chɯ'u. Repanana'me pa'irɯmɯ ɯjachu'o ija'che i'kasi'kɯa'mɯ chɯ'u: “Chɯ'upi pāi jūnisosina jo'e vajurajachere cuasakɯna chēa ra ichejana nuko sēniasajɯ pa'ime pāi chɯ'ure”, chiisi'kɯa'mɯ chɯ'u, repanapi sāiñechi'a cavaa'jɯ chini. Jmamakaru cu'amɯ jā'a —chiniasomɯ Pablo.

²² I'ka pi'niɯna repɯ Félix, Jesure cuasana pa'iche ruɯ masakɯjekɯ,

—Re'omɯ. Cuhajɯ'u. Na'a pani cutuñu. Sōtao ai, Lisiapi rani kɯakɯna peore asa masi chɯ'ɯja'mɯ chɯ'u ie —chiniasomɯ repɯ. Chini pāi chi'isinare peore eto saoasomɯ repɯ. ²³ Eto cienrepanare sōtaopāi chɯ'ukɯte Pablóni pē'jekaaɯ chini chɯ'ɯasomɯ repɯ. Jā'ata'ni— Repɯ cho'ora chiiche ɯsemanejɯ'u repɯ'te. Ũcuachi'a repɯ'te cuasana rani repɯni kuirañu chiito ɯsemanejɯ'u —chiɯ chɯ'ɯasomɯ repɯ Félix.

²⁴ Na'a pa'isirummu repau Félix rñjona'me jo'e raniasomu. Repau rñjo, Drusila, judíopãio paniasomo. Rani repau Félix, “Pablo'te rajũ'u”, chiniasomu. Soni raoana Pablo Jesucristo'te cuasache'te peore kuaasomu repau'te. ²⁵ Ija'che kuaasomu Pablo repau'te:

—Jesure cuasana Ũcuauji cho'okaiuna re'oja'che pa'ijũ cu'achejẽ'e cho'ocuhenaame. Jã'aja'ñe pa'ijũna Dios pojomu chũkuna'te. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirummu Jesure cuasamanare cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ujajamu —chiniasomu Pablo. Jã'aja'ñe kuakuna Félix asa kukuso Pablo'te i'kaasomu.

—Re'omu. Pãi chẽavu'ena co'ijũ'u. Na'a pa'isirummu chũ'ure asauarumuna jo'e soija'mu chũ'u mu'ure —chiniasomu. ²⁶ Ũcuachi'a, “Chekurumu repau etara chini chũ'ure kuri rua ïsija'mu”, chini cuasaku, cha'aku repau'te etomaneasomu repau. Etomairo paaku ruarepañoã repau'te soni repauna'me cutuku paniasomu repau.

²⁷ Te'eka'chapaũsurumu pa'isirumuna Féliipi etasuna chekupi chũ'uasomu repacheja Porcio Festoji. Repau etarumu Félix judíopãipi repauni pojoa'ju chini Pablo'te pãi chẽavu'ena ũcua jo'kaasomu.

25

Festo ti'jñeñena Pablo i'kasi'ere kuamu

¹ Ũcuarumu Festo repacheja canani chũ'ura chini Cesarea vu'ejoopona raniasomu. Repajoopo choteumucujña pani Jerusalén vu'ejoopona saniasomu repau. ² Sakuna judío phairipãi chũ'unana'me judío aina ũcuachejana Pablo pa'iche rua cu'ache cutuasome. ³ Jã'aja'ñe cutuju Festo'te Pablóni Jerusalenna jo'e chũ'u raoa'ku chini rua sēniasome repana, chũ'u raokuna

pě'je ma'ana vanisoñu chini. ⁴ Jã'ata'ni Festo repanare ija'che i'kaasomɯ:

—Pablo Cesarea vɯ'ejoopo pãi chěavɯ'ere pa'imɯ. Ũcuachejana co'ipi'ramɯ chu'ɯ. ⁵ Jã'ajekɯna mɯsanɯkonare chũ'ɯna chu'ɯna'me sani repaɯ cu'ache cho'osi'e ũcuachejana kɯaa'jɯ, repaɯ cu'ache cho'osi'e pa'ito —chiniasomɯ.

⁶ Repaɯ Festo Jerusalén vɯ'ejoopo ochorepaumucu-jña jã'apãani dierepaumucujña pa'isirɯmɯna, Cesarea vɯ'ejoopona jo'e co'iasomɯ. Co'i jo'e apeñatato pãire soniasomɯ repaɯ, Pablo cho'osi'ere kɯajɯna asara chini. Ũcuachi'a Pablo'te pãi chěavɯ'epi etua ra repaɯ ti'jñeñena nɯkoa'jɯ chini chũ'ɯasomɯ repaɯ. ⁷ Chũ'ɯ raouɯna judíopãi Jerusalén raisina rũhiso'koro nɯkajɯ, jorejɯ rɯa cu'ache i'kaasome. Jã'ata'ni chekɯna repaɯna i'kache'te asavesɯjɯ jachajɯ, “Ũcuarepaa'me”, chiimaneasome.

⁸ Repana i'ka pi'nirena Pablo ija'che i'kaasomɯ:

—Asarepajũ'ɯ, mɯsanɯkona. Chu'ɯ cu'ache cho'omanesi'kɯa'mɯ. Chu'ɯna judío aipãi chũ'ɯsi'e jachamaɯ Dios vɯ'ejě'e cu'ache cho'oma'kɯa'mɯ chu'ɯ. Ũcuachi'a maire chũ'ɯkɯ, Césare chũ'ɯñejě'e jachama'kɯa'mɯ chu'ɯ —chiniasomɯ.

⁹ Chikɯna Festo judíopãipi repaɯni pojoa'jɯ chini ija'che sěniasomɯ Pablo'te:

—Jerusalenna sani judío ainana'me jo'e iere peore cutuñu mai. Cutu pi'nisirɯmɯna mɯ'ure cho'ojache cuasa chũ'ɯja'mɯ chu'ɯ. ¿Je'se cuasaku mɯ'ɯ? ¿Saija'ɯ? —chiniasomɯ.

¹⁰ Chikɯna Pablo jo'e i'kaasomɯ.

—Saima'mɯ chu'ɯ. Icheja Cesarea vɯ'ejoopo pa'inapi César neenapi sěniasato re'omɯ chu'ɯre. Judíopãi cu'ache cho'omanesi'kɯa'mɯ chu'ɯ. Masimɯ mɯ'ɯ

jā'a. ¹¹ Cu'ache cho'osi'ku pani jū'iñe cuhemanera'amu chu'u. Jā'ata'ni ina chu'ure cu'ache i'kasi'e, ũcuarepa pa'ima'to inare judíopāi jo'kamanejũ'u chu'ure. César pa'ichejana saojũ'u chu'ure repauji chu'u cho'osi'ere peore asa chu'ure cho'ojachere chũ'ua'ku —chiniasomu Pablo.

¹² Chikuna Festo repau neenare masinajejuna sēniasa pi'ni ija'che i'kaasomu:

—Jau. Cēsani sani ñara chiimu mu'u. Saoja'mu chu'u mu'ure —chiniasomu Festo.

Rey Agripa'na Festo cutusi'ere kuamu

¹³ Na'a pa'isirumuna Galilea cheja pa'inare chũ'uku, Rey Agripa majaa'cho Berenicena'me Cesarea vu'ejoopona rianasome, Festoni pojoñu chini. ¹⁴ Rani pa'ijuna repanare Pablo pa'iche'te ija'che kuasomu Festo:

—Icheja Félix chēa jo'kasi'ku pa'imu. ¹⁵ Chu'u Jerusalén saisirumu judío phairipāi chũ'unana'me judío aina rua cu'ache cutusinaa'me repau'te. Chu'upi repauni vanisoche'te chũ'ua'ku chini i'kasinaa'me repana chu'ure. ¹⁶ Jā'aja'ñe i'kajuna asa ija'che i'kasi'kuamu chu'u repanare: “Chukuna Romapāi jā'aja'ñe cho'omanaa'me. Pāi cu'ache cutucojñosi'kure vanisoche teana chũ'unanaa'me chukuna. Charo repau cu'ache cho'osi'e ke'renapi repau asaku'te pāi chũ'ukuni kuame. Ku pi'nirena repana ke'recojñokupi repau cho'osi'e peore kuamu. Kuana chukuna Romapāi chũ'unapi repau cu'ache cho'osi'ere asa jachama'to cu'ache cho'oche chũ'ure'omu repau'te. Jachatota'ni cu'ache chũ'ucu'amu”, chiisi'kuamu chu'u repanare. ¹⁷ Jā'aja'ñe i'kasi'kupi repanana'me ichejana rani na'a jeerumu pa'ima'ñe teana jo'e apeñatato pāi cho'osi'e asaruupuna kaka soisi'kuamu

chũ'ũ repanare, repau cho'osi'ere kuajuna asara chini. Ūcuachi'a reparamu Pablo'te raa'ku chini chũ'usi'kua'mu chu'ũ. ¹⁸ Soni raouna repau'te ke'renapi vuni nukaju kuajuna asa, kukusi'kua'mu chu'ũ. “Pablo ruu cu'ache cho'osi'kucosomu”, chini cuasasi'kua'mu chu'ũ aperumu. Jã'ata'ni chu'ũ cuasasi'ere kuanesinaa'me repana, Pablo cu'ache cho'osi'e. ¹⁹ Cu'arepache cho'omanesi'ere kuasinaa'me repana. Ija'chechi'a kuasinaa'me: “Iku Pablo chukuna aipã chũ'usi'e masi cho'oma'kua'mu. Ūcuachi'a, Jesure jūnisouna tãsi'kure, ‘Vajumu’, chiiku'mu iku”, chiisinaa'me repana. ²⁰ Jã'aja'ñe kuarena asa te'eũ, ¿Je'se cho'oja'che chu'ũ? chiisi'kua'mu. Masi asamanesi'kujeku sēniasasi'kua'mu chu'ũ repau'te. “¿Jerusalén vū'ejoopona sani mu'ure ke'rena asaju'te kuama'ku mu'ũ chu'ure?”, chiisi'kua'mu chu'ũ repau'te. ²¹ Chikuna, “Saima'mu chu'ũ. Maire chũ'uku César ti'jñēna i'kara chiimu chu'ũ”, chiisi'kua'mu repau. Chikuna repau'te pã chēavu'ere paa'ju chini chũ'usi'kua'mu chu'ũ, César pa'icheja saochet'ka —chiniasomu Festo Rey Agripa'te.

²² Chikuna Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomu:

—Repau i'kache'te asara chiimu chu'ũ —chiniasomu.

Chikuna, Festo,

—Jau, che'ro repau i'kache asaja'mu mu'ũ — chiniasomu.

Pablo Rey Agripa'te i'kasi'ere kumu

²³ Jo'e apeñatato repau Rey Agripa'me Berenice ruu ro'ikãñapi re'ojakãña ju'iju jainuko pã ñaju'te pã chi'iruupu'na kakaasome. Chekuna ūcuachi'a ja'me chi'iasome sōtao chũ'ũnana'me repajoope aina pe-ore. Repanapi chi'irena Festo Pabloni raa'ju chini

chũ'uasomũ. ²⁴ Repau'te rarena Festo ija'che i'kaasomũ repanare:

—Rey Agripa'ne chekũna chi'isina, asarepajũ'u. Ñajũ'u ikũre. Judíopãĩ ũcuanũko icheja canana'me Jerusalén vu'ejoopo cana cu'ache cutume ikũre. Cu'ache cutujũ, cuijũ, “Vanisojũ'u ikũre”, chiime repana. ²⁵ Ikũ pa'iche peore sēniasasi'kũa'mũ chu'u. Cu'ache cho'omanesi'kũa'mũ ikũ. Jã'ajekũna vanisoche chũ'uñe peomũ ikũre. Jã'ata'ni repau'ji Césani cutura chiiũna Roma vu'ejoopona saoja'mũ chu'u ikũre. ²⁶ Jã'ata'ni maire chũ'ũku'te ikũre cu'ache i'kasi'e kuaku tocha saochepa'imũ. ¿Je'se tochaja'che chu'u? Cu'ache i'kasi'e tochavesũkũjekũ, Rey Agripa, mu'ũre soisi'kũa'mũ chu'u inare peore, musanũkonapi repau i'kache'te asa chu'u tochajachere kũaa'ju chini. ²⁷ Chẽacojñosi'kũre cu'ache i'kasi'e tocha saomairo saoto cu'acosomũ. Jã'aja'ñe cuasamũ chu'u —chiniasomũ Festo repanare pãĩ.

26

¹ Chikũna Rey Agripa Pablo'te i'kaasomũ.

—I'kare'omũ mu'ũre chura. Pãĩ mu'ũre cu'ache i'kasi'e, ¿je'se chiiku mu'u? —chiniasomũ.

Chikũna Pablo jũtu pe'chekũ ija'che i'kaasomũ:

² —Rey Agripa, mu'ũre ruu masikũni, iumucuse chu'ũni i'kare'okũna ruu pojomũ chu'u. Judíopãĩ chu'ũre cu'ache cutusi'ere chu'u pa'iche meñe rũhiñe kũaja'mũ chu'u. ³ Ũcuachi'a mu'ũpi chũkũna judíopãĩ pa'iche peore masiku, chũkũna irumũ cutuchejatũ'ka masikũjekũna pojomũ chu'u. Jã'ajekũna mu'ũre chu'u i'kache pe'ruma'ñe asaa'ku chini sēemũ chu'u mu'ũre. Asarepajũ'u —chiniasomũ Pablo.

Pablo repau aperũmu pa'isi'ere kũamu

4 Chini ija'che i'kaasomu:

—Chu'u chĩrumupi pōsuu pa'irumu jatu'ka judíopāi peore ja'me pa'isi'kuu'mu, chu'u pa'icheja pa'irumuna'me Jerusalén vu'ejoopo sani pa'irumu. Jā'ajekuna repaña judíopāi ũcuanuko chu'u pa'isi'e masime. 5 Chu'ure ruu jeerumu masime repaña. Ūcuachi'a pōsurumu chu'u fariseopāi chũ'ũne cho'oku pa'isi'e masime repaña. Repañare kuuato jā'are kuua'ju. Chukuna fariseopāi Dios chũ'ũsi'ena'me judío phairipāi chũ'ũsi'e chekunare pāi na'a ruu cuasaju cho'onaa'me. 6 Dios aperumu Repañ cho'ojachere chukuna aipāi kuasi'e ruu cuasaku'mu chu'u. Jā'a cuasakujekuna chura ina chu'ure ichejana chēa rasinaa'me, pāi chũ'ũna asaju'te chu'u pa'iche'te cu'ache cutuñu chini. 7 Chukuna aipāipi Dios cho'ojachere asa tocha jo'karena chukuna Israelpāi ũcuanuko ũcuare cuasaju cha'ame. Cha'aju Diopi pojoa'ku chini Repañ chũ'ũ jo'kasi'e si'arumu umucujñana'me ñami cho'okaiju pa'ime chukuna. Jā'ata'ni chu'upi ũcuare cuasaku, “Dios cho'ocuhasi'kuu'mu jā'a”, chiiuna cu'ache i'kame ina chu'ure, Rey Agripa. 8 ¿Je'se pa'ina musanukona jūniso tãcojñosi'kure Dios vasosi'e jachache? ¿“Dios vasovesumu”, chiiche musanukona?

Jesure cuasanare repañ cu'ache cho'osi'ere kuumu Pablo

9 'Aperumu chu'u ũcuachi'a, “Nazaret raisi'kure Jesure cuasanare ruu cu'ache cho'oto re'omu; peore cho'ore'ochetu'ka cu'ache cho'ora repañare”, chiiu cuasasi'kuu'mu. 10 Jā'aja'ñe cuasaku Jerusalén vu'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare ruu cu'ache cho'osi'kuu'mu chu'u. Judío phairipāi chũ'ũnapa chũ'ũjuna Jesure

cuasanare jainukore chēa pāi chēavu'ena cuaosi'kua'mu chu'u. Ūcuachi'a pāipi Jesure cuasanani vanisoñu chiito, “Vanisojũ'u repanare”, chiisi'kua'mu chu'u chekunana'me. Chukunapi jā'aja'ñe chũ'uto repanare vanisosinaa'me repana. ¹¹ Chukuna judíopāi chi'ivu'ña si'arumu mua kaka repanare chēa cu'ache cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. Repanapi Dioni cu'ache i'kaa'ju chini rua cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u repanare. Repanare rua pe'ruce pe'ruku tiipāi pa'ljoopoājatuka repanani chēara chini ku'isi'kua'mu chu'u.

Repa Jesure jovosi'ere kuumu Pablo

¹² Jā'aja'ñe cho'oku judío phairipāi chũ'unapi chũ'urena Damasco v'ejoopona pāire chēara chini saisi'kua'mu chu'u. ¹³ Asarepajũ'u, Rey Agripa. Chu'u Damasco v'ejoopo saima'api sai u nukarepa u s'itona cunamupi rühiso'koro ūsuute na'a rua miañeji sukakuna ñasi'kua'mu chu'u, chu'ure ja'me saisina ūcuachi'a. ¹⁴ Ruarepa miakuna ūcuanuko chejana tāisinaa'me chukuna. Tāni ūhiu hebreo chu'opi chu'ure i'kache ija'che chiiche'te asasi'kua'mu chu'u: “Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ina mu'u chu'ure si'arumu cu'ache cho'oku? Jā'aja'ñe cho'oku mu'upi meñe cu'ache cho'oku pa'imu mu'u”, chiisi'kua'mu. ¹⁵ Chikuna, “Chu'ure Paaku, ¿keeja'iu'u mu'u?”, chiisi'kua'mu chu'u. Chikuna, “Jesua'mu chu'u; mu'ure cu'ache cho'ocojñoku'mu”, chiisi'kua'mu Maire Paaku chu'ure. ¹⁶ Chini jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. “Vuni nukajũ'u. Mu'ure chu'u peosichejapi rani ñomu chu'u, mu'uni chēa paara chini. Chu'uni cho'okaa chini cho'оче'te jo'kara chiimu chu'u mu'ure. Irumu chu'ure ñasi'ena'me na'a pa'isirumu ñajañere kua'ku chini chēamu chu'u mu'ure.

¹⁷ Judíopãina'me judío peona pa'ichejña chu'u mu'ure saosirumu mu'ure cho'okaija'mu chu'u, repanapi mu'uni cu'ache cho'oñu chiito. ¹⁸ Mu'upi sani repanani chu'u chu'ore chu'vakuna asa chëa cu'ache cho'ochete ùhaso chu'uni cuasaju jovorena, repanare vati ai paanare tuu paaku, repana cu'ache cho'ochete tu'neso repana rekoñoäre care'vauna Dios chũ'uñe'te cho'ojtu paaptu chini saoja'mu chu'u mu'ure", chiisi'kuu'mu Jesús chu'ure.

Jesupi chũ'uuna cho'osi'ere kuamu Pablo

¹⁹ 'Rey Agripa, asarepajũ'u. Jesús cunaumu pi caje ñoktu i'kasi'kuu'mu chu'ure. Repatu i'kaku chũ'usi'e jachama'ñe cho'omtu chu'u. ²⁰ Charo Damasco vu'ejoopo pa'inani Dios chu'o chu'vasi'kuu'mu chu'u. Jã'achejapi Jerusalén vu'ejoopo pa'inare sani chu'vaktu Judea cheja pa'inare peore chu'vasi'kuu'mu chu'u, judío peonarejatuka. Repanapi cu'ache cho'ochete ùhaso Dioni cuasaju jovo re'oja'che pa'ijuna, chekunapi repana Diore jovosi'ere ña masia'jtu chini chu'vasi'kuu'mu chu'u. ²¹ Jã'aja'ñe chu'vakuti Dios vu'ena muuuna judíopã vanisoñu chini chëasinaa'me chu'ure. ²² Jã'ata'ni Diopi chu'uni jũ'iñe'te ùsekuna iumucujñajatuka chuta'a vajutu pa'imtu chu'u. Diopi chu'uni cho'okaiuna Repatu pa'iche'te pãi ùcuanukore kuamu chu'u, ruu masinana'me vesuva'nare. Moisés chũ'usi'ena'me Dios chu'o aperumu kuasina tocha jo'kasi'echi'a kuamu chu'u. Dios cho'ojachere kuasinaa'me repana. Repana kuasi'e cho'ocuhasi'kuu'mu Dios. ²³ Dios Raosi'ku rani ruu cu'ache cho'ocojño vanisorena tãcojñosi'kuta'ni jo'e vajuraisi'kuu'mu. Chekunare pãi charo vajuraisi'kuu'mu Repatu. Jo'e jünisomanejañere charo vajurani pa'iu re'oja'che pa'iche'te Repatu majapãi

LOS HECHOS 26:24 130 LOS HECHOS 26:32

judíopãire chu'vasi'kuu'mu Repau, judío peonare ũcuachi'a —chiniasomu Pablo repau'te.

Pablo Rey Agripa'te chu'vasi'ere kuamu

²⁴ Pabloji repau pa'iche'te jā'aja'ñe kuakuna asa Festo ujachu'opi ija'che i'kaku cuiasomu:

—Pablo, vë'veu'mu mu'u. Ruarepa che'cheku vë've cho'osomu mu'u —chiniasomu.

²⁵ Chikuna Pablo jo'e i'kaasomu.

—Chu'ure paaku, Festo, vë'veuma'mu chu'u. Vë'veu peokujeku chu'ure cho'osi'ere chu'o ũcuarepare kuamu chu'u. ²⁶ Iku Rey Agripa chu'u i'kache asa masimu. Jā'ajekuna repau'te vajuchuma'ñe kuamu chu'u. Peore chu'u kache rope'e cho'osi'ema'mu. Jā'ajekuna peore asacosomu repau. ²⁷ Rey Agripa, ¿Dios chu'o aperumu kuasina tocha jo'kasi'e kache cuasama'ku mu'u? Cuasamu mu'u. Masimu chu'u jā'a —chiniasomu Pablo.

²⁸ Chikuna Rey Agripa Pablo'te ija'che i'kaasomu:

—Mu'upi chu'vakuna Jesure teana jovora'amu chu'u —chiniasomu.

²⁹ Chikuna Pablo i'kaasomu.

—Mu'upi teana jovoto re'ora'amu. ũcuachi'a na'a pa'isirumu jovoto re'omu. Diore sēekaimu chu'u, mu'una'me peore ina asana chu'u pa'icheja'che paapu chini, jā'ata'ni chēacojñoma'ñe —chiniasomu repau.

³⁰ Chikuna repau Rey vuni nukaasomu, Festona'me, Berenice, repav'e chi'i ñu'isina peore. ³¹ Vuni reparuupu chi'i ñu'isinapi etaju cutuasome repana.

—Iku cu'ache cho'omanesi'kuu'mu. Jā'ajekuna vanisoche peomu ikure. Pāi chēavu'e cuoche peomu ũcuachi'a —chiniasome repana.

³² Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomu:

—Repau, “Césani i'kara chiimu chu'u”, chiima'to etore'ora'asi'ku'a'mu repau'te —chinasomu Rey Agripa.

27

Pablo Roma vu'ejoopona saocojñosi'ere kuamu

¹ Roma vu'ejoopona Pablo'te choovu tutupi savuji saoché care'vasirumu repau'te chēa paana Pablo'te chekunare chēacojñosinana'me sa cienrepanare sōtao chũ'uku ni jo'kasinaa'me. Pāi chũ'uku César Augusto pa'ijoo po pa'ikuanupu, sōtao kuanupu ja'me pa'iku paniasomu repau sōtao chũ'uku, Julio. ² Ūcuarumu chukuna Julioni Pablo'te jo'kasirumu choovu Adramitio vu'ejoopo raisi'vuna tuhisinaa'me, Asia cheja choo juosa'ñaroāna saipi'rakuna. Cheku Macedonia cheja caku, Tesalónica vu'ejoopo raisi'ku, Aristarco, ja'me pa'isi'ku'a'mu chukuna'te. ³ Saiju jo'e apeñatato Sidón vu'ejoopona tī'a juosinaa'me chukuna. Repacheja tī'asirumu Julio, Pablóni oi repau'te re'oja'che cho'onapi repau chiiche'te kuiraa'ju chini mani ñañe ũsemanesi'ku'a'mu. ⁴ Jā'achejapi choovu tuni jo'e saisinaa'me chukuna. Saijuna chukanani ruarepa rache tutakuna, Chipre juupo tī'a tutamakā'kopi caraisinaa'me chukuna. ⁵ Chipre juupona'me Cilicia chejana'me Panfilia cheja carani Licia cheja pa'ijoo poona Mira vu'ejoopona tī'asinaa'me chukuna.

⁶ Tī'a juo mani jo'e chekuvu'te choovu ku'esi'ku'a'mu repau sōtao chũ'uku, Julio. Ku'eku Alejandría vu'ejoopoji rani Italia cheja saipi'ravu'te jñaa ūcuavuna, “Tuhijũ'u”, chiisi'ku'a'mu repau chukuna'te. ⁷ Repavu tuni ru pe'keru saisinaa'me chukuna. Chukanani ruarepa rache tutakuna ru saicu'asi'ku'a'mu chukuna'te. Ruarepaumucujña pe'keru saiju Gnido vu'ejoopo ti'jñeñena tī'asinaa'me chukuna. Chuta'a

rũarepa rache tutakũna Creta juupo chekũkã'kopi sañu chini ũcuajuupo chã'tirona ti'jñeñe jẽni, Salmón chã'tiroji pachusinaa'me chũkũna. ⁸ Salmón chã'tiro carani juupo rũ'turũji pe'kerũ saiũ Buenos Puertos choo jũosa'arona tĩ'a jũosinaa'me chũkũna, Lasea vũ'ejoopo kueñe pa'isa'arona.

⁹ Jeerũmu ku'ijũna okorũmu, ku'icu'arũmu ti'api'rasi'kũa'mũ. Judíopãĩ ãu ãimaumucuse caraisirũmũjekũna, chiara ku'inare rũa asivajũchũache pa'isi'kũa'mũ rũa tutarũmũjekũna. Jã'ajekũna Pablo chekũnare pãĩ ija'che chũ'vasi'kũa'mũ:

¹⁰ —Ūmũpãĩ, asarepajũ'ũ. Jo'e saimaneñu mai. Rũa tutarũmũna jo'e saito chiara ũjara cu'ache ti'jñeja'mũ maire. Choovũna'me põse cho'osoja'mũ. Ūcuachi'a maire rũa cho'osovajũchũache pa'ija'mũ —chiisi'kũa'mũ.

¹¹ Jã'aja'ñe i'kakũni sõtao chũ'ũku Julio jachasi'kũa'mũ. Pablo i'kache'te asacuheku choovũ paaku chũ'vachena'me choovũ tachokaiku chũ'vache'te asasi'kũa'mũ repaũ. ¹² Okorũmu pa'icu'asa'arokũna choovũ pa'ina jainũko jo'e tĩichejana sañu chiisinaa'me. Fenice choo jũosa'arona ũcuajuupo pa'isa'arona sañu chiisinaa'me repaũ. Fenice choo jũocheja ka'chasa'ñaroã pa'isi'kũa'mũ. Te'esa'aro ũsũũ na'ikã'kore pa'imũ. Chekũsa'aro ũsũũ mũikã'kore pa'imũ. Okorũmu rũa pa'ire'omũ repasa'ñaroã. Jã'ajekũna ũcuasa'ñaroãre sani pa'ijũ ũsũũũũ ti'añe'te cha'añu chiisinaa'me repaũ. Chekũnata'ni saicuhesinaa'me repacheja.

Chiara ku'inare cu'ache ti'jñesi'ere kũamũ

¹³ Jã'aja'ñe cutusirũmũ sũripũ cakã'kopi pe'kerũ tutakũna choovũ paana sañu chini pojojũ josesinaa'me.

Jose jo'e saisinaa'me chukuna Creta juupo ru'tuvaji.
¹⁴ Jmamakarũ saijuna co'covũ cakã'kopi te'erumũ juupo cakã'kopi ruũ tutache tutasi'kuũ'mũ. ¹⁵ Ruarepa tutakuna co'covũ saicu'asi'kuũ'mũ chukuna'te. Tachocu'ache, tuta saokuna, rupũ vavasinaa'me chukuna. ¹⁶ Tuta saokuna Cauda juuru ñaju chekukã'kopi caraisinaa'me chukuna. Jã'acheja na'a pe'kerũ tutakuna chekuvũ choovũ jmara'vuru ujavuna quẽo ruego sara'vuru'te na'a masi rueni quẽosinaa'me chukuna. ¹⁷ Choovũ ujavũ paana jmara'vuru na'a masi quẽosirumũ ujavũ pĩsi ujameãpi rũhikorovũ repavũji vẽesinaa'me na'a jujaa'kũ chini. Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirumũ, “Choovũji Sirte cheja mejavuna sani tunisoku”, chini repavũ tutasaokãñare casososinaa'me chukuna choovũji na'a pe'kerũ saau chini. Repakãña casosirumũ na'a pe'kerũ saisi'kuũ'mũ choovũ.

¹⁸ Jo'e apeñatato ũcua cuhama'ñe tutakuna choovũ paana chiarana pöse ruũ sẽjososinaa'me. ¹⁹ Jo'e apeñatato choovũque peore sẽjosinaa'me repaña. ²⁰ Ruũ si'aumucujña ruũ tutache tutasi'kuũ'mũ. Ruarepa tutakũ umucujña ũsuujẽ'e ñomanesi'kuũ'mũ. Ñami ma'jñokojẽ'e ñomanesinaa'me chukuna'te. Jeereparumũ tutakuna, “Cho'osojanaa'me mai”, chiisinaa'me chukuna ũcuanũko.

²¹ Choovũ paanapi jeereparumũ ãure ãimapuna Pablo vuni nukaku jo'e chu'vasi'kuũ'mũ repañare.

—Umupãi, asarepajũ'u. Chu'u musanũkonare aperumũ i'kasi'kuũ'mũ. “Creta juupona canũkañu”, chiisi'ere musanũkonapi jachamaneru ie cu'a ti'jñemanera'asi'kuũ'mũ maire. Pösejẽ'e cho'osomanera'asinaa'me mai. Choovũjẽ'e jonisomanera'amũ. ²² Cu'ache ti'jñecuhamũ maire. Jã'ata'ni vajuchumairo pa'ijũ'u chiimũ chu'u

musanukonare. Mai te'euǵě'e cho'osomanejanaa'me. Choovuchi'a cho'osoja'mu. ²³ Chu'u Diore cho'oche cho'okaiku'mu. Ñami Repau, Chu'ure Paaku, Dios, ángelni raosi'kuu'mu chu'ure. Raouna chu'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kuu'mu ángel chu'ure: ²⁴ “Pablo, cho'osoche vajuchumanejũ'u. Roma vu'ejoopona sani César ti'jñeñe nukaku i'kaja'mu mu'u. Repau César mu'u i'kache asa pi'ni mu'ure cho'ojache cuasa chũ'uja'mu. Ūcuachi'a inare mu'una'me ku'inare oiũ ũcuanukore cho'okaija'mu Dios, cho'osomaneajũ chini”, chiisi'kuu'mu ángel chu'ure. ²⁵ Jã'ajekuna tutache vajuchumanejũ'u musanukona. Chu'ure Repau i'kasi'e cho'okaija'mu Dios. Repau i'kache jachama'mu chu'u. ²⁶ Chiarana runi cho'osoma'ñe juupona ti'ajanaa'me mai. Jã'ata'ni choovuchi'a cho'osoja'mu —chiisi'kuu'mu Pablo.

²⁷ Catorcerepaumucujña ku'isirumu ñami chuta'a Mar Adriático chiara'te vavaju pa'isinaa'me chukuna, tuta saocojño'va'na. Ñamirepana cheja kueñe ti'asinaa'me chukuna. Choovu paana ñamasinajeju kuasinaa'me chukuna'te. ²⁸ Cheja kueñejekuna chiara ruiche'te masiñu chini cunapu pĩsime pa'ipu'te ruosinaa'me repaña. Ruo ñato treinta y seis metros ruisi'kuu'mu chiara. Jmakarũ saiju jo'e ruo ñato veintise'te metrochi'a ruisi'kuu'mu. ²⁹ Pẽachejana ruarepa na'mi ti'akuna kukusosinaa'me repaña. “Catapuãna ve'ejani joni runisojanaa'me mai”, chini choovu tutipuna rukumajña ũcuaka'chapamajña quẽ'ke ru'sosinaa'me repaña, choovuji na'a pe'kerũ saau chini. Quẽ'ke ru'so pi'ni Dioni rua sēesinaa'me repaña, na'mi ñataa'ku chini. ³⁰ Repavu cho'oche cho'ona te'ena eta sañu chini jmara'vuru'te choovu ñoma'ñe jose casosinaa'me. “Choovuji na'a pe'kerũ saau chini jo'e rukuche'te quẽ'ke

choo koovuna ru'sojanaa'me chukuna”, chini mua joreju jmara'vuru'te jose casosinaa'me repana. ³¹ Jose casorena Pablo sōtaopāina'me repanare chũ'uku'te kuasi'kua'mu.

—Inapi ivu cho'oche cho'onapi etasoru cho'osojanaa'me musanukona. Cho'oche cho'ona karasojanaa'me —chiisi'kua'mu Pablo.

³² Chikuna sōtaopāi repanapi saimanea'ju chini choovu jmara'vuru quēo sūosi'vu chuto tua mevososinaa'me. ³³ Nātapirratona repau Pablo choovu pa'inare ūcuanukore jo'e chu'vasi'kua'mu, āure āapu chini.

—Maire ti'jñejañere chūova'na cuasaju catorcerepau-mucujña āu jmamakarujē'e āima'me mai. ³⁴ Churata'ni āu āni vajujū'u musanukona. Āu āiñeji karamu musanukonare. Te'euje'e cho'osomanejanaa'me mai —chiisi'kua'mu Pablo repanare. ³⁵ Chini pāpu mini Dioni, “Re'orepamu”, chini repana ñaju'te pāpu tu'se āisi'kua'mu repau. ³⁶ Āiuna ña vajuchūamauna ūcuanuko pā mini ja'me āisinaa'me repana. ³⁷ Chukuna choovu pa'ina peore doscientos setenta y seirepana pa'isinaa'me. ³⁸ Chajiche āni trigopūare peore sējosinaa'me repana, choovuji na'a vu'sajaa chini.

Choovu cho'ososi'ere kumu

³⁹ Nātauna vuni ñato cheja ñosi'kua'mu. Choo juosa'aro meja pa'isa'aro pa'isi'kua'mu repacheja. Jā'ata'ni ñavesusinaa'me chukuna aperumuna repacheja ñamanajeju. Mejavu pa'isa'arona ña juoñu chiisinaa'me repana choovu paana. ⁴⁰ Juoñu chini repana quē'kesimajña rukumajña chuto tua ruoso tachova'tire josesinaa'me repana. Jose pi'ni tutasaokāa charo nukakāare tuupuna muo, quēo suo juopi'rasinaa'me repana. ⁴¹ Jā'ata'ni chiaraji pēakuna choovu chuta'a

tĩ'ama'vupi joopona tunisosi'kuu'mu. Choo koovupi tunisuna tutipu okopi fa'a ve'ejani joni rusi'kuu'mu.

⁴² Jã'ajekuna sãtaopãi chẽacojñosinare, “Chu'a jẽni sanisoju”, chini vanisoñu chiisinaa'me. ⁴³ Jã'ata'ni repañare chũ'uku Pabloji vajua'ku chini vaiche ñsesi'kuu'mu. Ñse, chu'amasinare charo chiaraji mejavuna chu'a maapu chini chũ'usi'kuu'mu repañ. ⁴⁴ Chekunare chu'avesunareta'ni chooko'ñapi choovu pa'isimajñapi chẽa vavaju jẽapu chini chũ'usi'kuu'mu repañ. Jã'aja'ñe chu'aju runisoma'ñe ñcuanuko mejavuna chu'a tĩ'asinaa'me chukuna.

28

Malta juupo pa'isi'ere kuamu

¹ Chukuna ñcuanuko runisoma'ñe mejavuna chu'a tĩ'a repajuupo pa'inani mani sẽeto, “Malta juupo'me ijuupo”, chiisinaa'me repaña pã. ² Repajuupo pa'ina chukuna'te ñcuanukore ruu re'oja'che cho'okaisinaa'me. Reparumu okopi raku susukuna chukunapi kũhapu chini toa suhakaisinaa'me repaña. ³ Ñcuarumu Pablo jẽka mini ra ñcuatoana suhasi'kuu'mu. Repañu suhakuna asu chuvokuna vu'vu eta aña repañ jũtuna kũni su'isi'kuu'mu. ⁴ Jã'aja'ñe repañu añapi tuã'ima'ñe kũni su'ina ña repacheja cana sãñechi'a ija'che cutusinaa'me: “Chekurumu iku Pablo pã vai'si'kucosomu. Chiaraji choovu raisi'ku cho'osomairo eta pa'imu iku. Jã'ata'ni pã vai'si'kujeku aña kũ'isi'ena jũnisoja'mu repañ. Repañ ro'ia'me jã'a”, chiisinaa'me repaña. ⁵ Jã'ata'ni Pabloji jũtare sa'fakuna aña toana tũni tuã'isi'kuu'mu. Aña kũosi'ku jũ'imatesi'kuu'mu. ⁶ Jũtu jmamakarujẽ'e kotomauña pã kukusosinaa'me. Jũ'imauna ruu jeerumu cha'ate'esinaa'me repaña,

“Jū'ija'mu jā'u”, chini. Jū'imauna cha'ate'e, “jDioa'mu iku!”, chiisinaa'me repana churata'ni.

⁷ Choo juosa'aro ru'tuva'te chejña paasi'kuamū repajuupo pa'inare chū'uku, Publio neechejña. Repau Publio chukuna'te soni repau vu'ere paaku choteumucujña rua re'oja'che kuirasi'kuamū. ⁸ Chukuna repavu'e pa'irumu repau Publio puka'ku cha'vochena'me ñoaku jū'iu ūhisi'kuamū. Jā'aja'ñe jū'iu ruupu ūhikuni Pablo kaka ñasi'kuamū repau'te. Kaka ña Dioni sēni pi'ni jūjñapi ja vasosi'kuamū repau'te. ⁹ Jā'aja'ñe cho'ouna asa repajuupo pa'ina jū'ina Pabloji vasoa'ku chini raisinaa'me. Rani sēejuna Pablo vasosi'kuamū repanare. ¹⁰ Jā'aja'ñe cho'okuna repajuupo pa'ina pojojū ūcuanuko rua re'oja'che cho'okaisinaa'me chukuna'te, repajuupo pa'irumu. Na'a pani chukuna jo'e saipi'rarumu chukuna chiiche peore rupe ūsisinaa'me repana, chukunapi re'oja'che kuhapu chini.

Pablo Roma vu'ejoopo tī'asi'ere kuamu

¹¹ Repajuupo chotepāimia pa'isirumuna choovu jo'e chekuvuji tuni saisinaa'me chukuna. Alejandría vu'ejoopoji rani juupona juorena okorumū si'achetu'ka ju'iu pa'isi'kuamū repavu. Repavu choo koovu'te diova'na tē'tosiva'na te'eka'chapava'na nukasinaa'me. Repana diova'na mami Cástonā'me Pólux. ¹² Choovu tuni saiju Siracusa choo juosa'arona tī'a choteumucujña pa'isinaa'me chukuna. ¹³ Jā'achejapi aipa ru'tuvaji saiju Regio vu'ejoopona tī'a juosinaa'me. Jo'e apeñatato sūripū cakā'kopi tutakuna jo'e saiju te'eumucuse sainapi Puteoli choo juosa'arona tī'asinaa'me chukuna. ¹⁴ Ūcuachejana Jesure cuasanare mani muu ñasinaa'me chukuna. Muu ñajuna repanani te'esemana ja'me paapu

chini i'kasinaa'me repana chukuna'te. Jã'aja'ñe i'kajuna, “Jaḡ”, chini ũcuanana'me te'esemana pani pi'ni Roma vḡ'ejooopona cū'api saisinaa'me chukuna. ¹⁵ Roma vḡ'ejoopo pa'ina Jesure cuasana chukuna saijache asaasome. Asasinajeḡ eta chukunani tijñañu chini Plaza de Apio, pãi chi'icheja “Chotevḡ'ña” chiicojñochejana raisinaa'me repana. Rani tijñajuna Pablo repanare ña pojokḡ Diore, “Re'orepamḡ”, chiisi'kuamḡ. ¹⁶ Tijña ũcuanana'me Roma vḡ'ejooopona maisinaa'me chukuna. Mani tĩ'a sōtaopãi cienrepanare chũ'ukḡ chēacojñosinare chekuni sōtao aini jo'kasi'kuamḡ. Jã'ata'ni sōtao ai Pablo'te vḡ'e jña te'eḡ pa'iche jo'kasi'kuamḡ. Te'eḡ pa'iku'teta'ni sōtao pē'jekḡ pa'isi'kuamḡ repaḡ'te.

Pablo Roma vḡ'ejoopo pa'isi'ere kuamḡ

¹⁷ Choteumucujña pa'isirumuna repaḡ Pablo repacheja pa'inare judíopãi chũ'unare soisi'kuamḡ. Soni rao repanare ija'che i'kasi'kuamḡ repaḡ Pablo:

—Chḡ'ḡ majapãi, asarepajũ'ḡ. Chḡ'ḡ judíopãimḡ. Mai majapãi cu'ache cho'omanesi'kuamḡ chḡ'ḡ. Ũcuachi'a mai judíopãi pa'iche cu'ache i'kama'kuamḡ chḡ'ḡ. Ũcuachi'a mai aipãi che'chosi'e jachama'kuamḡ chḡ'ḡ. Jã'aja'ñe pa'iku'teta'ni Jerusalén pa'ina maire judíopãi chũ'una chḡ'ḡ chēa Romapãire jo'kasinaa'me, chḡ'ḡni cu'ache cho'oa'jḡ chini. ¹⁸ Jã'ata'ni repaḡ Romapãi chũ'una peore chḡ'ḡ sēniasa pi'ni re'oja'che i'kasinaa'me. “Ikure cu'ache cho'omanesi'kujekuna vanisoche peomḡ”, chiisinaa'me repaḡ chḡ'ḡ. ¹⁹ Jã'ata'ni mai majapãipi jã'aja'ñe i'kache'te asacuhejuna, “Césani i'kara chiimḡ chḡ'ḡ”, chiisi'kuamḡ chḡ'ḡ, “Chḡ'ḡ majapãipi chḡ'ḡni vanisojḡ”, chini. Cheke i'kache peosi'kuamḡ chḡ'ḡ.

Chu'u majapãijeju na cu'ache i'kacuhesi'kua'mu chu'u.
²⁰ Jã'are kuara chini soisi'kua'mu chu'u musanukonare.
 Mai Israelpãi ũcuanukore maire Dios re'oja'che
 cho'okaijachere cha'ame. Ūcuare che'chokujeku
 chẽacojñosi'ku pa'imu chu'u chura —chiisi'kua'mu
 Pablo. ²¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa judíopãi chũ'una ija'che
 i'kasinaa'me:

—Judea cheja pa'ina chukuna'te mu'u pa'iche
 kuaja'o utija'o tocha raomanaa'me. Ūcuachi'a mai
 majapãi repacheja raisina cu'ache i'kamanaa'me mu'ure.
²² Jã'ata'ni Jesure cuasanare si'achejñarũã cu'ache
 cutume pãi. Jã'ajekuna mu'u cuasaku pa'iche'te
 asa masiñu chiime chukuna. ¿Keeja'chea'che jã'a
 musanukona mama cuasache? Kuajũ'u chukuna'te;
 asañu chiime chukuna —chiisinaa'me repana.

²³ Jã'aja'ñe i'ka repana judíopãi chũ'una repana
 asajaumucuse cutu care'vasinaa'me, Pablo chu'ore
 asañu chini. Repaumucuse ti'ana Pablo pa'ivu'ena
 pãi jainuko mutasinaa'me repau i'kache'te asañu chini.
 Apeñatatoji na'itojatũ'ka Dios chu'o chu'vasi'kua'mu
 repau repanare. Pãi cu'ache cho'oche ũhasosinare
 Dios chẽa paache'te kuasi'kua'mu repau. Moisés
 tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina na'a
 cho'je tocha jo'kasi'ere ñaku che'choku Jesús
 pa'iche peore kuasi'kua'mu repau. ²⁴ Pabloji
 kuana te'ena asa chẽasinaa'me. Chekunata'ni asa
 jachasinaa'me. ²⁵ Chekuna cuasacheja'che cuasama'ñe
 eta saipi'rasinaa'me repana. Saipi'rajuna Pablo ija'che
 i'kasi'kua'mu repanare:

—Dios Rekocho jorema'kua'mu. Aperumu
 musanukona aipãiu, Dios chu'o kuasi'ku Isáías Dios
 Rekochoji chũ'ukuna tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

²⁶ Ie chu'o mu'u majapãire kuajajũ'u:

“Asanata'ni asavesu^unaa'me musanukona.

Ñanata'ni ñavesu^unaa'me.

²⁷ Ina pãi cu'arekoñoãre paaju chu'u chu'o masi
asama'me.

Repana rekoñoã ñakocaã ta'pisoचना pa'iju chu'u
pa'iche ña cuheme.

Asaņu chini asara'ame repaña.

Ñaña chini ñara'ame.

Jã'aja'ñe cho'oto vasora'amu chu'u repañare”, chiiju'u
mu'u majapãire,

chiimu repa tocha jo'kasi'e. ²⁸ Asarepaju'u. Chura
Dios musanukonapi asacuheju^{na} judío peonani chẽa
paaja'mu. Dios chu'o asa chẽajanaa'me repaña —
chiisi'ku^a'mu Pablo. ²⁹ Jã'aja'ñe i'ka^una asa repaña
judíopãi ru^a cutuju^u etasinaa'me.

³⁰ Repau Pablo vu'e paaku'te kuri ro'iku
te'eka'chapaũsurumu pa'isi'ku^a'mu repavu'e.
Reparumu pãi ũcuauana mu^a ñaju pa'isinaa'me
repau'te. ³¹ ũcuachi'a repavu'e pa'irumu vaju^uchuma'ñe
Dios chu'ore, pãi cu'ache cho'oche ũhasosinare Dios
chẽa paache'te si'arumu chu'vaku, Jesucristo pa'iche'te
kuaku pa'isi'ku^a'mu repau. Jã'aja'ñe Dios chu'o
chu'vaku'teta'ni pãi te'eju^ẽ'e ũsemanesinaa'me
repau'te.

Dios Chu'o Kuaphuro

Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Koreguaje

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 4 Mar 2022

87a345ac-83c6-51ad-8750-17a703f38bcc